

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 14 Poletje 2014

številka
71

Asfaltacije cest na Idrijskem
20 let Antonijevega rova
Kolektor v številkah

Dodatnih 25€ popusta

za novo
zavarovanje v
Triglav kompletu

Več
zavarovanj
v kompletu,
več ugodnosti
za vse.

Triglav Group

Vse bo v redu.

triglav

www.triglav.si

Polona Rupnik
Glavna in odgovorna urednica

Idrijski človek je nekaj posebnega

Na otvoritveni slovesnosti 33. Festivala idrijske čipke je predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič v svojem govoru izpostavil vrednote, ki odlikujejo Kolektor. To so po njegovem mnenju tudi vrednote, ki odlikujejo idrijskega človeka. »Smo nekaj posebnega, tako kot je posebno tudi naše okolje, v katerem živimo. Uspehi, ki jih dosegamo, niso naključni. So plod trdega dela, nekoč in danes.« Ob prebiranju poletne številke Komunitatorja boste ugotovili, da je imel prav.

Posebno pozornost smo tokrat namenili rudarjem in rudarjenju. Antonijev rov namreč letos praznuje 20-letnico delovanja. Novosti, ki so jih že predstavili javnosti oziroma nam jih še bodo, so že pokazale prve rezultate, predvsem v povečanem obisku turistov. Ob tej priložnosti so se organizirali tudi mladi, ki ne poznajo časov valjenja dima iz »raufnka« ob žganju rude, kapljic živega srebra, ki jih je bilo nekoč moč najti po pobočjih ob topilnici ali v strugah potokov, a želijo poznati zgodovino in življenje svojih prednikov. Knapi so jim razkrili številne zanimive življenjske zgodbe. Te bodo kmalu dostopne najširši javnosti na posebnem spletnem mestu. Veliko zanimivega o življenju rudarjev ima povedati tudi rudniški zdravnik dr. Alfred Bogomir Kobal, ki je skrbi za zdravje, v njegovem primeru rudarjev,

zapisal kariero. V njegovi življenjski zgodbi – zgodbi o nogometu, glasbi in živem srebru – se boste našli mnogi.

Zapisala sem, da je idrijski človek nekaj posebnega. Kaj pa je tisto, kar ga odlikuje? Predvsem so tu vztrajnost, borbenost, delavnost, inovativnost in ne nazadnje timski duh, brez katerega danes Idrija najverjetneje ne bi bila takšna, kot je. Zgodovina je pokazala, da smo lahko uspešna ekipa. Da smo, če si pomagamo, lahko še močnejši. Da imamo izostren čut za sočloveka in da nam ni vseeno, smo pokazali ob katastrofalnih poplavah, ki so prizadele Hrvaško, Bosno in Hercegovino ter Srbijo. V humanitarnih akcijah na Idrijskem zbrane količine materialne pomoči vlivajo upanje, da dobri ljudje še obstajajo in da v nesreči nismo sami.

KOLEKTOR OPEN

Moški posamezno

23.-24. avgust 2014

V primeru dežja bo turnir prestavljen na 30.-31. avgust.

NAGRADE:

- 1. mesto : 150 EUR
- 2. mesto: 100 EUR
- 3. mesto: 50 EUR

PRIJAVNINA:

- Člani: 15 EUR
- Nečlani: 20 EUR

PRIJAVE:

info@tkkolektor.si

ROK PRIJAVE IN PLAČILA: najkasneje do 22. 8. 2014

Plačilo na sedežu TK Kolektor (v Mejci).

ŽREB: 22. 8. 2014, ob 20.00 v klubu; objavljen bo na spletni strani TK Kolektor

SISTEM IGRANJA 32: 1. in 2. kolo do 9 (tie-break), vsa ostala kola na dva dobljena tie-break niza (v primeru manjšega števila prijav se bo sistem prilagodilo).

POSEBNI POGOJI:

Neposredno na turnir se udeleži prvih 32 prijavljenih.

Ostale organizator obvesti, da so mesta zapolnjena.

Komunitator

Časopis KONCERNA KOLEKTOR Letnik 14 Poletje 2014

10

Utrip lokalne skupnosti

»Čipka je potovanje v svet in spet k sebi«

29

Poganjamo prihodnost

Ohranjanje konkurenčnosti z uvajanjem vitke proizvodnje

14

Bilo je nekoč

Sto let od velike vojne, ki je spremenila svet

54

Humanitarnost

Idrija je dobila svoj Lions klub

22

(Ne)znani (ne)znanci

Zgodba o nogometu, glasbi in živem srebru

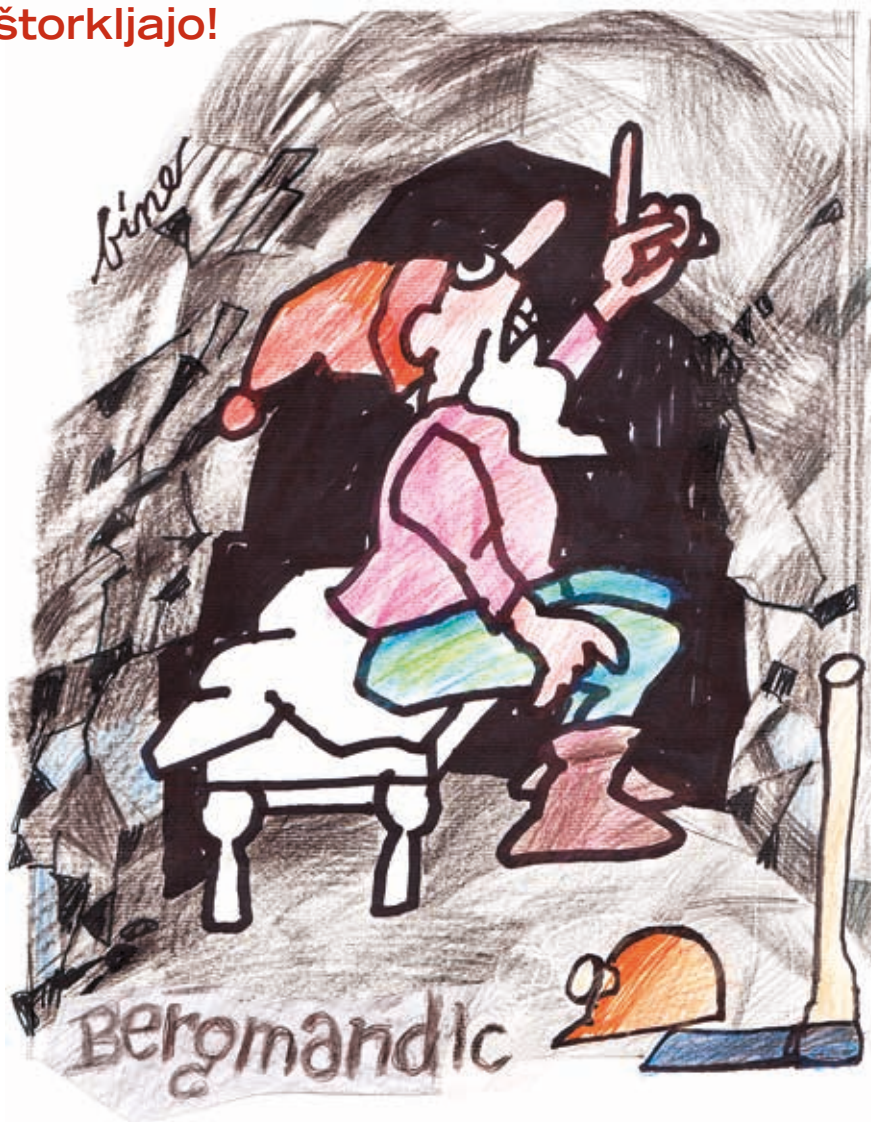

58

Razglednica iz tujine

Silvestrovo na otoku blaženih

Saj človek še spati ne more, ker obiskovalci noč in dan v rovu štorckljajo!

Fotografija na naslovnici
Jurij Pfeifer

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo publikacije in promocija d. o. o., **Direktorica:** Tadeja Golob, **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Rupnik, **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, **E-mail:** polona.rupnik@kolektor.com, **tel.:** (05) 37 50 599, **GSM** 051 689 204, **Grafični oblikovalec:** Andrej Potočnik
Sodelavci: Marija Benčina, Nina Bolko, Anja Fortuna, Ksenija Frelj, Marko Jenšter, Ludvik Kumar, Martina Peljhan, Sabina Petrov, Polona Rupnik, Boris Saje, Matevž Straus, Robert Šabec, Filip Šemrl, Marija Trušnovec, Davor Vodopija, Maja Vojska, Anka Vončina, Anica Uršič Vončina, Petja Velikonja Vončina, Mojca Zajc
Fotografije: arhiv Antonijevoga rova, Boštjan Berglez, Anja Fortuna, Jošt Gantar, Branko Govekar, arhiv GJV, Iztok Hvala, arhiv Mestnega muzeja Idrija, arhiv Alfreda Kobala, Miha Koblar, arhiv Ludvika Kumarja, Erik Logar, Marišek&Marišek, Nejc Menard, Bojana Oblak, Jani Peternej, arhiv Jerneja Podobnika, Miran Podobnik, Albin Rogelj, arhiv Ivana Rudolfa, Bruno Rupnik, Polona Rupnik, Urban Štebljaj, Bojan Tavčar, Samo Trebižan, Dejan Velikanje, Tomaž Vidmar, Petja Velikonja Vončina, Dunja Wedam, Robert Zabukovec, Mojca Zajc
Oblikovna zasnova: Futura DDB d.o.o. **Jezikovni pregled:** Anja Bolko **Naklada:** 8000 izvodov **Naročnina:** časopis je brezplačen **Tisk:** ALE d.o.o. **Distribucija:** Pošta Slovenije
Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si, www.kolektor.com **Naslovnica:** Trud

Copyright© FMR - MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja

Ceste naše vsakdanje

Marija Benčina

Nov asfalt na odsekih cest v Idrijske Krnice (zgoraj) in na Gore (spodaj)

V Komunitatorju ne pišemo prvič o cestah in že nekoč prej smo vas spomnili na Tofovo Rdečo ploščo, ki je luč sveta za kratek čas uzrla pred več kot četrt stoletja. Na njej se je dalo prisluhniti za tedanje čase drznim kritikam družbenih razmer, zaradi česar je v nekaj urah izginila s prodajnih polic. Med drugim je bilo na njej govora tudi o takratnih cestah in o tem, kako jih odkrivajo tuji, predvsem nemški turisti. Pravijo približno takole (pisano tako, kot se izgovarja): »File rupen tresen dupen. File jamen und folksvagen amen, šlus!« Se vam zdi, da bi morda to veljalo tudi danes, po toliko letih? Skorajda imamo res še vedno ali pa že spet podobno stanje. Vmes se je namreč kar nekaj cest posodobilo, dobile so nove asfalte, so pa zaradi preobremenjenosti ali pa morda slabe izvedbe spet v slabem stanju in potrebne prenove.

Idrijski občinski svet je že nekaj let nazaj kot razvojne prioritete sprejel ureditev vodovodne, kanalizacijske in telekomunikacijske infrastrukture, čistilnih naprav in cest. Na slednjih nas od prej naštetega čaka v naslednjem mandatu, ko bodo morale priti na vrsto, še največ dela.

Pa vendarle, nekaj se je tudi na cestah dogajalo in kar precej občinskega, državnega in evropskega denarja je bilo vanje vložnega pa tudi lastnega denarja občanov v obdobju, ko se je s tretjinsko udeležbo občanov na novo asfaltiralo kar 22 kilometrov cest.

Sredstva, namenjena posodobitvi cest, se je skušalo prerazporediti po celotnem območju občine, seveda upošteva možnost kandidiranja na državne in evropske razpise ter urejenost lastništva, ki se pogosto izkaže kot ovira oziroma zaviralni moment. Za vlaganje javnih sredstev mora biti namreč zemljišče cestišča v občinski lasti, najpogosteje pa je zatečeno stanje privatna lastnina. Potrebne so odmere in odkupi, ki ob predpostavki pripravljenosti lastnikov za prodajo pomenijo veliko podražitev investicije in njen časovni odmik zaradi izpeljave postopkov.

Kot izjemen primer je treba omeniti krajane Ledinskih Krnic in Korit. Dovolili so brezplačen prenos zemljišč, po katerih poteka 2 km ceste, ki bo asfaltirana v letošnjem letu. Ocenjena višina potrebnih sredstev znaša 60.000 evrov.

Njihov zgled posnemajo v Mrzlem Vrhu, kjer so lastniki zemljišč, po katerih poteka lokalna cesta Ledinica (Žiri)–Mrzli Vrh, že podpisali pobudo za brezplačen prenos teh zemljišč v občinsko lastništvo. Makadamska cesta v dolžini 650 metrov se tako lahko nadeja asfaltne prevleke prej, kot bi bilo sicer možno.

Analiza vlaganj v ceste v obdobju 2006–2013 pokaže, da je bilo v posodobitev občinskih cest vloženih 4,8 milijona evrov, od tega 2,8 milijona za javne poti in 2 milijona za lokalne ceste. Urejenih je bilo 19 km javnih poti in 39,5 km lokalnih cest.

Ena večjih investicij v ceste, sofinanciranih s strani države in Evrope, je bila modernizacija lokalne ceste Idrija–Vojsko v dolžini 5,3 km. Sredstva v višini 578.000 evrov so zadoščala za ureditev takrat najslabših odsekov Kočevše–Vojsko in Nikova–Idrija, v najslabšem stanju pa je sedaj odsek Idrija–Kočevše, ki tedaj ni prišel na vrsto in terja nujno obnovo.

Tudi v cesto Podroteja–Idrijska Bela je bilo vloženega precej denarja, nekaj iz naslova investicije v vodovod, veliko pa tudi dodatnih proračunskih sredstev, s katerimi je cesta dobila podobo, kot se spodobi.

S sofinanciranjem s strani Evrope je bilo poskrbljeno tudi za primerno ureditev 5,74 km ceste Vrsnik–Žirovnica.

Brez zunanje finančne pomoči pa se je v zadnjih dveh letih moderniziralo polkilometrski odseki cest Sp.

Asfaltacija lokalnih cest (LC) in javnih poti (JP) (2006 - 2013)

leto	LC/JP (KS)	relacija	km	eur	km	eur
2006	LC	LC Čekovnik	0,94	213.430	2,87	470.830
		LC Zg. Lome	0,28	24.500		
		LC Rebro-Led. Razpotje	0,4	162.600		
		Idrijska Bela-Zadlog (Pivk)	0,35	8.300		
		Zadlog-Mala gora (Zajc)	0,1	15.000		
		Idrija-PBI	0,8	47.000	4,53	277.470
	KS Dole	Pustota-Jakš	0,55	26.260		
	KS Zavratac	Zavratac 1a do LC, pred šolo	0,66	28.400		
	KS Krnice	Kenda-Pagon	0,17	8.500		
		Lom-Masore	0,48	26.250		
		Zavetišče-Fajfk	0,2	9.950		
	KS Vojsko	Vojščica	0,31	12.800		
		Maganija Gačnik	0,38	15.920		
		Alič	0,2	9.000		
	KS Idrija	Peskov grič-Brnivše	0,38	18.230		
		O. Župančiča	0,1	10.000		
		Levstikova	0,1	23.400		
		Hribernikova	0,2	14.600		
		Prešernova	0,155	41.060		
	KS Kanomlja	Golob	0,2	2.100		
	Novinčejše	0,44	31.000	7,40	327.090	
LC	Idrijska Bela-Krog	0,7	64.800			
	Sovodenj-Ledine	0,5	43.000			
	Gore-Ledine Razpotje+odvod.	1,3	164.900			
KS Dole	Idršek	0,33	16.100			
	Kočne	0,41	18.400			
	Lešetnica	0,3	14.600			
KS Črni vrh	Hudi kot	0,605	22.100			
KS Kanomlja	Ribogojnica	0,186	9.500			
	Novinčejše	0,4	23.200			
KS Vojsko	Rovtarjev vrh	0,25	11.000			
	Hum Vojsko	0,18	8.600			
KS Krnice Masore	Masore	0,506	26.250			
2007	KS Ledine	Mrzli vrh-Likar	0,17			7.500
		Tavčar	0,34			13.440
		Led.Korita	0,4	15.200		
		Korita Podobnik	0,2	11.000		
KS Sp. Idrija	Jereb	0,15	6.500			
	Čibej Žgavec	0,255	15.000			
	Pod gričem	0,25	18.500			
	Apurn	0,6	27.250			
	Ahac plac	0,6	10.000			
KS Idrija	Tomšičeva	0,12	5.800			
	Gradnikova	0,11	5.200			
	O. Župančiča	0,16	7.650			
	Lom	0,1	5.900			
KS Idrija	Prekovše-Pleče	0,36	13.000			
	Čerinovše	0,26	10.000			
	Gimnazija J. Vege	0,15	5.400			

Hrup teže gradbene mehanizacije, prah, omejitve gibanja – potrpeti je treba, da bo nekoč boljše

Kanomlja–Idrijske Krnice, Dole–Mravliše in Ledinsko Razpotje–Ledine.

V obdobju 2006–2013 so bili modernizacije cest deležni še v Čekovniku, na Mrzlem Vrhu, na Gorah in na relaciji Idrijska Bela–Krog, v Strmcu, Zadlogu, na relaciji Idrijski Log–Zadlog in Zadlog–Mala gora, Vrhčevska cesta, Sr. Kanomlja–Hum in Mrzli Vrh–Ledine.

Pomembno je dejstvo, da se ob sanaciji cest ne uredi zgolj asfaltna prevleka, ki bi preprečila »tresen dupen« ali po domače povedano tresenje naše ta zadnje oziroma še bolj po domače guncanje naše riti, pač pa se obenem uredijo potrebni podporni zidovi, krone, propusti, robniki, skratka vse, kar sodobni in varni cesti pritiče.

V zadnjih dveh letih pa se dogaja še nekaj, česar so zlasti veseli prebivalci mesta pa tudi njegovi obiskovalci. V sklopu investicije v kanalizacijo in čistilno napravo se namreč po položitvi vse infrastrukture zgledno ureja tudi cestišče. Prav nobel podobo so že dobile tiste ulice, kjer so dela končana, čeprav so seveda pred tem morali tamkaj živeči občani marsikaj potrpeti, prenašati hrup in prah, opazovati marsikdaj nelogično ponovno prekopavanje ter hoditi peš s polnimi vrečkami špeze. Pa je na koncu, ko do hiše pelje lep, nov asfalt, vse pozabljeno. V ta projekt je vključenih kar 27 ulic, lani jih je bilo zaključenih 9, ostale pa bodo letos do konca avgusta.

Tam, kjer je sanacija izvedena, bi pričakovali, da bo nadaljnega pol stoletja mir, a kaj, ko Idriji vse manj

leto	LC/JP (KS)	relacija	km	eur	km	eur
2008	LC	Strmev Kanji Dol	0,1	20.000	7,565	335.908
		Zadlog Krog	0,2	50.000		
	KS Godovič	Kurinčič	0,1	6.600		
		Na grič	0,3	12.250		
	KS Črni vrh	Log-Cigale	0,2	8.000		
		Zadlog-Potisov vrh	0,53	28.500		
		Ivanjšk	0,44	17.200		
		Mrzli Log	0,2	7.900		
		Suhi Potok	0,1	4.500		
	KS Dole	Podkrog	0,5	20.900		
		Radskovc-Rovt	0,51	19.200		
		Markič Koritar	0,38	17.200		
	KS Vojsko	Kališe Markič	0,2	6.850		
		Mrzla Rupa-Jereb	0,3	18.200		
	KS Kanomlja	Jelenk	0,33	15.700		
		Žirovč	0,38	17.400		
	KS Krnice	Vovšje	0,3	15.000		
		Zavrnh	0,5	17.650		
	KS Ledine	Jezero	0,1	6.800		
		Pečnik	0,96	24.300		
	KS Sp. Idrija	Ledinsko Razpotje obvoz	0,1	4.800		
		Pod Brezami	0,25	17.800		
	KS Idrija	Slovenska	0,07	7.300		
		Nikova	0,16	7.800		
		Bezeljak	0,08	3.000		
		Staje	0,2	8.500		
		St. Bloudka	0,135	7.500		
Prešernova		0,1	6.058			
Kobalova		0,1	5.700			
Ul. 1. Maja	0,04	3.300				
2009	LC	Idrijski log-Zadlog	0,7	76.560	1	121.460
		Zadlog-Mala gora	0,2	23.300		
		Krog-Zadlog	0,1	21.600		
KS dole	Rovt-Raskovc	0,43	23.000	0,43	23.000	
2010	LC	Mrzli vrh	0,17	26.100	3,712	191.460
		Vrsnik-Žirovnica	5,74	760.000		
		Vrh Čev	0,61	43.000		
		Sr. Kanomlja-Hum -Vojsko	0,05	2.000		
	KS Črni vrh	Hudi kot	0,7	29.850		
	KS Vojsko	Čar-Novinčejše	0,3	14.520		
	KS Ledine	Mlinar	0,53	22.000		
	KS Kanomlja	Likar Novinčejše	0,387	21.240		
	KS Godovič	Gabrovšek	0,12	7.700		
		Česnik Brda	0,23	18.700		
KS Krnice	Jezero Masore	0,2	7.900			
	Boč-Rupa-Stržnca (Kacin)	0,23	6.700			
KS Idrija	St. Bloudka	0,155	15.700			
	Ul 1. Maja	0,15	8.000			
	JP 630 162 Kuštrin	0,17	6.700			
KS sp. Idrija	Idrijska Bela 13 Majnik	0,4	23.500			
	Slovenska c. do Mlakarja	0,08	8.200			
	Sr. Knomlja Bazovik	0,06	750			

Taka je vmesna faza cestišča, ki čaka na nov asfalt

prijazne naravne sile ne prizanašajo. Ceste se uničujejo s pogostim pluženjem in soljenjem pa tudi posledice letošnjega žleda jim bodo dale vetra, saj bodo še vsaj dve leti stokale pod težo težkih kamionov. No, roko na srce, težki kamioni niso le tisti, na katerih so naloženi hlodi oziroma v zadnjem času bolj lesna polomija, za prekomerne osne obremenitve poskrbijo tudi razna zemeljska in gradbena dela.

Ker v bodoče evropskih sredstev za urejanje cest ne bo več, bomo morali poleg tega, da bomo denar zanje skušali zagotavljati v občinskem proračunu, poskrbeti tudi za primernejši odnos do naših prometnih žil in spoštovati predpise.

Za lažjo predstavo potrebnih vlaganj prilagamo tabelo o modernizacijah lokalnih cest in javnih poti v letih 2006–2013 (prikazana so občinska, državna in evropska sredstva, k tem je dodatno treba upoštevati še sredstva občanov v denarju in delu, kjer se je ceste urejalo z njihovo tretjinsko udeležbo, in tu niso prikazana) ter tabelo o že izvedenih asfaltacijah ulic (v tej tabeli je poleg Vojskarske ulice zajeta tudi investicija ceste Idrija–Vojsko). Pogled na ti dve tabeli pove, koliko denarja je potrebno za na videz majhen učinek na terenu, in obenem da misliti, koliko Idrijce bo še moralo preteči, preden bo ustrezno urejenih vseh 409 km cest, ki jih imamo v naši občini in si bo lahko turist v »folksvagnu, renoju, pižozu ...« zadovoljno brundal: »Kajne jamen zdej, ales ist okej«.

leto	LC/JP (KS)	relacija	km	eur	km	eur	
2011	LC	Sr.Kanomlja-Hum-Vojsko	0,46	43.000	1,05	80.000	
		Strmec-Kanji-Dol	0,1	9.000			
		Mrzli Vrh-Ledine	0,49	28.000			
	KS Ledine		Pek Žirovnica	0,24	13.200	2,33	246.540
	KS Vojsko		Vojsko-Žgavec	0,18	15.300		
	KS Kanomlja		Petrič Pock	0,33	26.700		
	KS Krnice Masore		Lom Erjavec	0,25	17.200		
	KS Godovič		Brdo Šebalk	0,22	14.900		
			Študentovska	0,16	25.800		
			Arkova	0,1	39.240		
			Prešernova	0,28	49.000		
			Grsdnikova	0,07	4.200		
	KS Idrija		Nad Staji	0,21	12.300		
Vodnikova			0,135	16.900			
Triglavska			0,05	5.800			
KS Dole		Anžic Koritar	0,1	6.000			
2012	LC	Led. Razpotje Ledine	0,55	83.600	0,94	170.150	
		Dole Mravljije	0,39	86.550			
2013	LC	Idrijske Krnice	0,55	100.800	0,55	118.800	
		Led Korita		18.000			
			41,73	3.536.508	15,78	2.135.040	
					25,95	1.401.468	

Vlaganja v ceste v obdobju 2006–2013 (občinska, državna in evropska sredstva, brez sredstev lastne udeležbe občanov)

Asfaltacija ulic v Idriji od 2008 do leta 2013

Leto	ulica	dolžina (m)	eur
2013	Platiševa ulica	147,72	26.959,00
	Čopičeva	430	64.500,00
	Ul. Zmage	258,9	60.841,50
	Jurija vega	68	17.000,00
	Wolfovo stopnišče	57	7.410,00
	Kacinova	172	21.070,00
	Kajuhova	137	29.455,00
	Arkova	281,87	42.280,50
	Otona župančiča	317	79.250,00
	2008 in 2009	Vojskarska	5300
2008	Lapajnetova	350	160.000,00
2009	Prešernova	450	125.000,00
2010	Vodnikova	300	60.000,00
skupaj		8269,49	1.272.518,00

Vlaganja v asfaltacije ulic in v odseke ceste Idrija–Vojsko

»Čipka je potovanje – v svet in spet k sebi«

Polona Rupnik

Celotno festivalsko dogajanje 33. Festivala idrijske čipke so organizatorji strnili pod slogan »Čipka je potovanje – v svet in spet k sebi«. Idejo so našli v naključno odkritem kovčku, polnem starih papircev. Tudi sicer je bil letošnji festival eno samo popotovanje, prežeto s pozitivnimi spremembami, ki bi jim bilo smotrno slediti tudi v prihodnje.

Otvoritvena slovesnost je bila prijetna osvežitev. Sicer vrhunski dogodek sta žal pokvarila slabo vreme in umestitev v Modro dvorano. Le zamišljamo si lahko, kako fantastično bi glasovi zveneli na mestnem trgu, kaj šele, ko bi nas v svet tam daleč ponесли na dvorišču gradu Gewerkenegg.

Letos se mi je prvič zadelo, da smo se končno navadili na spremenjen termin festivala in dejansko prišli na festival. Morda je to le občutek, ki sem ga dobila ob drugačni postavitvi stojnic,

spremenjenem prizorišču večernega glasbenega programa, odzivu mnogih domačinov, da s svojimi idejami popestrijo festival, pripravijo razstavo ali pa se samo odzovejo na to, kar so jim organizatorji pripravili, tudi za mlade, letos v izobilju.

Zagotovo pa so bile največja atrakcija talne čipke, ki po novem krasijo Idrijo in nas bodo v prihodnje iz dneva v dan spominjale na našo dediščino in Festival idrijske čipke.

Idrija je spet gostila Igre brez meja, ki se jih že vrsto let udeležujejo predstavniki z Idrijo pobratenega Aumetza in šestih drugih z njim pobratenih severnofrancoskih mest. Ekipe so si v času obiska v Idriji ogledale naše znamenitosti in se na Lajštu v Idrijski Beli pomerile v zabavnih igrah.

Dijaki 4. letnika Strojne tehniške šole, ki deluje v okviru Gimnazije Jurija Vege, morajo v okviru poklicne mature izdelati izdelek ali storitev in delo tudi zagovarjati. Pri tem predmetu izberejo dijaki s pomočjo mentorjev temo že v začetku šolskega leta in jo do konca aprila obdelajo ter potem na maturi tudi zagovarjajo. Vsebine zaključnih nalog si dijaki večinoma izberejo sami, lahko pa jim jo ponudijo tudi mentorji ali pa podjetja, kjer so štipendisti. Dijaki so z izdelki pokazali veliko mero inovativnosti. Med stvaritvami je bilo moč videti ravnalno desko (gredar) za traktor, gokart, krožno žago za razrez debelejših metrskih drv, sončne kolektorje, montirane v balkonsko ograjo, mini vetrno elektrarno, priročno napravo za kontrolno koloteka avtomobila, maketo rotacijske peči za žganje živosrebrne rude ali pa finančno analizo smotrnosti uvajanja vetrne elektrarne, analizo možnosti uporabe geotermalne energije in recikliranje elektronskih odpadkov.

Na Gimnaziji Jurija Vege Idrija so v sklopu projekta Evropa v šole gostili veleposlanika Irske Kierana Dowlinga. Namen projekta je ponuditi zainteresiranim dijakom srednjih šol v Sloveniji priložnost za razpravo o aktualnih evropskih temah z veleposlaniki držav članic EU. Kieran Dowling je v dveh urah dijakom najprej predstavil različne vidike svoje države, potem pa odgovarjal na njihova vprašanja, ki so se v glavnem nanašala na življenje na Irskem danes in možnosti šolanja v tej državi.

Razveseljav je podatek, da je Idrijo v letošnjem letu obiskalo več turistov kot v preteklosti. Na Turistično informacijskem centru Idrija se je oglasilo za skoraj 60 odstotkov več turistov kot v enakem obdobju lani. Med obiskovalci je največ Slovencev, med tujci pa prednjačijo italijansko, angleško in francosko govoreči obiskovalci. V Antonijevem rovu so zabeležili za 48 odstotkov več turistov, v Mestnem muzeju Idrija pa za 18 odstotkov.

Občina Idrija in Geografski inštitut Antona Melika sta predstavila gradivo, ki je nastalo v projektu CHERPLAN, Krepitev kulturne dediščine z okoljskim načrtovanjem in upravljanjem. V Idriji so se aktivnosti usmerjale predvsem na izdelavo gradiv za različna področja upravljanja z dediščino živega srebra, ki je vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Idrija je organiziral občinsko tekmovanje mladih kolesarjev na temo poznavanja cestnoprometnih predpisov »Kaj veš o prometu«. Udeležilo se ga je šest učencev OŠ Idrija in OŠ Spodnja Idrija. Tekmovalci so najprej opravili s teoretičnim delom tekmovanja, pri katerem so morali pokazati poznavanje cestnoprometnih predpisov. Drugi del je bil za udeležence zanimivejši, saj so morali na kolesarskem poligonu pokazati vse svoje kolesarske veščine. Zmage se je veselil Bleron Zekiri iz OŠ Spodnja Idrija.

Regijskega preverjanja usposobljenosti ekip prve pomoči Civilne zaščite in Rdečega križa Slovenije se je udeležila tudi ekipa Rdečega križa Idrija, ki je v sestavi Andrej Mrak, Klemen Walland, Miha Močnik in Zoran Rovtar zasedla tretje mesto. Izkazal se je tudi njihov vodja Zlatko Kenda, ki se je na tekmovanju med vsemi vodji najbolje odrezal in dosegel največje število točk.

Idrija in hrvaški Labin sta obnovila pobratenje, ki je bilo sklenjeno pred 33 leti. Mesti, ki ju povezuje skupna rudarska tradicija, si prizadevata okrepiti sodelovanje predvsem na področju rudarske dediščine in z njo povezane tradicije, prenosu znanja in dobrih praks na področju razvojnih projektov.

Podeljene so občinske nagrade. Nagrado občine Idrija so prejeli Društvo klekljaric idrijske čipke za negovanje klekljarske tradicije na Idrijskem, Smučarski klub Javornik za 40 let delovanja in tekmovalne dosežke zlasti v zadnji sezoni ter Andrej Mrak za svoje požrtvovalno dejanje, ko je iz gorečega avtomobila rešil dva človeka. Nagrada za mlade ustvarjalce je šla v roke dijaku Gimnazije Jurija Vege Idrija Jerneju Štremflju za vsestransko uspešno delo, Davorin Mrak je dobitnik Pirnatove nagrade za dokumentarni filmski opus, nagrado Jožefa Mraka za življenjsko delo na področju pedagoškega dela in idrijske čipke pa je prejela Dragica Urbas Keravica.

V Cerknem so pripravili že 19. izvedbo jazz festivala Jazz Cerkno. Značilnost cerkljanskega jazz festivala je ta, da nikoli ni enoznačen, saj je poudarek programa na nekonvencionalni in ustvarjalni glasbi, na trku kultur in glasbenih praks, soočanju raznolikih pristopov, kjer se jazz pogosto sreča in oplaja z drugimi zvrstmi. Kot vsa leta do zdaj je festival, ki poleg pestrega glasbenega repertoarja ponuja tudi pester spremljevalni program, v Cerkno privabil številne obiskovalce od blizu in daleč.

Sto let od velike vojne, ki je spremenila svet

Anka Vončina

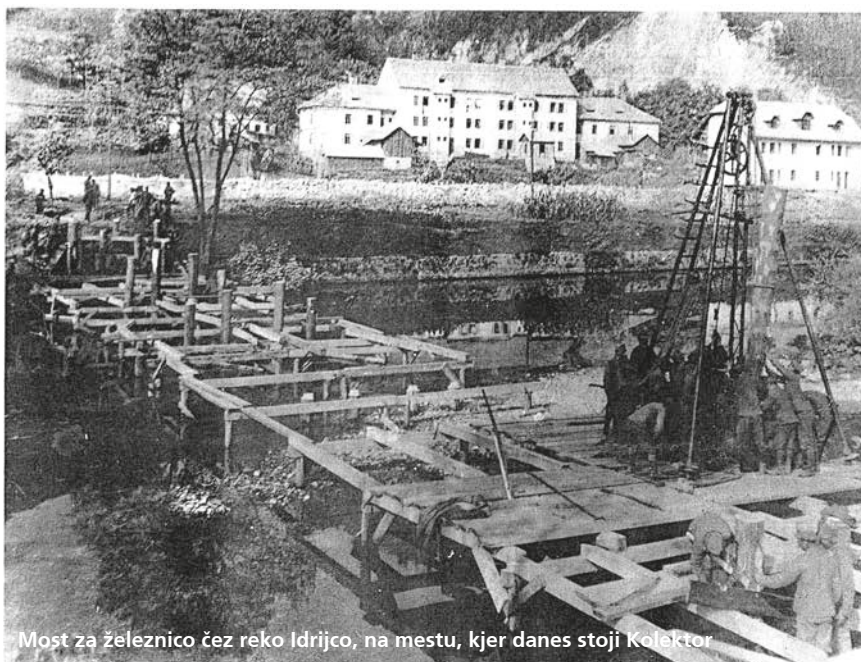
Letos se svet spominja stote obletnice začetka prve svetovne vojne, vojne, ki je bila totalna v vseh pomenih. Ne le, da je zajela ves svet, za seboj je pustila nepregledno množico mrtvih, ranjenih in pohabljenih, spremenila je politične meje in ureditve, pokrajine ter življenja ljudi.

Prevelike napetosti pripeljejo do vojne

Vzroki zanjo so večplastni. 19. stoletje je bilo čas hitrega industrijskega razvoja, narodnih prebujanj, zavedanja lastnih družbenih pravic. Narodi so iskali svoj prostor pod soncem, zanj so bili pripravljene poseči tudi po orožju. Države so se bojevale za kolonije, balkanski prostor se je želel otresti turške nadoblasti, razvijajoči industriji je primanjkovalo surovin, ki jih je bil bližnji vzhod še poln ... Na zahodnem robu Avstro-Ogrske je nastala mlada italijanska država, prepričana, da je naslednica starega velikega Rima. Obe z Bismarckovo Nemčijo sta se počutili odrinjeni od tradicionalne delitve sveta, ki so jo vodili Angleži, Francozi in Rusi. Zaradi gospodarske krize je Evropo zajel val nezadovoljstva in izseljevanja.

Vse to je stopnjevalo napetosti. Diplomacije so mešetarile s tajnimi in manj tajnimi sporazumi. Vzpostavljala so se nova vojaška zavezanstva – na eni strani osrednje sile Avstrije, Nemčije in Italije, na drugi strani antantne sile Anglije, Francije in nato Rusije. V Evropi je vrelo. V vrtincu so se znašli tudi Slovenci. Val je pljusnil čez rob junija 1914 s sarajevskim atentatom na prestolonaslednika in njegovo soprogo. Povod za vojno bi lahko bil kar koli, vseeno pa nihče ni pričakoval, kaj šele predvideval njenih tako strašnih razsežnosti.

Ko so prvi vpoklicani odhajali v Galicijo, so verjeli, da bodo hitro doma. Vzdušje je bilo skoraj praznično. A boji so

Most za železnico čez reko Idrijco, na mestu, kjer danes stoji Kolektor

hitro pokazali pravo lice. Razvoj novih orožij – mitraljezov, tankov, topov, letal, podmornic, bojnih strupov – je dovoljeval nove možnosti ubijanja. Prva vojna je pomenila civilizacijski in generacijski šok.

Vojna propaganda je neuspešno zakrivala in prirejala tragedijo. V zaledju je zavladalo pomanjkanje delovne sile, zaposlovali so ženske, otroke, ujetnike, primanjkovalo je surovin, po letu 1916 je izbruhnila lakota, zatem socialni nemiri ...

Italija se končno odloči

Leta 1915 je Italija končno razkrila svoje karte – v vojno je vstopila na strani antantnih sil, ki so bile pri obljubah širokogrudnejše. Prve bojne linije so se preselile tudi na slovensko ozemlje ob reko Sočo. Obramba domovine ni bila več tako abstrakten pojem. Že dokaj izčrpanim avstrijsko-ogrsko-nemškimi silam se je poleg vzhodnega, zahodnega in balkanskega odprlo še četrto bojišče. Na soški fronti se je zvrstilo 12 bitk – bolj okrutnih, kot jih je zmožni dojeti človeški razum.

Bombardiranje Idrije leta 1917

Pokazale so se razsežnosti uporabe novih še ne preizkušenih orožij in novih načinov bojevanja. Italijanske načrte, bliskovito prodreti do Savske doline, je z razumno strategijo preprečil general Borojevič. Kljub premoči sovražnika so se avstro-ogrski borci, med katerimi je braneč svojo zemljo bilo tudi mnogo Slovencev, junaško zoperstavili osvoboditeljem »neodrešenih italijanskih bratov«. Duh risorgimenta¹ je bil kmalu spregledan in v dveh letih bojevanja jim ni uspelo občutneje prodreti čez braniteljsko črto. Največji napredek sta

predstavljali v 6. ofenzivi pridobljeni Gorica in Doberdobska planota.

V vojni niso bili udeleženi le borci neposredno na fronti – da je lahko preživel en vojak, je bilo potrebnih najmanj pet delavcev v zaledju. Na 93 kilometrih med Rombonom in Jadranskim morjem so še danes težave z dostopnostjo in prevoznostjo, a takrat je bilo potrebno na novo zgraditi popolnoma vse – vodovode, žičnice, železnice, ceste, mulatjere ...

Idrijski vojni davek

Večina za boj sposobnih fantov, vpoklicanih leta 1914, se je odšla bojevat v Galicijo. Za mesto je bila vojna daleč, a z odprtjem italijanske fronte se je Idrija znašla neposredno v zaledju. Različne, na novo porajajoče se vojaške zaledne ustanove, poveljstva in transporti proti fronti so spremenili utrip kraja. Z letom 1916 je rudnik prešel pod vojaško upravo, rudarji pa v črnovojniške delovne stotine, ki so opravljale zaledne vojaške aktivnosti. Proizvodnja srebra se je zmanjševala, rudarji so morali poprijeti tudi za druga dela, ker je povsod primanjkovalo delovne sile. Primanjkovalo je surovin, predvsem pa hrane – mesto je stradalo. Ni je bilo moč dobiti ne v bližnji ne daljni okolici. Prekinjena je bila tudi običajna dobava živil za rudarje, pridelke in zaloge pa so izčrpavali in praznili tudi številna vojaščina, begunci in ujetniki. V mestu in okoliških krajih so rasli namestitveni objekti za vojake, ki so si nabirali moči za nove boje, vojaške komande, begunce, skladišča in bolnišnice. Mnogi vojni ujetniki, predvsem ruski, so gradili oskrbovalne poti in druge vojaške objekte.

Zaradi bede in izmučenosti so rudarji med vojno večkrat stavkali. Njihove zahteve so komaj, komaj naletele na odziv na Dunaju. Šele z belo stavko, proti kateri so bili nemočni celo vojaški domobranci, ki jih je z namenom zlomiti knapovski upor v Idrijo poslal cesar, so dosegli, da se je ponovno vzpostavila preskrba z vsaj osnovnimi živili.

12. ofenziva leta 1917, ko se je frontna črta premaknila na reko Piavo, je bila za slovenski prostor veliko olajšanje, čeprav se je vojna končala šele leto kasneje. Svetovna katastrofa je razsula Avstro-Ogrsko, Nemško, Rusko in Osmansko cesarstvo. O pravih zmagovalcih in poražencih se je v veliki meri spet odločalo na diplomatskem parketu, kjer so

Slovenska dekleta pri košnji na večjem posestvu brez gospodarja in hlapca. V ozadju dva poljska begunca. — To sličico nam je poslalo vrlo slovensko dekle, Marija Zagoda iz Zadloga pri Črnem vrhu, ki jo je tudi sama napravila. Zraven nam piše: Predstoječa slika je dokaz, da smo ženske že lansko leto opravljale vsa težka moška dela na kmetih ter oskrbovale dom in armado s potrebno krmo. Letos nam bo šlo delo še bolj od rok v zavesti, ako se oprijemljemo opravil, ki ne prijajo ženskim, imamo tudi sicer jednako veljavo v vseh rečeh. Prihodnje volitve se ne bodo vršile brez žensk. To naj si zapomnijo oni faktorji, ki se iz kmeta samo norca delajajo. Kakor smo za delo, tako smo za kaj družega tudi, torej žene in dekleta: korajža!

prvič kot narod v pogajanjih za svoj prostor nastopali tudi Slovenci. »Leta strahot«, kot jih je imenoval Cankar, so se za te, ki so ostali po letu 1920 za rapalsko mejo – za Primorje –, končala še posebej tragično. Še ne točno prešteti, a vseeno več kot 8 milijonov padlih in pogrešanih ter več kot 20 milijonov ranjenih in pohabljenih ni zadostovalo za pravično delitev sveta in trajnejši svetovni mir. Kratek je bil »odmor« do druge svetovne vojne. Žal so dogodki preveč »pozabljeni«, da bi se iz njih lahko bolje učili.

Obeležitev obletnice z novo knjigo v Črnem Vrhu

Zaznamovanje te obletnice je priložnost, da zapolnimo špranje pozabe, da bomo lažje razumeli današnje dogodke. Spominjanje naj poteka v duhu povezovanja, v duhu strpnosti, sobivanja, mednarodnega in medgeneracijskega dialoga in medgeneracijskega prenosa izročila. Črni Vrh se je spominu na udeležence poklonil s knjigo, v katero smo skušali zajeti takratno življenje v

vseh civilizacijskih plasteh, dogajanje, ki je za slovensko državnost velikega pomena. Dodali smo tudi poznano zgodovino kraja pred tem. Pregledali smo vire, prečesali smo dostopne arhive, obiskali smo ljudi, ki so bili z udeleženci še v neposrednem stiku. Zbrali in zapisali smo zgodbe, spomine in dokumentarno gradivo, evidentirali udeležence ter padle, invalide in umrle. Domači avtorji in tisti, ki nam je kraja mar, smo pozabi iztrgali kanček zgodovine, napisana je trajna. Pri sestavljanju popolne slike pa nas čaka še veliko dela. Zbornik z naslovom Črni Vrh pod Avstro-Ogrsko je izdan v samozaložbi, za 25 eurov ga lahko dobite pri uredniku Ivanu Rudolfu.

Za posluš pri našem trudu in za finančno pomoč se najlepše zahvaljujem vsem donatorjem in sponzorjem. Brez vas izdaja knjige ne bi bila mogoča. Še posebej lepa hvala družbama FMR, d. d. in Kolektor Prokos, d. o. o.

¹ politično gibanje za osvoboditev in združitev Italije v 19. stoletju

Vsak posameznik lahko k obeležitvi še vedno doprinese nekaj koristnega.

Pišimo in zapisujemo drobce, zbiramo zapise, razglednice, fotografije in predmete iz tega časa, ki so se še ohranili med nami. Muzejsko društvo Idrija vabi vse, da te pomembne vire posredujete Mestnemu muzeju (05 37 26 600). Za več informacij pa poiščite pobudnico akcije, Ivico Kavčič (05 37 71 678). Tudi Idrija si zasluži, da se ljudem, ki so plačevali davek narodnega prebujanja, poklonimo in na ta način morebiti oddolžimo. Zapisano zgodovino najlažje ponudimo naslednjim generacijam.

Luč sveta je ugledal zbornik Črni Vrh pod Avstro-Ogrsko

Polona Rupnik

Črni Vrh nad Idrijo se je za eno dopoldne preselil sto let nazaj v preteklost, v čas 1. svetovne vojne. Čeprav v zaledju soške fronte, je Črni Vrh v tej vojni odigral pomembno vlogo. Tu so bile nameščene zaledne enote, tu so bila skladišča, bolnice in okrevališča. Skozi Črni Vrh je vodila glavna preskrbovalna pot za Avstro-Ogrske čete nameščene v Trnovskem gozdu in na Banjšicah. Iz železniške postaje v Logatcu so v rekordnem času leta 1916, večinoma ruski ujetniki zgradili ozkotirno železniško progo, ki je omogočala oskrbo vojakov in bojišča. Pretok ljudi in materiala je bil ogromen. V Črnem Vrhu ne prej in ne potem ni bilo tako živahno. Podrobnosti o tem in še čem so zdaj za vedno zapisane.

Zbornik Črni Vrh pod Avstro-Ogrsko je plod marljivega in natančnega raziskovalnega dela, pod katerega se je podpisal Ivan Rudolf s sodelavci: Nežko Mikuž, Dejanom Coljo, Anko Vončina, Srečkom Vončina, Dragico Čuk Novak, Urško Bajec Rupnik in Maticem Batičem. »Ideja je tlela dolgo časa. Pred petimi leti pa smo intenzivno začeli zbirati gradivo. Ljudje so začeli odpirati skrinje, pospravljati predale, police ... v zadnjega pol leta smo dobili toliko

gradiva, da smo mislili, da zbornika ne bomo mogli končati,« pripoveduje ljubiteljski zbiratelj in lastnik vojnega muzeja v Trebčah Ivan Rudolf.

Na 311 straneh so avtorji natančno popisali dogajanje na planoti v času Avstro-Ogrske. Najmočnejši vtis pa so na avtorje naredile prav zgodbe ljudi, ki jih je morija, ki se nikoli ne bi smela več zgoditi, najbolj prizadela. Ne dvomim, da bodo te zgodbe svoj pečat pustile pri vseh, ki bodo zbornik vzeli v roke.

Avtorji zbornika na slovesnosti ob njegovi predstavitvi

Z občnega zbora planinskega društva v Idriji

Skrb za gospodarjenje

Lepa udeležba na občnem zboru idrijskega planinskega društva kaže, da ideja planinstva še ni zamrla.

Glavna točka na tem zboru so bila gospodarska vprašanja, ki že nekaj let tarejo društvo in zavzemajo vse delavoljne planince. V tem smislu je izzvenelo tudi gospodarsko poročilo predsednika društva. Ta navaja, da je vodstvo društva osredotočilo vse v izvajanje sklepov lanskega občnega zbora o utrditvi društvenega, gospodarskega in ostalega poslovanja v tem pogledu je bil dosežen lep napredek in sedaj je v društvenem gospodarstvu ter v finančnem poslovanju red.

Društvo upravlja 5 planinskih postojank: dom na Vojskem, kočje na Hleviških planinah, na Javorniku, Sivki in Jelenku. Po zaključnih računih lanskega leta so bile tri postojanke aktivne, dve pa izkazujejo malenkostno izgubo. Ob tako uspešnem poslovanju so bili v celotnem gospodarjenju prvokrat ustvarjeni – sicer v skromnem obsegu – potrebni sklad za vse postojanke.

Na Hleviških planinah bo potrebno letos urediti prevozno pot skoraj do kočje, popraviti in opremiti staro kočjo ter urediti razsvetljavo.

Najbolj revna in zanemarjena je kočja na Sivki. Čez njo je tudi največ kritike transverzalcjev. Slabo je urejena in vzdrževana. To je bolj gostilna za ledinsko območje, ki izkazuje za lani aktivo. Kočo bi bilo treba nekoliko preurediti in zagotoviti nekaj prenočišč.

Toda letos spričo finančnega stanja to še ne bo mogoče.

Najmanj planincev obiskuje kočjo na Jelenku. Niti lepi razgledi niti bogato in pestro rastlinje ne vlečeta več planincev v te kraje. Zato služi postojanka le domačinom, ki jo zelo pridno obiskujejo in spada spričo tega med najbolj rentabilne postojanke planinskega društva.

Tudi s kočjo na Javorniku so bile težave. Ta je bila nekaj časa zaprta, nato spet odprta, večjega obiska pa ni. Stavba je v zelo slabem stanju in jo bo treba popraviti še letos.

Najbolj lepo in zadovoljivo se razvija postojanka na Vojskem, ki izkazuje tudi največji promet in obisk.

V številu članstva je opaziti v lanskem letu rahlo nazadovanje. Temu je kriva zaposlenost odbora z gospodarskimi problemi in pomanjkanje stikov s člani. Uvesti bi kazalo tudi dežurstvo ter redno pobiranje članarine. Mladi planinci idrijskih šol so še kar primerno zastopani. Zelo slabo pa je stanje z odraslo in delavsko mladino. Ta se ne vključuje v društvo.

L. B., Primorske novice, 27. marec 1964

Letos bodo uredili Črni vrh

Črnovršani spoznavajo čedalje bolj, da je zaradi njih samih in tudi zaradi razvoja turizma v njihovem kraju, ki ima za to zelo ugodne pogoje, potrebno urediti vas. Z intenzivnejšim delom v tem smislu so začeli lani. Krajevne organizacije so uspele na zborih volivcev prepričati vaščane, da je potrebno z

lastnimi silami začeti urejati vas.

Na januarskem zboru volivcev so sklenili uvesti poseben krajevni prispevek vaščanov za popravilo vodovoda, ki mu pravijo »Bajer«. 68 odraslih vaščanov naj bi pri tem opravilo 8 in pol dni prostovoljnega dela pri izkopu in zasipavanju jarkov, koder bo tekel vodovod. Pri tem delu je, kot določa odlok o posebnem krajevnem prispevku, ki ga je sprejela občinska skupščina, potrebno doseči tudi določen učinek. Za izkopavanje jarkov je minimalna norma za 8,5 dni 17 kubikov, pri zasipavanju pa 34 kubikov. Kdor ne bo mogel ali utegnil delati, pa je zavezan prispevati denarno protivrednost v višini 10.200 dinarjev. Tako znaša celotna vrednost krajevnega prispevka 694.000 dinarjev. Polovico obveznosti bo potrebno izpolniti letos, ostalo pa prihodnje leto. Strokovna dela pri gradnji vodovoda bodo opravili strokovnjaki. K skupnim stroškom naj bi prispevala svoj delež tudi občinska skupščina.

Kot kaže, bodo letos v vasi začeli tudi obnovo poškodovanih in porušeni hiš med vojno. Kar 16 vaščanov se je odločilo za najetje posojila iz občinskega stanovanjskega sklada. Izposodili si bodo okoli 20 milijonov dinarjev. S temi sredstvi bodo predvsem ometali stanovanjske in druge hiše, urejali notranjost in izdelali nekaj novih sob. Tudi občinska skupščina naj bi uredila svojo hišo, v kateri bi lahko pridobili štiri stanovanja za učitelje in druge potrebe.

Iz vasi so že izginile ruševine starega mlina. V kratkem bodo začeli urejati tudi trg in park sredi vasi.

(Ib), Primorske novice, 10. april 1964

Antonijev rov že 20 let predstavlja dediščino rudnika živega srebra

Martina Peljhan, Davor Vodopija

Del rudarske dediščine nam je pred dvajsetimi leti uspelo ohraniti v najstarejšem delu rudnika – Antonijevem rovu. Prav poseben izziv nam je takrat pomenila odločitev Rudnika živega srebra, da se najstarejši del jame s spodnjimi mlajšimi etažami uredi za muzejsko-turistično predstavitev. Pomembno nam je bilo ohraniti jamo takšno, kot je v resnici bila, prikazati težko in neizprosno življenje rudarja v temnem podzemlju, predstaviti načine odkopavanja skozi stoletja, ohraniti tipične elemente jame – jaške in rove z različno podgradnjo – ter pojasniti geološki fenomen zgradbe enega najzapletenejših rudišč na svetu.

Že po enem letu obnove smo muzejski rudnik 22. junija 1994 odprli za javnost. Tri leta kasneje je bil Antonijev rov nominiran za evropski muzej leta. V tem letu smo zabeležili tudi največji obisk, in sicer 30.347 obiskovalcev, kasneje pa se je obisk ustalil na povprečno 20.000 obiskovalcev letno. Tako nas je v juniju 2014 obiskal že 400-tisoči obiskovalec. Večino obiska še vedno prispevajo šolske in

organizirane skupine iz Slovenije. Se pa v zadnjih letih povečuje število tujih obiskovalcev, ki prihajajo praktično z vsega sveta in obiščejo Idrijo predvsem v poletnih mesecih. Povečuje se tudi povpraševanje tujih turističnih operaterjev.

Prav vsakemu obiskovalcu želimo ponuditi posebno doživetje, ki temelji na realnem prikazu jamskih razmer in

pristnem stiku vodnika z obiskovalci, zato smo ob dvajsetletnici obnovili notranje prostore vhodne zgradbe Šelštve in jamske postavitve. V novi prebleki in pod naslovom Iz temine rovv v svit življenja je zaživela video predstavitev, ki obiskovalcem že dvajset let odstira pogled v bogato zgodovino Idrije in idrijskega rudnika. Še posebej pa smo veseli, da nam je uspelo ponovno oživiti že skoraj pozabljen lik rudniškega škrate Perkmandlca, ki otroke navdušuje v novi animirani video predstavitvi in slikanici. V spomin na odkritje bogate cinabaritne rude 22. junija 1508 je akademski slikar Jurij Pfeifer v pritličju Šelštve upodobil ta izjemni dogodek v štirih podobah, ki ponazarjajo trud, ponos, veselje in zahvalo. S tem odkritjem so bili postavljeni temelji nadaljnjemu petstoletnemu

rudarjenju, Idriji se je takrat rodila nova prihodnost, obljuba sreče in bogastva. Čeprav je naslednji dan prinesel nove skrbi, je bil to dan sreče in olajšanja.

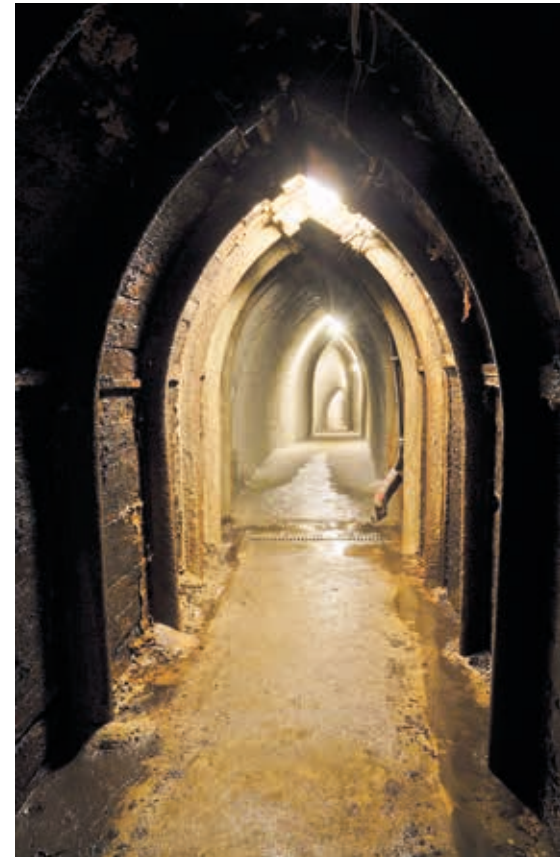
Spomin na petstoletno rudarjenje ohranjamo z občasnimi tematskimi prireditvami, razstavami in predstavami. Posebno nam je dragoceno spodbujanje pripovedovanja zgodb rudarjev, saj

rudnika, pa so pomembna in za sedanost ter prihodnost spodbudna tudi druga področja. Skupaj s sodelavci v Idriji in zunaj nje smo razvili idejo Hiše naravoslovja in tehnike, doživljajski in izobraževalni center s programi za osnovnošolsko in srednješolsko mladino ter individualne obiskovalce, ki bi pomenila veliko popestritev naše dosedanje ponudbe.

SREČNO!

“Šolo v naravi smo zaključili s poučnim in zanimivim ogledom tega čudesa.,”

(učenci 6. razreda OŠ Toneta Tomšiča, Knežak)

se s tem ohranja živa vez z mlajšimi generacijami. Po lanskoletni razstavi jamskih svetilk bo letos od junija do septembra v Šelštvu na ogled razstava Barviti kamninski svet ob reki Idriji.

“Izredno zadovoljni z ogledom in predstavitevijo. Hvala in srečno.,”

(družina iz Laškega)

Prodišča reke Idrijce so namreč čudoviti kotički, ki nam ponujajo vpogled v več sto milijonov let geološke zgodovine.

Čeprav si več kot poltisočletne Idrije ni mogoče zamisliti brez njenega

Knapi in knapovšna: Kako jih približati?

Matevž Straus

Rafael, Marjan in Gabrijel so le trije izmed mnogih. Trije izmed tisočev, ki so prehodili nešteto kilometrov, zminirali, izkopali in naložili nešteto ton, opravili nešteto spustov v globino ter se prav tolikokrat vrnili na površje. A čeprav so eni izmed mnogih, jih – kot pripovedujejo tudi sami – danes ni prav veliko več. S tem pa je tudi rudarskih zgodb vedno manj.

Mi, mlajša generacija, rojena v obdobju PR, »po rudniku«, mesto vsekakor doživljamo drugače kot vse generacije pred nami. Ne spominjamo se rudarjev na mestnih ulicah, živosrebrnih kapljic v tolmunih okoliških grap, rudarskih praznikov, jutranjega kljukanja na šino ali značilnega knapovskega humorja. Za rudnik in živo srebro smo verjetno prvič slišali v osnovni šoli, starejših stavb v mestu nismo nikoli prepoznavali kot ostanke bogate dediščine, na merkuralizem pa smo

bili ponosni, češ, to pa je nekaj, zaradi česar se v učbenikih pojavlja naše mesto. Vso zgodovino mesta smo dojemali kot nekaj resnično starega – tako starega, da je res le še predmet zgodovine in z današnjim življenjem nima nikakršne povezave. Rudnik je bil bližje neandertalcem kot našim življenjem.

Dojemanje časa v mladih letih se seveda varljivo – vse, kar je starejše od nas samih, se nam je zdelo staro. In stare stvari običajno niso zanimive (no, razen če vključujejo zmaje, viteze in surove spopade za prestol). Morda nas prav zato rudarska dediščina ni nikoli tako »zagrabila«. Ker je bila v naših mislih oddaljena od nam res pomembnih stvari.

S 110. o knapovšni

Kako torej mladim približati dediščino? Kako govoriti o rudarski dediščini, ne da bi bili dolgočasni, enciklopedični in, no, stari? S temi vprašanji smo se organizatorji – Center

za idrijsko dediščino, Rudnik živega srebra Idrija in Idrija 2020 – soočali tudi pred organizacijo dogodka Povej mi eno po rudarsko ter uspeli iz precej klasičnega izhodišča o pogovornem dogodku ustvariti srečanje več kot 110 udeležencev, vzdrževati pozornost do samega konca in ohraniti vsaj delček nesovne dediščine.

Kako torej organizirati pogovor z rudarji za tiste, ki o temi – življenju pripovedovalcev – ne vedo skorajda nič? Preprosto, začnete od začetka. Postavljate »neumna« vprašanja. Življenjska vprašanja: »Kaj pa ste malicali v jami?« In bivši knapi bodo pričeli s pripovedovanjem zgodb o kruhu in kavi, zdravniškem pregledu leta 1975, kateremu je sledila organizirana priprava malic za rudarje in na katerem je neimenovani knap na vprašanje, kaj vzame v jamo poleg kruha odgovoril: škrcniel, pa o groznih »ruskih konzervah« in odlični rudniški pekarni svežega kruha. Ali »Kako ste se razumeli s sodelavci?« Pa bodo hitro odgovorili, da so bili

»vseh surt« – eni dobri, drugi pa taki, da bi jih čimprej odpravil. Tudi o osornem odnosu starejših knapov do novincev bodo potožili ter povedali, da v prvih letih niso smeli sedeti ob starih knapih. Z iskrico v očeh bodo pripovedovali o tistih bolj nagajivih in nenavadnih sodelavcih – Bugu Cigara, Čipujacuju, Bobiju, Fricetu Knapovu, Strupenkotu, Jebivetru, Madrasovcu, Parobkarju, Ta lepemu Filjevcu, Jahorini ter Ta veliki in Ta mali rokci. In še in še ...

Iz temine na svetlobo

Umeščenost pogovora ob monumentalno črpalko Kley v stavbi jaška Franciška, v popolnoma zatemnjen prostor, do katerega vodi le ozek hodnik, je namenoma v obiskovalcih ustvarila občutek prehoda v neznano, v temino. Knape, ki smo jih postavili dobra dva metra nad publiko, na samo črpalko, smo simbolično povzdignili iz globin (čeprav bi marsikdo raje ostal »v jami«). Prostor sta namenoma

osvetljevala le dva žarometa – prvi je svetil na rudarje, drug v jekleno konstrukcijo črpalke. Za mnoge neopazna je bila glasbena podlaga ob vstopu v prostor – zvok rudniških naprav, dvigal, nakladačev in drobilcev. A bolj opazno je bilo pomanjkanje stolov.

Dokaz, da je udeležba presenetila. In dokaz, da tovrstne dogodke še potrebujemo. Ker – če odgovorim na naša uvodna vprašanja – lahko dediščino približamo le preko nagovarjanja srca. Skozi čustvene zgodbe, skozi empatijo in razumevanje vsakdanjih posledic rudarjenja v Idriji. Tehnika in znanost sta seveda pomembni – a na koncu za svoje vzamemo le človeško pripoved ter strahove, srečo in žalost vsakdanjih ljudi. Ko bomo (ne samo mladi) razumeli življenje vsakdanjega človeka, bomo k sebi pripustili še vse ostalo. Šele takrat nam bo pomembna dediščina in šele takrat bo zgodovina malega rudarskega človeka postala del Unescove večnosti.

Zgodba o nogometu, glasbi in živem srebru

Robert Šabec

Dr. Alfred Bogomir Kobal je zagotovo ime, ki ga ni potrebno predstavljati. V COBISS-u je mogoče najti preko 150 strokovnih del, ki se ukvarjajo s problematiko živega srebra in katerih avtor ali soavtor je. Eno izmed teh je po mnenju mednarodnega združenja BioMedLib uvrščeno na prvo mesto seznama najboljših 20 člankov na svetu. Njegova vrlina, ki je praviloma odlika vrhunskih strokovnjakov, je zagotovo tudi ta, da uspe tudi laiku na preprost način pojasniti tisto, kar predstavlja bistvo njegovega strokovnega dela.

Šport in glasba

V otroških letih je bil Alfred aktiven športnik. Dobro se spominja treningov pri takratnem nogometnem klubu, ki ga je vodil Pepe Pajer. »Trbovlje so imele takrat zelo močno ekipo. Že to, da smo s prevelikimi »tretarji« – dediščina italijanskih vojakov – odšli na gostovanje v Trbovlje, v Jugoslavijo, je bilo zelo zanimivo,« o rudarsko-nogometnem derbiju pove Kobal, ki je v idrijski enajsterici igral desno polkrilo. Ker je zbolel za tuberkulozo, je nogometno kariero končal predčasno. Posvetil se je glasbi. Končal je nižjo gimnazijo in odšel na višjo v Ljubljano, kjer je v popoldanskem času obiskoval glasbeno šolo. »Vsi v družini, ki sem jih spoznal v internatu, so bili glasbeniki iz različnih koncev Slovenije in zamejstva. Med vsemi me je najbolj navduševal Globokar s svojim trombonom,« nam o začetkih svojega aktivnega ukvarjanja z glasbo pove Alfred. Kmalu so sestavili orkester. Nastopi na raznih srednjih šolah so se kar vrstili. Prišel je igrati tudi v Plesnem orkestru idrijskih rudarjev in občasno tudi v Primorskem plesnem orkestru, kasneje pa tudi v Akademskem plesnem orkestru (APO), s katerim so leta 1975 gostovali v Moskvi in Parizu. V tem orkestru so poleg znanih osebnosti, kot sta bila

skladatelj jazz glasbe Janez Gregorc in pisatelj Rudi Šeligo, sodelovali kar trije Idričani, Danilo s saksofonom, Lude s trobento in Miki s trombonom. »Sma bli kar u betribu tiste cajte,« kot se za pogovor med Idričani spodobi, zaključi Kobal. Prelomni trenutek ter kasnejše slovo od glasbene kariere je napočil po daljšem igranju z APO na Bledu. »Tam sem se odločil, da se posvetim študiju medicine. Smo ga pa tiste počitnice še »biksali« z muziko. Jeseni sem imel izpit iz biologije, ki ga nisem mogel »zmačkat«. Moral sem ponavljati,« o svoji dokončni odločitvi za medicino pove Kobal. Kmalu je sledilo tudi slovo od plesnega orkestra rudarjev, katerega vodja je tekom let postal in s katerim je vrsto let preigral uspešnice Glenna Millerja pa tudi drugih znanih in malo manj znanih jazz glasbenikov.

Študij medicine in delo v Idriji

Alfred štipendije za študij ni prejel v Idriji. »Dobil sem jo v Novi Gorici in v svojo prvo službo bi moral oditi v Brda,« nam o svojem nesojenem delovnem mestu pove Kobal. Po letih študija so se razmere doma spremenile in splet različnih naključij je poskrbel, da mesto ni ostalo brez izrednega človeka, zdravnika in strokovnjaka. Dr. Kobala je sprva zanimala specializacija s področja nevrologije, a se je odločil za medicino dela. »Ko sem videl, kakšni so pogoji dela, kje in kako delajo knapi, je bila moja odločitev jasna,« o svoji izbiri pove dr. Kobal. Sledil je podiplomski študij s področja medicine dela, nato je v Zagrebu opravil magisterij in kasneje še doktorat. »Ko sem prišel koncem leta 1963 v Idrijo kot zdravnik, je živo srebro povzročalo ogromno zdravstvenih težav. V tistem času so knapi, stari 45, 50 let, zbolevali za silikozo in zaradi tega tudi umirali,« o najtežji poklicni bolezni rudarjev pove dr. Kobal. Prav zaradi tega dejstva se je na področju diagnostike pljuč še dodatno izobrazil v bolnišnici na

Golniku. »Kmalu po mojem prihodu so se pri rudniku odločili za nabavo novega, takrat najmodernejšega rentgenskega aparata. Tisto leto se je število diagnoz silikoze kar podvojilo, saj smo z novim aparatom uspešno odkrivali začetne stadije bolezni,« pojasni dr. Kobal. Poseben problem dela v rudniku je bil tudi ta, da so rudarje na delo s povišanimi koncentracijami hlapov živega srebra razporejali jamski nadzorniki brez posveta z zdravnikom, »kar je močno povečevalo tveganje za zastrupitve

“Muska je bila tista, zaradi katere sem postal »kanpovski« zdravnik.,,“

z živim srebrrom, število katerih je bilo tedaj dokaj visoko, tudi nad 100 zastrupitev letno« o urgentni spremembi, ki jo je dosegel že na začetku svoje kariere, pove dr. Kobal. Na njegovo zahtevo so se tudi raziskave o vsebnosti živega srebra v urinu pričele opravljati v Idriji. »Inženirka Ivica Kavčič je bila pri RŽS zelo dovtetna za tovrstno problematiko in je nabavila potrebno opremo. Pričeli smo z biološkim nadzorom

Prof. medicine dela Samo Modic, direktor Inštituta za medicino dela (levo), in prof. toksikologije Thomas W. Clarkson, svetovno znani strokovnjak za živo srebro (desno), na obisku pri prim. dr. Alfredu Bogomiru Kobalu v Rudniku živega srebra Idrija

izpostavljenosti in ta je šele pokazal realno sliko dejanske izpostavljenosti in morebitnih učinkov živega srebra,« ob tem še izpostavi Kobal. Vrstile so se redne in nadzorovane preiskave urina, krvi in izdihanega zraka ter tesno sodelovanje z Inštitutom Jožef Stefan. Številne izboljšave zdravstvenega in tehničnega varstva so pripomogle, da v rudniku praktično ni bilo več zastrupitev, čeprav se je leta 1977 začelo maksimalno delati na živorodnih deloviščih. Podobna zgodba je bila tudi s silikogenim prahom in drugimi obremenitvami in škodljivostmi pri delu v jami. Posebej zanimiv je problem radona, ki je po mnenju dr. Kobala v osnovi ta, da, čeprav so sprva mislili, da se bo v Idriji kopal tudi uran, koncentracije radona v rudniku niso bile tako visoke, da bi ta bil deklariran kot rudnik urana. Zato posebnih ukrepov na področju varovanja zdravja država nikoli ni predpisala. Posebne predstavitve bi bila lahko deležna tudi raziskava, ki jo je opravljal skupaj s centrom za raziskavo raka v Lyonu in v katero so bili vključeni evropski rudniki živega srebra od Idrije do italijanskega Monte Amiata, Almadéna v Španiji in ruskega rudnika Nikitovka. Rezultati so med drugim pokazali, da je bila umrljivost rudarjev za pljučnim rakom precej povečana. Glavni krivec obolenja je bil seveda radon skupaj s škodljivimi učinki silikogenega prahu in živega srebra. Med knapi idrijskega rudnika, česar v španskem in italijanskem rudniku ni bilo zaznati, je bila žal povečana tudi stopnja samomorilnosti. O tej težavi pa dr. Kobal meni, da je pogojena predvsem s kulturno-religiozno specifikko okolja.

Ludvik Čibej (levo) in dr. Alfred Bogomir Kobal (desno)

Dr. Kobal kot ugleden mednarodni in doma spoštovani knapovski zdravnik

Dr. Kobal velja v svetu za prepoznavno in uveljavljeno ime na področju medicine dela in še vedno aktivno sodeluje z nekaterimi najvidnejšimi mednarodnimi inštitucijami, kot npr. Univerza v Bielefeldu v Nemčiji. Njegove strokovne ugotovitve so tudi danes aktualne in uporabne predvsem kot pomoč rudarjem s področja J. Amerike, Indonezije, Kitajske ..., kjer so v prvi vrsti pereč problem zlatokopi, ki pri svojem delu uporabljajo prav živo srebro. Kljub nespornemu

ugledu, ki ga je na svojem strokovnem področju deležen dr. Kobal, pa nas je ob koncu našega pogovora zanimalo še, kako mu je uspelo prislužiti si ime spoštovanega ljudsko-knapovskega zdravnika tudi med idrijskimi rudarji, česar domala nobenemu stanovskemu kolegu v skorajda petstoletni tradiciji rudarjenja ni uspelo. »Muska je bila tista, zaradi katere sem postal »knapovski« zdravnik. V Nanosu smo igrali, se potem dobili v Nebesih ... Igrali smo po veselnicah in ga tam tudi »bandali«. Pa tudi nisem bil prišlek, bil sem Idriječan in večino Idriječanov sem tudi poznal,« svojo pripoved o nogometu, glasbi in seveda živem srebru zaključil dr. Kobal.

Kolektor je na idrijski lokaciji dobil nov zbirni center za odpadke. Ta stoji med divizijama A in B nasproti plinske postaje. Ključni cilji gradnje zbirnega centra odpadkov so izboljšati urejenost prostora za centralno zbiranje odpadkov, zagotoviti boljše delovne pogoje za zaposlene, ki rokujejo s temi odpadki, in zmanjšati vremenski vpliv na maso oddanih odpadkov. Zbirni center bo opremljen tudi z dvema stiskalnicama odpadkov, s katerima se bodo zmanjšali volumen odpadkov, število odvozov in stroški, ki so s tem povezani. Jasno bodo ločeni tudi industrijski in neindustrijski odpadki. Z novim zbirnim centrom za odpadke se bodo ukinila vsa ostala zbirna mesta za odpadke (pri Ascomu in Razvojno-tržnem centru).

Kolektor se je pridružil Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru, Elektroinštitutu Milan Vidmar, Kompetenčnemu centru KC SURE in nekaterim slovenskim podjetjem in podpisal pismo o nameri za sodelovanje pri slovensko-japonskem projektu pametnih skupnosti. Gre za projekt, katerega izvedba je ključnega pomena za slovenske izvoznike na področju pametnih električnih omrežij in bo prinesel konkretne naložbene korake v posodobitev omrežja. Omogočil bo uvajanje razvojnih rešitev v realnem okolju, to pa lahko vsi sodelujoči uporabijo kot pomoč pri prodaji svojih izdelkov in storitev na tuje trge. V pismu o nameri je zapisana osnovna vsebinska shema projekta, ki v veliki meri temelji na operativnem načrtu nacionalnega demonstracijskega projekta pametnih omrežij Tehnološke platforme za pametna omrežja.

Na Akademsko-gospodarskem kongresu na Brdu pri Kranju so prvič podelili priznanja za mlade potenciale – Referenca. Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič je Referenco podelil Jerneju Podobniku, Kolektorjevemu študentu, ki je samoiniciativno in prostovoljno za dijake GJV izvedel tečaj programiranja v Pythonu in tečaj robotike. »Ta dogodek je lepa priložnost, da sami sebi in slovenski javnosti povemo, da v Sloveniji imamo odlične in angažirane ljudi, imamo ljudi z dosežki, imamo mentorje, ki pomagajo, da so ti dosežki resnično dobri, imamo ljudi, ki so s svojim dosedanjim delom pokazali ne samo rezultate, ampak pripravljenost, da kot Ambasadorji promovirajo ideje vseživljenjskega učenja, znanja in vsestranskega izboljšanja, kar nas pelje naprej,« je zbranim povedal podeljevalec priznanj in nekdanji predsednik države dr. Danilo Türk. Koncern Kolektor pa je ob tej priložnosti prejel posebno priznanje za učečo se organizacijo – certifikat Learning Brand.

Zdravstveni dom Idrija je pripravil tradicionalni Dan zdravja. Ker se Kolektor še kako zaveda pomena zdravja, kot najpomembnejša gospodarska sila v regiji spodbuja zdrav način življenja vseh ljudi v idrijski in cerkljanski občini in to največjo lokalno prireditev na temo zdravja podpira tako finančno kot izvedbeno. Osrednja tema letošnjega Dneva zdravja je bila »Zdravje gibal«. Na prireditvi so si obiskovalci lahko izmerili krvni tlak, sladkor in holesterol v krvi, opravili hitri test pljučne funkcije, se seznanili s tem, kako skrbeti za zdrave zobe, se udeležili predstavitve programa SVIT, demonstracije nordijske hoje, predstavitve službe NMP in navijali za osnovnošolce na športnih igrah. Kolektor je na svoji stojnici predstavil defibrilator in rokovanje z njim. Kolektor ima namreč na svoji idrijski lokaciji kar tri defibrilatorje, saj se zaveda, da pri zastoj srca šteje vsaka minuta.

Koncern Kolektor že vrsto let sodi med največje in najuspešnejše slovenske skupine. Na lestvicah najuspešnejših, ki jih pripravljajo pri časniku Finance in reviji Manager vsako leto posega po najvišjih mestih, če pa pod drobnogled vzamemo primorsko regijo, Kolektor najdemo na najvišji stopnički. To mesto Kolektorju pripada že dlje časa. Na lestvici 500 največjih slovenskih podjetij in skupin, ki so jo naredili pri reviji Manager, za razvrstitev podjetij pa so upoštevali velikost čistih prihodkov od prodaje v letu 2012, prvo Kolektorjevo podjetje, to je Kolektor Group, najdemo na visokem 22. mestu. Nanj se je podjetje uvrstilo s 435 milijoni evrov čistih prihodkov. Na lestvici so poleg podjetja Kolektor Group še Kolektor Sikom, Kolektor Etra, Kolektor Koling in Kolektor KFH. Časnik Delo pa je objavil lestvico največjih slovenskih izvoznikov. Med primorskimi podjetji se je najvišje uvrstil prav koncern Kolektor, na slovenski lestvici pa zaseda 7. mesto. Kolektor je lani na tujih trgih ustvaril za 351 milijonov evrov prometa.

Andragoški center Republike Slovenije je na nacionalnem odprtju Tedna vseživljenjskega učenja podelil priznanja za promocijo učenja in znanja odraslih. Med prejemniki priznanj je bil tudi Kolektor, ki je priznanje prejel v kategoriji Učeča se ustanova. Kot so zapisali, je Kolektor podjetje, ki se zaveda pomena znanja, zato veliko vloga v znanje svojih zaposlenih, hkrati pa prispeva k promociji vseživljenjskega učenja tudi v širši lokalni skupnosti.

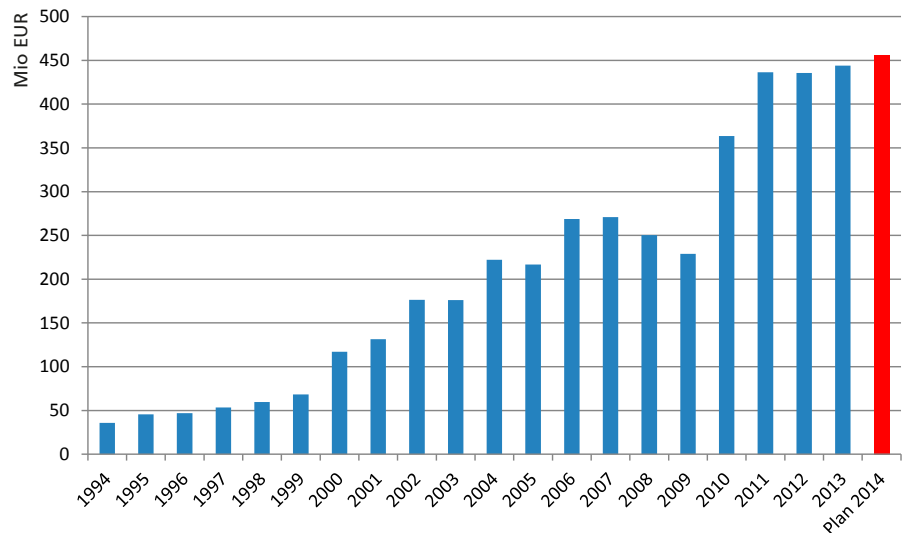
Kolektor v številkah

Anica Uršič Vončina

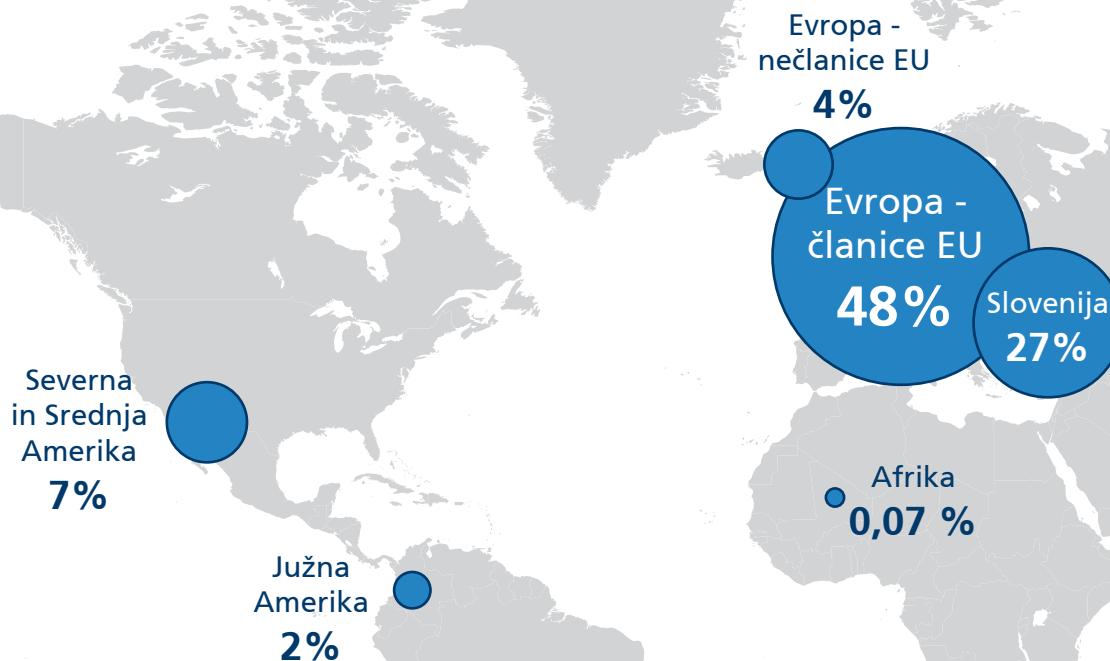
Koncern Kolektor posluje stabilno in v letu 2014 pričakuje večjo prodajo kot v preteklem letu.

Tudi ustvarjen dobiček je višji, kot je bil pretekla leta v enakem obdobju.

Rast prodaje v koncernu Kolektor

Struktura prodaje po trgih v I. polletju 2014

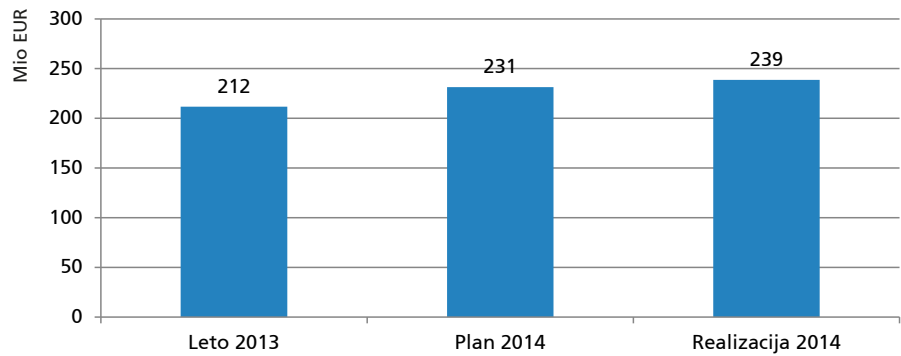

V prvem polletju smo v Sloveniji realizirali 27 % prodaje. Ostalih 175 mio EUR je znašala prodaja koncerna na tujih trgih. V primerjavi z lanskim letom se je najbolj povečala prodaja na domačem trgu s projekti Kolektor Kolinga.

Dodana vrednost na zaposlenega, pri čemer upoštevamo tudi agencijske delavce, znaša preko 47.000 EUR na letnem nivoju.

Kolektor je v prvem polletju presegel načrtovano prodajo. Znižal je tudi že sicer nizko neto zadolženost glede na dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo.

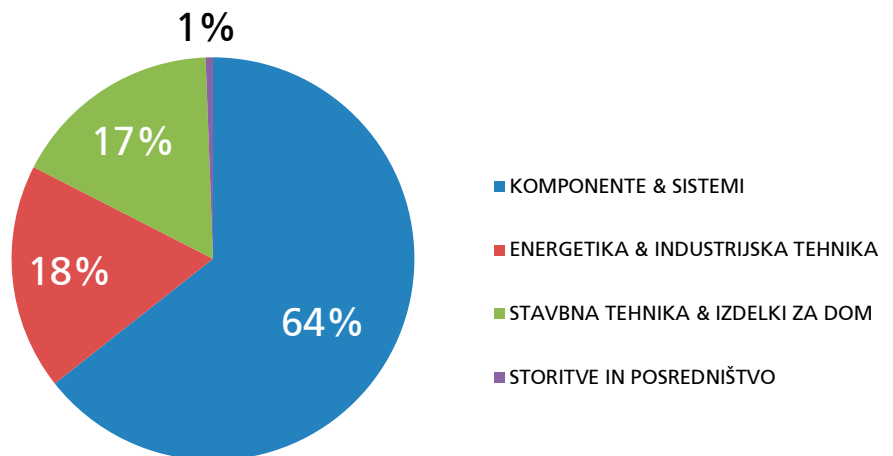
Prodaja I. polletje

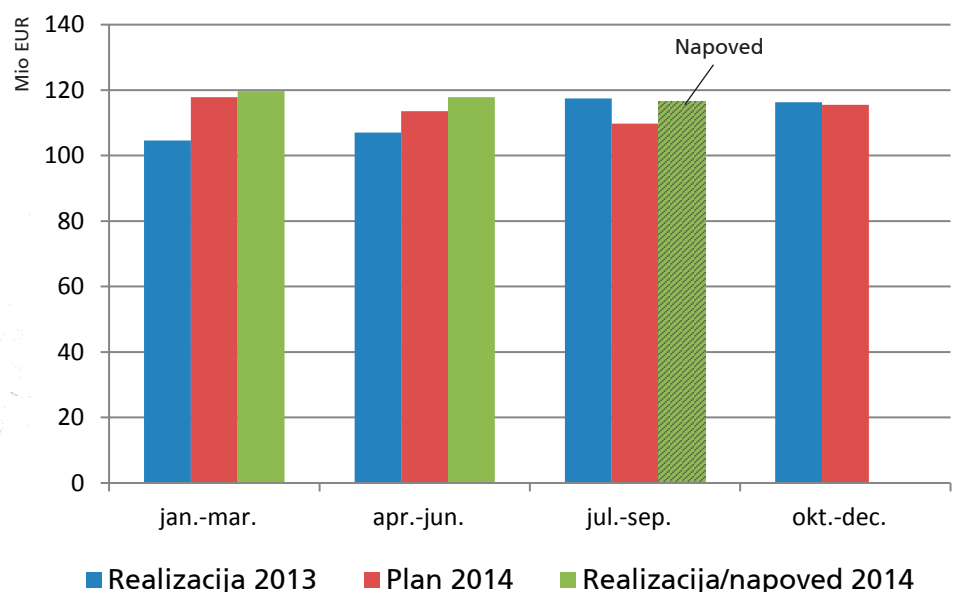
Prodaja v prvem polletju je bila od lanske v enakem obdobju večja za 13 % oziroma za 3 % višja od planirane.

V strukturi prodaje se krepi divizija Energetika in industrijska tehnika. K temu prispeva povečanje prodaje Kolektor Etre ter novo podjetje Turboinštitut, ki smo ga kupili konec lanskega leta. Veča se tudi delež divizije Stavbna tehnika in izdelki za dom. V lanskem letu je bila tukaj prisotna še prodaja družbe Kolektor Liv. Zdaj ta ni več del koncerna, zelo pa je povečal prodajo Kolektor Koling s programom Objekti - inženiring. Turboinštitut gradi paket malih hidroelektrarn na reki Bošavi v Makedoniji.

Struktura prodaje po divizijah v I. polletju 2014

Prikaz prodaje po trimesečjih

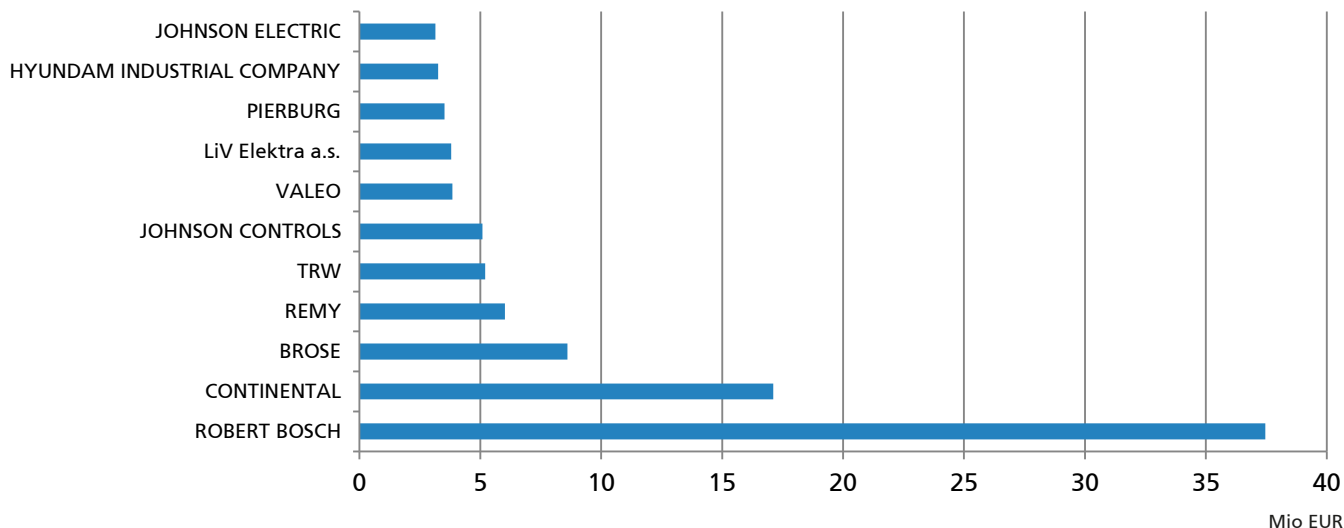

Napoved prodaje za tretje trimesečje je kljub dopustom na visoki ravni.

Azija
12 %

Avstralija
1 %

Največji kupci koncerna v I. polletju 2014

Kolektorjevi največji kupci so iz avtomobilske industrije.

Koncern zaposluje **3096** sodelavcev, od tega **878** v tujini.

Selitev proizvodnje v novo halo v Essnu je končana.

Naše podjetje na Kitajskem, Kolektor Automotive Nanjing, je uspešno

prestalo kontrolno presojo ISO 9001, kar pomeni, da podjetje posluje v skladu s standardi v avtomobilski industriji.

Tudi podjetje v Mehiki bo pristopilo k pridobivanju standarda kakovosti.

Kazalnik neto dolg na dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo pokaže, da smo ves finančni dolg s tekočim poslovanjem sposobni odplačati prej kot v enem letu.

Koncern bo dalje rasel na trdnih temeljih, deloma organsko, kot posledica lastnega razvoja vseh treh divizij, deloma s prevzemi novih podjetij, ki se s svojo dejavnostjo vključujejo v našo strategijo.

V I. polletju 2014 je bilo sproženih za približno 8 mio EUR investicij. Gradi se proizvodna hala v Mehiki. Vanjo že nameščajo prve stroje.

Proizvodne kapacitete širimo tudi v Južni Koreji.

Do konca leta bo nared tudi obrat za proizvodnjo komponent v Srbiji.

»Proces stalnih izboljšav se ne nanaša na stvari, ki jih delamo dobro – to je naše redno delo. S stalnimi izboljšavami odстранjujemo ovire pri našem delu. Rešujemo probleme, ki nam stalno povzročajo glavobole in upočasnjujejo naš tempo dela – to je proces stalnih izboljšav.«

Bruce Hamilton

(od leve proti desni) Nina Bolko, vodja logistike in sponzor strateške teme, Dejan Velikanje, direktor podjetja Kolektor Sikom in vodja procesa vitke proizvodnje, Ksenija Frelih, Primož Kokalj in Aleš Močnik, moderatorji vitke proizvodnje, Gorazd Lapanja, koordinator vitke proizvodnje, Iztok Gnjezda, Dejan Pagon in Tadej Pečakaj, moderatorji vitke proizvodnje

Ohranjanje konkurenčnosti z uvajanjem vitke proizvodnje

Ksenija Frelih

Vitka proizvodnja (ang. Lean Manufacturing) je proces stalnih izboljšav. Po strogi definiciji je vitka proizvodnja proizvodna praksa, ki se osredotoča na identifikacijo in odstranjevanje izgub v proizvodnji. Izgube v proizvodnji so vse aktivnosti ali procesi, ki ne ustvarjajo dodane vrednosti za končnega kupca in jih zato kupec tudi ni pripravljen plačati. Z uvajanjem principov vitke proizvodnje odstranjujemo te izgube, povečujemo stroškovno učinkovitost in ohranjamo konkurenčnost na trgu.

Principi vitke proizvodnje izhajajo iz japonske avtomobilske industrije, svoje korenine imajo v sistemu TPS (ang. Toyota Production System) in se

osredotočajo na sedem glavnih izgub v proizvodnji; to so zaloge, transport, čakalni časi, previsoka proizvodnja, izgube v procesih, izmet / okvare in gibanje operaterjev. Principi vitke proizvodnje so skozi leta pridobivali in izgubljali na veljavi, v končni fazi pa je nemogoče prezreti pozitivne učinke vitkih orodij na proizvodnjo, zato koncerni v avtomobilski industriji uporabi vitkih orodij v proizvodnji pripisujejo izjemen pomen.

Začetki vitke proizvodnje v Kolektorju segajo v leto 1998, ko se je vodstvo podjetja odločilo za vpeljavo sistema stalnih izboljšav. Vpeljan je bil steber TPM s poudarkom na izvedbi projektov SMED, katerih rezultat je zniževanje časov nastavljanja orodij na strojih. V Kolektorjevi 5-letni strategiji za obdobje 2013–2017 je kot ena od strateških tem zapisana prav

Vitka proizvodnja, ki zajema ključna orodja vitke proizvodnje: TPM, SMED, VSM/VSD, KAN-BAN, uravnovešeno proizvodnjo in ciljno vodenje. Ta na prvi pogled komplicirana poimenovanja ne pomenijo nič drugega kot enostavne in logične principe, ki so lahko hitro in brez težav sprejeti med vsemi sodelavci. To pa je tudi ključno za samo izvedbo, saj brez razumevanja in podpore sodelavcev v proizvodnji nobenega od orodij ne bi bilo mogoče uporabljati.

V lanskem letu je bila ustanovljena skupina moderatorjev vitke proizvodnje, ki šteje šest članov iz podjetij Kolektor Sikom in Kolektor KFH. Člani smo usposobljeni za uporabo orodij vitke proizvodnje s poudarkom na VSM/VSD in KAN-BAN-u. Vsak od moderatorjev koordinira aktivnosti in projekte s

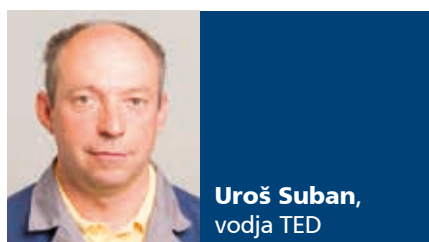
TPM		Celovito produktivno vzdrževanje Total Productive Maintenance
VSM/VSD		Analiza toka vrednosti materiala Value Stream Mapping / Value Stream Design
KAN-BAN		Vizualizacija zalog v proizvodnem procesu
LEVELING		Uravnovešena proizvodnja
SMED		Hitre menjave orodij Single Minute Exchange of Die
CILJNO VODENJE		Jutranji sestanki v proizvodnji pri informacijski tabli

področja vitke proizvodnje za svoj proizvodni program, izvedba samih projektov pa se izvaja timsko – vključeni smo vsi moderatorji vitke proizvodnje, ostali člani projektne skupine (planerji, procesni inženirji, vodje TED, urejevalci, logisti) ter vodja proizvodnje. Osnova za uspeh pri izvedbi projektov pa je seveda podpora vodstva.

Kako pomembna je vitka proizvodnja, smo spoznali pri kompleksnem projektu uvedbe KAN-BAN-a v

proizvodnji programa starter komutatorjev, kjer sta Vinko Petrič, vodja proizvodnje, ter Dejan Pagon, moderator vitke proizvodnje, skupaj z ostalimi zagnanimi sodelavci že uspela vpeljati principe vitke proizvodnje in tako odpraviti izgube v proizvodnji ter povečati učinkovitost procesov. V osnovi ozko zasnovan projekt z jasnim ciljem znižanja medfaznih zalog za 20%, je s sistematičnim pristopom in uporabo vitkih orodij, predvsem analize toka vrednosti, prerasel v kompleksen projekt zagotavljanja

stabilnosti procesov s končnim ciljem uvedbe KAN-BAN-a med vsemi operacijami v proizvodnji in za celoten portfelj produktov. Poleg znižanja in vizualizacije zalog, se je bistveno izboljšala tudi pretočnost materiala skozi proizvodnjo, kar se odraža v prihrankih, ki so v enem letu dosegli trikratnik investicij na projektu. Projekt pa še zdaleč ni končan, saj nas čaka še najpomembnejši del, vzdrževanje izboljšanih procesov, predvsem pa nadaljevanje s procesom stalnih izboljšav. Poleg tega zahteva tak princip dela maksimalno aktivnost vseh zaposlenih in nenehno spremljanje ter morebitno prilagajanje sistema. Primer dobre prakse uvedbe KAN-BAN-a iz Divizije B že uvajamo na programu profilnih komutatorjev v Diviziji A in na programu HB-komutatorjev v podružnici Kočevje.

»Z uvedbo sistema KAN-BAN v proizvodnjo bomo dosegli vizualizacijo zalog na točno določenem mestu, zmanjšali število manipulacij z izdelki in polizdelki ter zagotovili enakomernjši tok izdelkov in polizdelkov skozi celoten proces proizvodnje komutatorjev. Zmanjšali bomo zaloge na predpisane enote, dvignili pretočni čas izdelkov in vizualno prepoznali tudi motnje v oskrbi z izdelki in polizdelki.«

»Učinkovit nadzor nad pretokom materialov skozi proizvodnjo, je bistvenega pomena, tako na področju kakovosti kot vrednosti zalog. Logistična razgibanost starter proizvodnje je bila vodilo in izziv za začetek projekta KAN-BAN v Diviziji B1. Projektni pristop, inovativne ideje, vključevanje notranjih in zunanjih sodelavcev, vztrajnost in jasni cilji, so zelo kompleksne logistične aktivnosti naredili lažje obvladljive. Skrb za obvladovanje pretoka materialov po proizvodnji, se je skozi projekt razširila vse do nivoja urejevalcev na linijah in notranjega transporta. Projekt seveda ni končan na tej fazi, širil in dopolnjeval se bo po logistični verigi v obeh smereh. Trenutni rezultati so v skladu s pričakovanji. Količine medfaznih zalog so manjše, vizualizirane in vodene po sistemu FIFO. Uvedba KAN-BAN a v proizvodnjo se je pokazala kot učinkovito orodje logistike in pomoč vodjem procesov pri določanju in nadzoru zalog.«

Erika Berglez,
planer

»V času nadomeščanja kot planer proizvodnje na štarterjih sem bila deležna kar precejšnjih sprememb v samem načinu dela, predvsem z uvajanjem vitke proizvodnje skozi celoten proces. Cilj vitke proizvodnje je nedvomno nenehno izboljšanje vseh aktivnosti. Z uvedbo KAN-BAN-a, s katerim smo šele na začetku, bi radi zagotovili povečanje fleksibilnosti, kakovosti in zadovoljstvo kupca. Rezultati so že vidni: zmanjšali smo medfazne zaloge, vizualizacija medfaznih zalog je precej bolj pregledna, proizvodnja je veliko bolj urejena. Moja želja je, da se tak način dela prenese tudi do naših dobaviteljev, da bi tudi tukaj lahko še bolj zmanjšali zaloge vhodnega materiala.«

Do zdaj smo izvedli šest simulacijskih iger PLUG GAME znotraj podjetja Kolektor Sikom, tudi za sodelavce iz Mehike, obeta pa se nam še izvedba v podjetjih Kolektor Etra, Kolektor Magma, Kolektor ATP in Kolektor Bosna.

Da bi miselnost in filozofijo vitke proizvodnje sodelavcem predstavili na kar najbolj enostaven in poljuden način, smo v letošnjem letu moderatorji vitke proizvodnje pripravili simulacijsko igro PLUG GAME. Pa naj vas poimenovanje igre ne zavede; gre za čisto pravo interno usposabljanje, preko katerega sodelavci na izkustven način spoznajo pomen in vpliv uvedbe vitkih prijemov v proizvodnji. Po odzivih sodeč smo izbrali pravi pristop, s katerim bomo lahko dosegli kar največ sodelavcev,

tudi tistih iz ostalih Kolektorjevih podjetij po svetu.

Delo na področju vitke proizvodnje zahteva interdisciplinarni in timski pristop, predvsem pa zahteva polno mero vztrajnosti, saj rezultatov ni mogoče doseči kar čez noč. Poleg konkretnih rezultatov povečevanja učinkovitosti v procesih pomeni delo na tem področju tudi stalno učenje in razvoj vseh sodelavcev. S procesom stalnih izboljšav tako skupaj povečujemo in skrbimo za ohranjanje konkurenčnosti naše podjetja.

Dejan Pagon,
moderator vitke
proizvodnje

»Z uvedbo KAN-BAN-a se je zelo izboljšal izgled proizvodnje. V proizvodnji ni več lesenih palet, saj se je izdelalo namenske vozičke kot KAN-BAN enote. Velika prednost je tudi v lažjem nadzoru količin polizdelkov, saj je vse na enem mestu in ni raztreseno po celotni proizvodnji. Vloženega je bilo veliko truda, da smo sistem iz teorije prenesli prakso, v proizvodnjo, zdaj pa morajo zaposleni ta sistem vzeti za svojega.«

Z inovativnostjo moramo živeti in delati vsak dan

Polona Rupnik

»Konferenca inovativne dejavnosti je vrhunec letošnjega razmišljanja o inovacijah,« je v uvodnem nagovoru 4. konference o inovativni dejavnosti koncerna Kolektor povedal njegov glavni izvršni direktor Radovan Bolko in dodal: »V koncernu Kolektor nenehno iščemo nek diferenciator, po katerem bi se razlikovali od konkurence; iščemo nekaj, kar bi nam prinašalo višjo dodano vrednost, nekaj, kar bi nam omogočalo prednost v tekmi s konkurenco. Inovativnost je prav gotovo eden od najbolj učinkovitih diferenciatorjev.«

Vrhunec konference je bila razglasitev inovatorjev leta 2013. Na področju množične inovativne dejavnosti so inovatorji leta postali: v kategoriji koristni predlogi – posamezniki **Roman Mar** iz podjetja Kolektor KFH s 34 realiziranimi inovativnimi predlogi, med skupinami je bila v kategoriji koristnih predlogov za najboljšo izbrana skupina proizvodnega programa Rotorji iz Kolektor KFH, ki je prispevala 9,3 ideje na zaposlenega, v kategoriji tehnične in druge

izboljšave pa sta bila za inovatorja leta izbrana **Milan Raspjet** in **Anton Majnik** iz podjetja Ascom. Priznanje sta si prislužila za obnovo orodja za ultrazvočno varjenje.

Na področju prebojne inovativne dejavnosti so se najbolje odrezali: v kategoriji izboljšave proizvodnih procesov **Nevenka Rajnar** in **dr. Branka Mušič** z Nanotesla Instituta za uspešen razvoj izdelka Eco glass, na področju izboljšav izdelkov in

storitev sta inovatorja postala **Peter Kernel** in **Emil Vončina** iz Kolektor Groupa za razvoj fenolne prešne mase za odpravo negativnih učinkov na komutatorjih in v kategoriji izboljšave netehnoloških procesov **Gorazd Lapanja** za nadgradnjo TPM-a. Letos je Kolektor prvič podelil tudi nagrado za posebne dosežke. Ta je šla v roke **komercialne ATP** v podjetju Kolektor ATP. Oddelek si je priznanje prislužil za doseg najvišje gospodarske koristi na zaposlenega v preteklem letu.

»Z inovativnostjo moramo živeti in delati vsak dan,« je prepričan glavni izvršni direktor koncerna Radovan Bolko. »Nenehno moramo razmišljati, kako smo lahko drugačni, boljši, kako bomo Kolektor diferencirali od konkurence in s tem zagotovili osnovo za še boljšo prihodnost.«

Inovatorji leta z glavnim izvršnim direktorjem koncerna, koordinatorji inovativne dejavnosti in predavateljem na konferenci inovativne dejavnosti dr. Borutom Likarjem (skrajno desno)

Glavni motiv je rast

Pri vsem, kar delamo, je naš glavni motiv naša rast. Rastemo skupaj z našimi kupci, tako da jim sledimo po svetu. Če hočemo rasti, moramo biti prisotni na vseh globalnih trgih. Prav ta globalna prisotnost je naš glavni motivator. Prisotni smo tako v Evropi kot v Aziji in Združenih državah Amerike. Ker Mehika postaja novi Detroit, svojo dejavnost širimo tudi v to državo. Tu smo v lanskem letu ustanovili podjetje in začeli z gradnjo proizvodne hale, ki bo končana v kratkem. Svojo pozicijo, ki jo trenutno imamo na trgih po svetu, želimo ohraniti oziroma jo še okrepiti. Smo »zastavonoša« slovenskega izvoza, saj s prodajo na tuje trge ustvarimo kar 80 odstotkov celotne prodaje.

Nemčija je tista evropska država, v katero slovenska podjetja največ izvažajo. Ker ima Kolektor v Nemčiji tri proizvodna podjetja, smo tokrat pod drobnogled vzeli to tržišče. O razmerah v nemškem gospodarstvu, pogojih delovanja, zaposlenih, davčni obremenitvi, plačilni disciplini, sodelovanju z dobavitelji, raziskavah in razvoju ter menedžerskih izzivih se je odgovorna urednica spletnega portala Izvozniki.si Sabina Petrov, katerega podpornik je tudi Kolektor, pogovarjala z direktorjem podjetja Kolektor Magnet Technology GmbH (KMT) Matijo Pelhanom, intervju pa vam v branje ponujamo tudi v Komunitatorju.

Kako vidite trenutne gospodarske razmere v Nemčiji? Kakšne so te v

primerjavi z enakim obdobjem lani?

Na to vprašanje najlaže odgovorim z nekaj hitrimi pokazatelji. Denimo, vrednost nemškega borznega indeksa DAX je na najvišji ravni v zadnjih desetih letih.

Nemški avtomobilski proizvajalci, ki so v lanskem letu proizvedli rekordno število vozil in dosegli rekordno dobičkonosnost, podobne rezultate pričakujejo tudi letos.

Tudi v našem podjetju imamo ogromno naročil tako za nove projekte kot za razširitev zmogljivosti na obstoječih projektih. Če namreč raste Volkswagen, če raste BMW, pri tem profitiramo tudi mi.

V zadnjih dveh letih smo bili primorani investirati v toliko novih linij, kot nismo prej investirali v petih letih. Investirali smo v sedem novih linij, ki

imajo vse že zdaj vnaprej razprodane zmogljivosti, saj nič ne investiramo na zalogo. Vsaka nova linija prinese podjetju od pol milijona do milijon evrov prihodkov na leto.

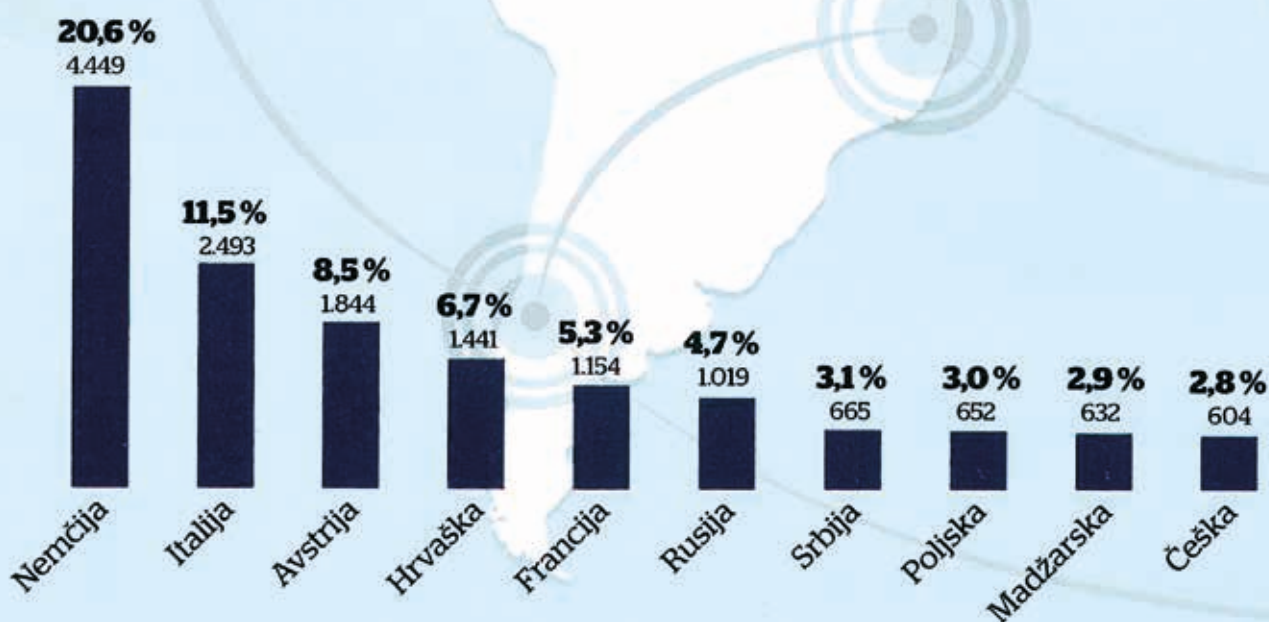
Naj kot zanimivost dodam še, da ko smo pred dvema letoma iskali lokacijo za naše nove proizvodne prostore, smo bili v novi industrijski coni blizu Essna, ki je ogromna, drugi investitor po vrsti. Danes je industrijska cona že povsem zasedena. V njej so nove proizvodne hale zgradila v glavnem nemška podjetja. Torej ne drži več, da bi Nemci svojo proizvodnjo množično selili na tuje.

Kako na splošno ocenjujete pogoje delovanja na nemškem trgu za podjetje, ki ga vodite – kje vidite prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti (SWOT)?

Največja prednost našega podjetja je, da imamo razvit aplikativni inženiring, podprt z dobrimi proizvodnimi procesi. To nam omogoča, da smo razvojni partner svojim kupcem, da smo njihova izbira številka ena. Tako lahko v prvih petih letih poberemo smetano, potem pa se osredotočimo na nov izdelek oziroma na izdelek naslednje generacije. Če želiš na nemškem trgu uspeti kot proizvodno

IZVOZ SLOVENIJE V POSAMEZNO DRŽAVO V 2013

► delež (vrednost v mio EUR)

podjetje v naši branži, moraš biti razvojni partner svojim kupcem. Slabost nemškega trga so visoki stroški delovne sile. Glede na to, da je nemško gospodarstvo v zadnjih treh letih zelo uspešno, da so podjetja kovala visoke dobičke, so bili tudi pritiski sindikatov zelo veliki. Naši zaposleni so člani sindikalnega združenja IG Metall.

Avtomobilski industriji, ki potrebuje najboljše rešitve na strani magnetike, prodamo več kot 75 % naše proizvodnje.

V naši panogi so se plače v zadnjih treh letih zvišale za vsaj deset odstotkov, kar je ogromno, in sicer za 4,7 odstotka v letu 2012, lani za 3,4 odstotka, letos se bodo predvidoma za 2,2 odstotka. To kompenzirati z večjo produktivnostjo v proizvodnji je izjemno zahtevno. Kako se v podjetju proti temu borimo? V koncernu imamo za ta izziv izdelano strategijo, in sicer pogledamo letno profitabilnost posameznih izdelkov in potem za tako imenovane izdelke C, ki niso tako profitabilni in nimajo tako velikega prodajnega potenciala za naprej ter so običajno še delovno zelo intenzivni, poiščemo stroškovno optimalno lokacijo. V zadnjih dveh letih smo opravili že kar nekaj selitev na proizvodno lokacijo v Slovenijo, v Idrijo ali v Ljubljano.

Kje pa vidite priložnosti in nevarnosti? Priložnost za nas nedvomno pomenijo čedalje strožje okoljske zahteve v avtomobilski industriji na področju zmanjševanja emisij CO₂ ter posledično optimizacije elektromotorjev v avtomobilih. Avtomobilski industriji, ki potrebuje najboljše rešitve na strani magnetike, prodamo več kot 75 odstotkov naše proizvodnje.

Nevarnost, kot sem omenil že pri slabostih, pa je, da na nemškem trgu ne izdeluješ pravih izdelkov in da ti na dolgi rok stroški dela preveč naraščajo. Pa tudi, da nimaš inovacij, da nimaš novih izdelkov, pri katerih lahko dosegaš višje cene. Tu moraš nujno imeti pravo razvojno-prodajno strategijo, ker se ti v nasprotnem primeru v petih letih zgodi, da nisi več stroškovno učinkovit in da nisi več konkurenčen.

Kako ocenjujete produktivnost vaših zaposlenih, njihovo kvalificiranost, motiviranost, izobraženost?

Zaposleni tukaj delajo le tisto, kar je njihova naloga in njihova odgovornost. To je povsem drugače kot v Aziji ali denimo v Sloveniji. Na začetku sem se temu čudil, a sem potem spoznal, da če so naloge jasno definirane in če se tega vsi držimo, smo potem na koncu vsi bolj učinkoviti.

Motivacija je kontinuiran proces in menedžerji jo morajo prenašati na svoje zaposlene. Podobno kot v Sloveniji je pri tem zelo pomembna tudi pripadnost podjetju. Z našo naložbo v novo proizvodno halo smo

zaposlenim zagotovili dolgoročno prihodnost na tej lokaciji, dolgoročno zaposlenost, zaradi česar so ti še dodatno motivirani za delo.

Kar se tiče kvalificiranosti, za delo v proizvodnji nimamo visokih zahtev, saj so dela zelo enostavna. Nov delavec se dela v proizvodnji priuči v mesecu dni. Za višje izobražene kadre pa imajo v Nemčiji zelo dober izobraževalni proces. Dijaki, ki se po maturi vpišejo na strokovno šolo, po treh letih teoretičnega študija zadnji dve leti opravljajo tudi prakso v podjetju, in sicer dva meseca delajo v podjetju, nato dva meseca študirajo, se spet vrnejo na prakso v podjetje, spet študirajo in to se izmenjuje.

Ko pridejo v podjetje, se vsakič preizkusijo na drugem delovnem mestu. Enkrat v proizvodnji, drugič v nabavi, tretjič v finančah in tako naprej. Ko torej študent pripravnik svoje šolanje konča, mi in on sam dobro vemo, katero delovno mesto mu najbolj ustreza, poleg tega pa v podjetju dobimo že izdelan kader, ki je svoje delo sposoben takoj opravljati. Tak sistem izobraževanja mi je zelo všeč. Pri nas v Sloveniji še nismo naredili koraka naprej od pridobljene teorije na šolah.

Se z zaposlenimi pogovarjate v nemščini ali v angleščini?

Izključno v nemščini. To je nujni pogoj za samostojno vodenje, v nasprotnem primeru si vedno odvisen od tolmačenja kolegov. Tudi vsa dokumentacija podjetja je v nemščini.

Nekrolog Dieter Fernow (1958–2014)

Globoko pretreseni in z bolečino v srcu smo v torek, 8. 7. 2014, zjutraj obnemeli ob novici, da nas je v 55. letu starosti zapustil naš dolgoletni sodelavec Dieter Fernow. Kolektor Magnet Technology GmbH je v šoku spoznanja v tišini obstal.

Gospod Dieter Fernow je bil z nami 29 let. V podjetje Kolektor Magnet Technology – takrat Krupp Widia – je prišel leta 1985, po diplomi iz fizike na Univerzi Dortmund. Od prihoda v podjetje in vse do njegove prezgodnje smrti je delal na področju razvoja, od leta 1998 kot vodja celotnega razvoja. Njegovi prispevki na področju uporabe magnetnih materialov so bistveno pripomogli k uspehu in položaju, ki ga ima podjetje danes.

Užitek je bilo delati z njim. Odprt, prijateljski in pripravljen pomagati je bil za vse dobrodošel sodelavec, za nekatere tudi osebni prijatelj.

Ideje, nasvete in rešitve, ki jih je črpal iz enormnega znanja o magnetizmu, smo cenili vsi kolegi in vsi kupci. S posebnim osebnim pristopom je užival zaupanje, ki je pridobilo veliko simpatij na obeh straneh.

Ostal je samo občutek praznine. Vemo, kaj smo z njim izgubili. Nikoli ga ne bomo pozabili.

Koncern Kolektor

Kakšna je v podjetju fluktuacija kadra?

Zelo zelo nizka.

Kako zaposleni vidijo podjetje in njegovega glavnega lastnika, koncern Kolektor? Jim je pomembno, da so del večje zgodbe?

Da, jim je pomembno. Rekel bi, da vse bolj. To podjetje je v zadnjih desetih letih zamenjalo štiri lastnike. Predvsem Američane, s katerimi so imeli precej slabe izkušnje. Zato smo morali v Kolektorju najprej zgraditi zaupanje. Z dejanji, ne z besedami, ker te nič ne pomenijo, če ostane le pri njih. Naložba Kolektorja v novo proizvodno halo je pri gradnji zaupanja precej pomagala.

Koncern Kolektor v šolskem letu 2014/2015 razpisuje

Poganjamo prihodnost

KOLEKTOR

50 let / years

Za vse informacije glede podeljevanja kadrovskih štipendij lahko pokličete na telefon: 05 37 50 200 ali pošljete

52 štipendij za dijake in študente vseh letnikov

Na idrijski lokaciji razpisujejo družbe
**Kolektor Group d.o.o., Kolektor Sikom d.o.o.,
Kolektor Orodjarna PE Idrija d.o.o. in Kolektor
KFH d.o.o. kadrovske štipendije:**

Naziv izobrazbe	Število štipendij
Mag. inž. strojništva (7).....	10
Mag. inž. elektrotehnike (7).....	3
Mag. ekonomije (7).....	2
Dipl. ekonomist (UN).....	2
Dipl. inž. metalurgije in materialov (6/2 - UN)	2
Dipl. inž. strojništva (6/2 - UN).....	8
Dipl. inž. elektrotehnike (6/2 - UN)	3
Dipl. inž. elektrotehnike (6/2 - VSŠ).....	1
Gimnazijski maturant (V).....	1
Strojni tehnik (V)	6
Tehnik mehatronike (V)	6
Elektrotehnik (V).....	4

Na lokaciji Postojna razpisuje družba
**Kolektor Orodjarna PE Postojna d.o.o. in
Kolektor ATP d.o.o. kadrovski štipendiji:**

Mag. inž. strojništva	2
Dipl. inž. strojništva (6/2 - VSŠ).....	1

Družba Nebesa d.o.o.: NEBESA

Gastronom hotelir - natakar (IV.).....	1
--	---

Štipendistom nudimo:

- mentorstvo pri praktičnem delu, pri izdelavi seminarских, raziskovalnih, diplomskih in magistrskih nalogah,
- svetovanje glede osebnega in strokovnega razvoja,
- udeležbo na različnih srečanjih in izobraževanjih,
- financiranje dodatnega izobraževanja v času šolanja,
- sofinanciranje strokovnih ekskurzij v tujino,
- delo na posameznih projektih,
- prakso v tujini,
- uporabo sodobne tehnične opreme,
- zaposlitev po končanem šolanju.

Prijava naj vsebuje:

- življenjepis ali CV,
- zadnje šolsko spričevalo ali potrdilo o opravljenih izpitih,
- potrdilo o vpisu za šolsko ali študijsko leto 2014/2015,
- priznanja in pohvale za dosežke med dosedanjim šolanjem.

Prijave za pridobitev kadrovske štipendije pošljite na naslov:

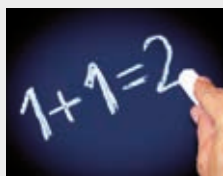
Kolektor Group d.o.o.

Služba za kadre
Vojkova ulica 10
5280 Idrija

Vrednote koncerna Kolektor

Odgovornost

Poštenost

Vztrajnost in borbenost

Usmerjenost h kupcu

Inovativnost

Timski duh

Dan odprtih vrat v Kolektor Magnet Technology

Mojca Zajc

Sobota, 24. maj 2014, obeta se lep sončen dan, a parkirišče pred novo zgradbo Kolektor Magnet Technology GmbH je ob deseti uri dopoldan popolnoma zasedeno. Kar pa tokrat ni znak za to, da za značilno »Kolektorsko« obarvanimi stenami stroji obratujejo s polno paro. Običajen zvok brizgalnih strojev in ekstruderjev je tokrat zamenjalo prijetno kramljanje delavcev, ki svoje delovne prostore in prakse hitijo kazati in opisovati svojim gostom.

Danes je namreč dan odprtih vrat. Dan, ko so vrata proizvodne hale na široko odprta za njihove družinske člane in prijatelje. Za večino slednjih je to prva priložnost, da so lahko pokukali »v zakulisje« podjetja, v katerem sami niso zaposleni. Starejši sodelavci se še spominjajo, kako so podjetja včasih organizirala skupna srečanja ob novoletnem drevescu ali kakšnem večjem jubileju, a dandanes je to v Nemčiji postalo bolj izjema kot pravilo. Prav zato so bili ob prejemu vabila v začetku morda malo skeptični, kako bo vse skupaj izgledalo, a so bili na koncu prav vsi prijetno pozitivno presenečeni.

Yinglei Luo

»Danes je bila moja pot v službo prijetnejša, saj se nisem pripeljala sama, pač pa sta tukaj še moja mama in moj fant.«

»Danes je bila moja pot v službo prijetnejša, saj se nisem pripeljala sama, pač pa sta tukaj še moja mama in moj fant«, pove Yinglei Luo iz prodajnega oddelka, ki skozi svojo perspektivo hiti razlagati, kako iz magnetnega prahu skozi procese brizganja, staranja in kontrole nastajajo magneti, ki jih potem prodaja na vse konce sveta. Njena mama mi kasneje, ko se zopet srečamo za mizo pod šotorom, pove, da je zelo vesela, da je končno lahko videla hčerkino novo delovno okolje in spoznala ljudi, s katerimi njena hčerka preživi večji del dneva.

Da so v novi hali delovni pogoji precej bolj prijazni, se strinja tudi tehnolog Pietro Giannico, ki je februarja že komaj čakal, da se dokončno preseli. V fazi selitve, ko je bil sicer še vedno nastanjen v stari zgradbi, a se je zaradi selitve strojev večkrat na teden pripeljal na novo lokacijo, mi je ob srečanju večkrat dejal, da stare stavbe niti videti ne more več. Novi, svetli in čisti prostori delujejo precej bolj motivacijsko in so kot neke vrste nagrada za dolgoletni trud.

Tudi Hartmunt Lodderstedt iz oddelka IT, ki je prišel v spremstvu soproge in dveh hčera, je mnenja, da so za dobre rezultate potrebni ljudje, ki dobro in z veseljem opravljajo svoje delo. Zato je še posebej pomembno, da se ti na delovnem mestu kar se da dobro počutijo. Proces nastajanja končnega produkta se namreč odvija v timu, ki mora delovati usklajeno, zato je zelo pomembno, da se njegovi člani med seboj dobro razumejo in uspejo delovati kot ubrana celota. Za vzdrževanje dobrih odnosov znotraj tima se skupaj s sodelavci občasno srečujejo tudi ob drugih družabnih priložnostih izven delovnega mesta – timski duh tako večinoma utrjujejo

Pietro Giannico

»Delovni pogoji so v novi hali precej bolj prijazni. Novi, svetli in čisti prostori delujejo precej bolj motivacijsko in so kot neke vrste nagrada za dolgoletni trud.«

Hartmunt Lodderstedt

»Za dobre rezultate so potrebni ljudje, ki dobro in z veseljem opravljajo svoje delo. Zato je še posebej pomembno, da se na delovnem mestu kar se da dobro počutimo. Proces nastajanja končnega produkta se namreč odvija v timu, ki mora delovati usklajeno, zato je zelo pomembno, da se njegovi člani med seboj dobro razumejo in uspejo delovati kot ubrana celota. Za vzdrževanje dobrih odnosov znotraj tima se skupaj s sodelavci občasno srečujemo tudi ob drugih družabnih priložnostih izven delovnega mesta – timski duh tako večinoma utrjujemo na bowlingu ali kakšnem skupnem pikniku.«

ki jih v življenju veselijo, morda celo odkrijejo kakšne nove skupne interese in tako spletejo nove mreže medsebojnih odnosov. Spoznajo tudi njihove družinske člane in prijatelje, o katerih so morda kdaj tudi že kaj slišali, pa so si sliko morali izdelati le sami v svojih predstavah.

Današnji dan bi torej na kratko lahko strnili v eno veliko priložnost, ko se lahko člani velike hiše, ki so jo tako dolgo gradili, končno srečajo v prijetnem okolju njenega vrta. Pri tem je seveda še kako pomembno, da se prav vsi trudijo, da bo hiša delovala kot urejena celota dobrih in zadovoljnih sodelavcev, ki se bodo še naprej po svojih najboljših močeh trudili prispevati k njenemu uspešnemu delovanju. Takšna srečanja »na vrtu« vsekakor pomembno prispevajo k utrjevanju pozitivnega ozračja in so hkrati spodbuda za gradnjo in utrjevanje skupinske pripadnosti.

na bowlingu ali kakšnem skupnem pikniku.

Današnje druženje ob dobri hrani in pijači pa je zagotovo tudi ena izmed priložnosti, kjer se sodelavci lahko

srečajo v večjem obsegu. Običajno se namreč zaradi narave dela večinoma srečujejo v manjšem krogu ali pa celo večkrat govorijo po telefonu, ne da bi se sploh kdaj videli v živo. Danes je čas, ko lahko pokramljajo tudi o stvareh,

Med prejemniki Reference tudi Kolektorjev štipendist

Maja Vojska

Idričan Jernej Podobnik, študent Fakultete za elektrotehniko, je eden izmed prejemnikov priznanja Reference, ki ga Life Learning Academia letos podarja prvič. Priznanje prejmejo mladi, ki izstopajo s svojim delom, idejami ali sodelovanjem pri različnih projektih. Jernej ga je prejel za samoiniciativno in prostovoljno izvajanje tečaja programiranja v programu Python za dijake Gimnazije Jurija Vege Idrija. Kolektorjev štipendist pa v prvi vrsti poudarja, da projekt nikakor ni bil le plod njegovega dela, ampak je nastal v sodelovanju s kolegom Rokom Krhlikarjem.

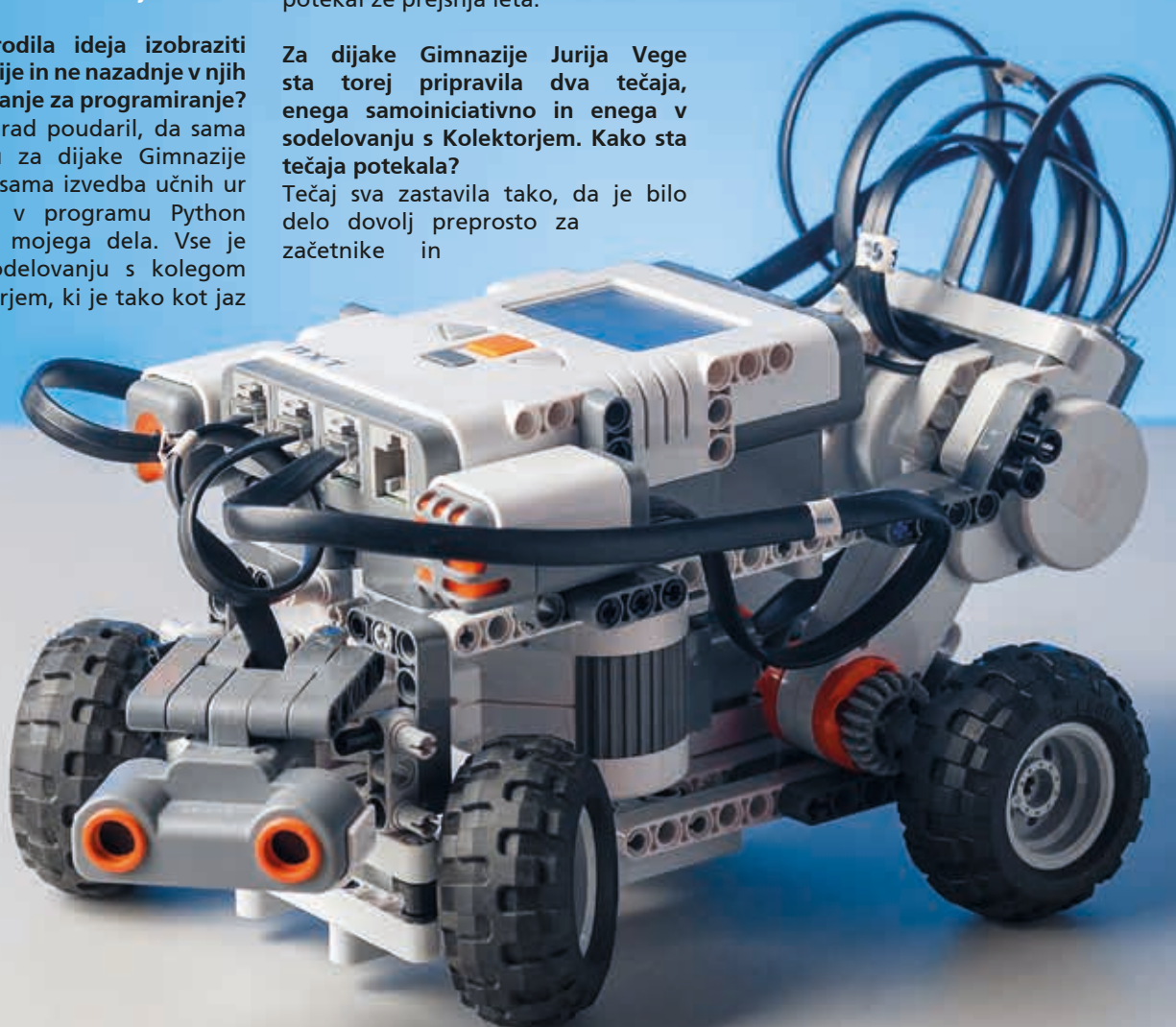
Kako se je rodila ideja izobraziti mlajše generacije in ne nazadnje v njih vzbuditi zanimanje za programiranje? V prvi vrsti bi rad poudaril, da sama ideja o tečaju za dijake Gimnazije Jurija Vege in sama izvedba učnih ur programiranja v programu Python ni samo plod mojega dela. Vse je potekalo v sodelovanju s kolegom Rokom Krhlikarjem, ki je tako kot jaz

Kolektorjev štipendist. Sama ideja se nama je porodila, ko sva videla, da imajo mnogi, tudi ko pridejo na fakulteto, določene probleme s programiranjem, čeprav je to precej preprosta in nezahtevna stvar. Tako sva hotela mlajšim generacijam zagotoviti določeno predznanje na tem področju, obenem pa je bila skrita ideja projekta tudi, da koga, ki si še ni povsem izbral nadaljevanja šolanja, spodbudiva, da se odloči za tehniško smer, saj je to nedvomno kader, ki v naši občini predstavlja gonilno silo. Tako sva se odločila za izvajanje tečaja programiranja v Pythonu, kasneje pa se je spletla še vez s Kolektorjem, kjer so naju prosili, če bi lahko vodila tudi tečaj robotike, ki je v obliki krožka potekal že prejšnja leta.

Za dijake Gimnazije Jurija Vege sta torej pripravila dva tečaja, enega samoiniciativno in enega v sodelovanju s Kolektorjem. Kako sta tečaja potekala?

Tečaj sva zastavila tako, da je bilo delo dovolj preprosto za začetnike in

ga obenem skušala izvesti dovolj zanimivo in zabavno, da bi dijake motivirala. Tako smo v prvem polletju v programu Python skupaj programirali igrico, izdelek, ki so ga lahko na koncu dijaki tudi konkretno pokazali, v drugem polletju pa sva organizirala tečaj robotike. Oba tečaja sva organizirala v prostorih gimnazije, saj se nama je to zdelo najbolj primerno učno okolje, zasnovala pa sva ju po vzoru podobnih tečajev in tekmovanj, ki potekajo na naši fakulteti. Pri tečaju robotike smo na koncu organizirali še interaktivno ekskurzijo. Cilj je bil predvsem, da dijakom predstaviva, da sta programiranje in robotika lahko ne le preprosta, ampak tudi zabavna. In odziv dijakov je bil odličen.

Kot praviš, je bil odziv odličen. Pa se ti zdi, da sta s posredovanjem znanja koga tako navdušila, da bo svojo izobraževalno pot usmeril v tehniške vode?

Da je bil odziv zelo dober, kaže tudi zapolnitev mest na tečaju. Zdi se mi, da je bila izvedba tega tečaja pozitivna ravno zato, ker so dijaki lahko videli, da bi jih tudi kaj takega morda lahko veselilo. Tudi na podlagi tega tečaja se je morda kdo lažje odločil za nadaljevanje študija, saj

so dijaki v praksi videli, kaj vse lahko dejansko s tem znanjem počneš.

Letošnji tečaji so mimo. Bi se še kdaj odločil za organizacijo česa podobnega?

Seveda, absolutno bi to še kdaj počel, saj se mi zdi pomembno, da mlajše generacije motiviramo tudi na tak način. Zame je bila to zelo pozitivna izkušnja, saj sem se lahko preizkusil tudi v vlogi učitelja.

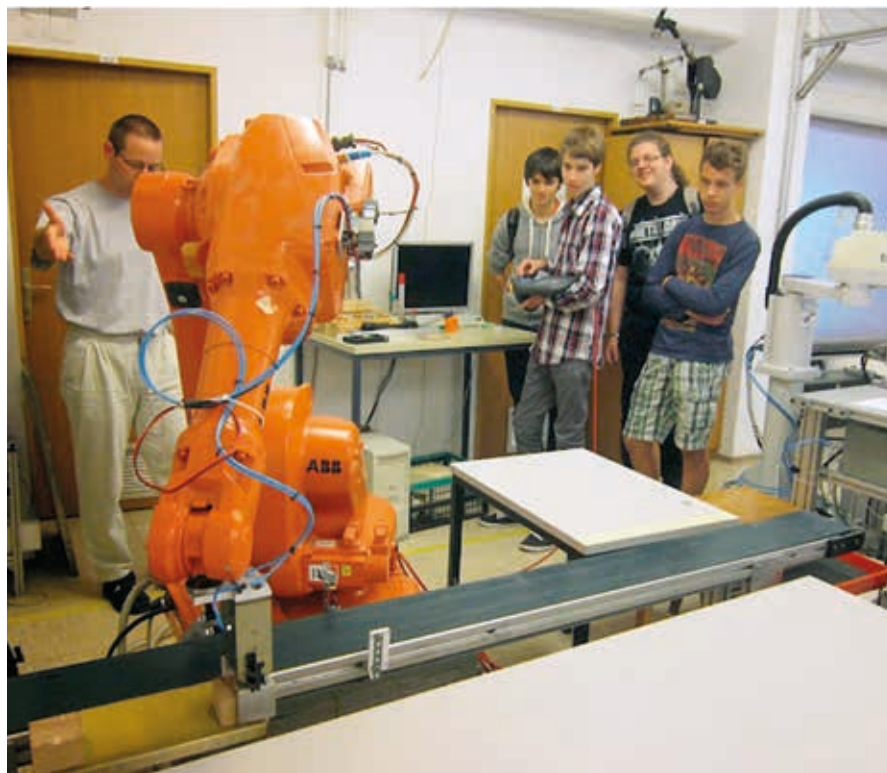
Za izvajanje tečaja programiranja v programu Python si prejel priznanje Referenca. Kaj ti ta nagrada pomeni?

Ko sem prejel klic, naj se na Kolektorju udeležim informativnega razgovora, sem bil kar malo šokiran. Vse, kar

delava z Rokom, delava zato, ker naju to veseli in nama je v interesu, da poleg študija narediva še nekaj več, toda takega priznanja nisem niti najmanj pričakoval. Sicer na papirju piše moje ime, ampak nagrado delim z njim, saj je bil projekt plod skupnega dela. Predvsem pa se mi zdi pozitivno to, da Kolektor vidi in ceni to, da štipendisti imamo določeno samoiniciativo in poleg študija počnemo še kaj več. Priznanje mi daje potrdilo, da sva naredila nekaj dobrega in mi daje motivacijo za naprej. Da se to samoiniciativo nagradi, je po mojem mnenju zelo lepa gesta, saj se tudi delodajalci zavedajo, da danes samo izobrazba ni dovolj. Znanja in izkušenj, ki jih pridobiš, ti nihče ne more vzeti in bodo prej ali slej upoštevani.

Kaj je Referenca?

Referenca je priznanje, ki ga prejmejo dijaki in študenti kot posebno in najvišje priznanje za svoja prizadevanja v posamezni organizaciji bodisi na področju pisanja nalog, sodelovanja pri projektih, ki v določeni stroki pomenijo razvoj, bodisi sodelovanja pri delu v podjetju za doseganje posebnih ali izjemnih učinkov in uspehov. Izsledki kažejo, da zgolj formalno znanje danes za delodajalce ni dovolj, s pridobitvijo Reference pa se mladi na trgu dela izkažejo kot dober potencial. Priznanje podeljujejo Ambasadorji znanj (AZ), posamezniki, ki s svojo prizadevnostjo, strokovnostjo, verodostojnostjo in etičnostjo izpolnjujejo vsa pričakovana merila, ki jih ta častna funkcija zahteva. Letos je Slovenija prvič dobila Ambasadorje znanj, med 52 znanimi in uspešnimi slovenskimi osebnostmi z različnih področij je tudi predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič. Ambasador znanj podeli Referenco enkrat letno na Akademsko-gospodarskem kongresu.

Si poleg študija, organizacije tečajev in mnogo aktivnosti, ki se jih udelejuješ tudi kot aktiven član KIŠ-a, v letošnjem letu sodeloval še pri kakšni bolj tehniško obarvani aktivnosti?

V letošnjem letu sva z Rokom pomagala tudi pri organizaciji tehniškega dne v osnovni šoli v Črnem vrhu. Skupaj z osmošolci smo se učili osnovnih principov cinjenja, skupaj pa smo sestavili tudi preprost zvočnik, ki so ga učenci lahko preizkusili v svojih telefonih. Odziv na tehniški dan je bil zelo pozitiven, predvsem zato, ker so imeli učenci možnost na lastne oči videti, kako preprosto so nekatere naprave zgrajene. Poleg tega pa sva v sklopu Mladinskega centra Idrija organizirala vikend eksperimentov, ki je bil deležen izjemnega odziva tako s strani obiskovalcev kot prostovoljcev. To nam je dalo misliti, da v mestu naravoslovne in tehnične dediščine manjka prav tovrstnih vsebin, zato bomo delali na tem tudi v prihodnje.

Zaposlitveni izziv

Kolektor je pristopil k projektu Zaposlitveni izziv, ki spodbuja zaposlovanje brezposelnih oseb in iskalcev zaposlitve pri najboljših zaposlovalcih. Kolektor je v projektu iskal kandidata za mesto strateškega projektnega nabavnika. Zmagovalec 12. Zaposlitvenega izziva je postal 26-letni Marko Jager, ki je od novembra na zavodu za zaposlovanje čakal na svojo prvo službo.

Zaposlitveni izziv poteka v obliki tekmovanja med izbranimi kandidati (brezposelnimi in drugimi iskalci zaposlitve, prijavljenimi na Zavodu za zaposlovanje) z ustrezno izobrazbo in delovnimi izkušnjami glede na prosto delovno mesto, ki ga objavi sodelujoče podjetje, kandidati pa se med seboj pomerijo v reševanju problemske naloge. Najboljši med izbranimi kandidati, ki z odličnostjo reši nalogo, dobi priložnost za zaposlitev pri delodajalcu. O projektu je bilo obveščenih 180 izbranih kandidatov, na uvodno predstavitev projekta je bilo povabljenih 25 ustreznih in motiviranih oseb, v ožji izbor se je uvrstilo 11 oseb, 9 od njih pa se je odločilo za preizkus v reševanju problemske naloge.

Predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič pozdravlja odločitev Zavoda za zaposlovanje, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Združenja Manager za pripravo Zaposlitvenega izziva. »Podobni načini iskanja so danes v svetu že stalna praksa, zato smo se tudi

mi poskusili v izboru med najboljšimi nezaposljivimi ljudmi na zavodu. Treba se je zavedati, da je danes težko dobiti dobro službo tako doma kot v tujini,« pravi Stojan Petrič in dodaja, da je Kolektor v zadnjem letu zaposlil 50 mladih z višjo in strokovno izobrazbo. »Čeprav pri zaposlitvi najprej iščemo domače iskalce zaposlitve, pa je teh zaradi razvejane dejavnosti zgolj v domačem okolju premalo.«

Dogodka se je udeležila tudi dr. Anja Kopač Mrak, zdaj že nekdanja ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je mnenja, da v Sloveniji preveč opozarjamo na slabe zgodbe in da bi morali večji poudarek nameniti tistim pozitivnim. »Slovenci tudi zaradi tega o sebi nimamo prav dobrega mnenja, zato je treba pozdraviti takšne akcije in posameznike, ki so se pripravili za svojo zaposlitev zelo potruditi. Danes pač formalna izobrazba ni več dovolj,« je povedala Kopač Mrakova.

Kaj pa Marko Jager? »Zmage« je bil seveda vesel, saj mu je vsaj za eno

leto prinesla službo. Po dobrih dveh mesecih smo obiskali Marka Jagra na njegovem delovnem mestu. Svoje misli je strnil takole: »Počutim se odlično, delovno mesto in delovni pogoji so super, spoznavam veliko novih ljudi; marsikatera stvar, ki jo delam oziroma jo bom delal v prihodnje, mi je bila do zdaj neznana, vendar se mi zdijo vse zanimive. Moje delo je razgibano, polno izzivov in priložnosti za učenje. Čim več znanja poskušam absorbirati, saj mi bo to pri mojem delu v prihodnje samo koristilo. Vsak dan se srečujem z novimi stvarmi, kar mi odgovarja, saj imam rad razgibano delo. Povem lahko, da dela ne primanjkuje, kar je pozitivno tako zame kot tudi za podjetje. Lahko rečem, da so se moja pričakovanja uresničila. Zelo mi je všeč mentorski sistem, ki ga ima Kolektor, saj na ta način delavec med usposabljanjem spozna delovanje podjetja, tako da je prehod v redno delo veliko lažji. Prav tako so super bližnji sodelavci in tudi vsi ostali, ki jih srečujem v podjetju. Delo obstaja v različnih oblikah in lahko rečem, da sem nad svojim navdušen. Delo je takšno, kot je bilo predstavljeno na Zaposlitvenem izzivu. Moj izziv za naprej je čim večja kompetentnost kot tudi čim večji doprinos koncernu Kolektor. Definitivno se vidim na tem delovnem mestu tudi v bodoče. Kot sem omenil že prej, imam tu ogromno izzivov in priložnosti za učenje.«

Sodelujoči na Zaposlitvenem izzivu z nekdanjo ministrico in predsednikom koncerna (med njima je zmagovalec Marko Jager)

Humanitarna akcija

Polona Rupnik

Med šestimi vrednotami, v skladu s katerimi deluje Kolektor, sta tudi odgovornost in timski duh. Katastrofalne poplave, ki so prizadele Bosno in Hercegovino in Srbijo, so povzročile pravo razdejanje. Ker zaposlenim v Kolektorju ni vseeno in imajo čut do sočloveka, so se pridružili številnim organizacijam, društvom ter skupinam in v sodelovanju z Rdečim križem Idrija pripravili humanitarno akcijo za pomoč poplavljenim območjem.

Nad odzivom ljudi in njihovo darežljivostjo so bili prijetno presenečeni. V petih dneh so zbrali skoraj štiri tone najrazličnejših potrebščin – od oblačil, posteljnine, higienskih pripomočkov, čistil in razkužil do hrane in vode. Svoj del k humanitarni akciji je prispeval tudi Kolektor, ki se je obvezal, da tovornjak na prizadeto območje ne bo odpeljal le stvari, ki so jih prinesli občani in zaposleni, pač pa ga bo napolnil do zadnjega kotička. Na pot je tako krenil 14,5-tonski tovornjak z najnujnejšo materialno pomočjo, na katerem je bilo za 13,5 tone oblačil, posteljnine, spalnih vreč, vode, mleka, hrane za otroke in odrasle, higienskih pripomočkov ter čistil in dezinfekcijskih sredstev.

Prizadetih območij je veliko. Da bi pomagali vsem, je žal nemogoče. Ker ima koncern Kolektor v Laktaših v Bosni in Hercegovini dve proizvodni podjetji, se je vodstvo odločilo, da bo pomoč šla v Doboju, ki ga je voda v samo eni uri povsem zalila.

Kolektor vedno poudarja, da so zaposleni največje bogastvo, zato je prav in odgovorno, da jim v težkih trenutkih stoji ob strani. »Obe tovarni Kolektorja v Laktaših sta k sreči ostali nepoplavljeni, pa čeprav je reka Vrbas poplavljala v neposredni bližini. Prizadetih je bilo 11 zaposlenih iz Kolektor Bosne in Kolektor FEBA, ki smo jim poskušali pomagati po najboljših močeh. Najbolj so hvaležni za denarni prispevek, ki so ga prejeli v juniju. Posameznik je prejel med 900 KM in 2300 KM. Ta denar smo zbrali na tri načine. Del so prispevali zaposleni iz Kolektor Bosne in FEBA,

del so zbrali posamezniki v Idriji, del pa sta prispevali obe firmi (Kolektor Bosna in Kolektor FEBO). Poleg tega je koncern Kolektor prispeval še 25 tisoč evrov neposredne denarne pomoči na poseben račun, odprt pri Vladi Republike Srbije. Seveda so se ljudje razveselili tudi posebne humanitarne pomoči v blagu, ki je bila organizirana iz Idrije. To pomoč je prevzel rdeči križ v Doboju, ki je bil najhuje prizadet. »Kljub vsej nesreči

smo imeli srečo, da nihče od naših sodelavcev ni bil poškodovan in da smo lahko kljub izrednim razmeram nekako zagotavljali dobave našim kupcem,« je o humanitarni akciji in naravni katastrofi povedal predstavnik Kolektorja v Bosni Tadej Vidic. Humanitarna akcija za pomoč poplavljenim območjem v Bosni in Hercegovini ter Srbiji ni bila prva in zagotovo tudi ne zadnja, pri kateri je aktivno vlogo odigral tudi Kolektor.

Odpadki so koristni, če jih ločujemo

Polona Rupnik

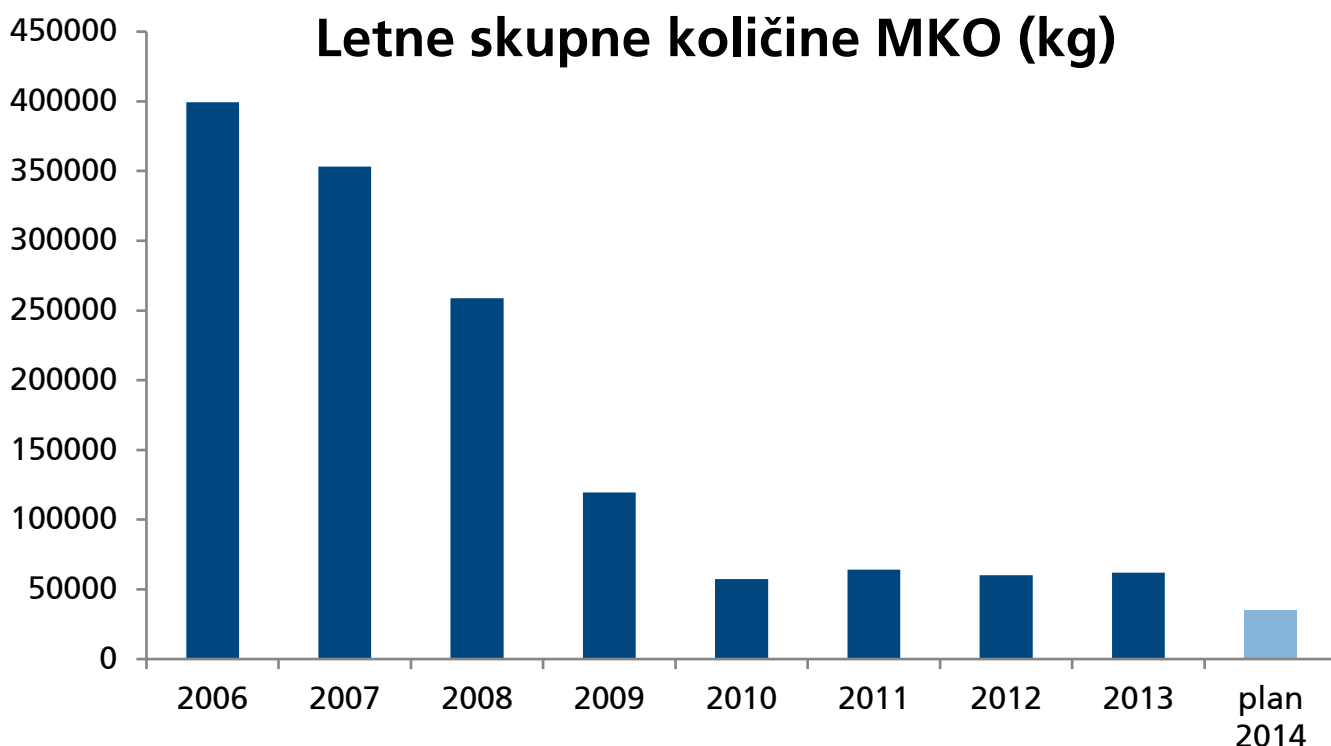
Odpadki so stranski proizvod našega delovanja in se jim s trenutnimi življenjskimi navadami težko izognemo. Problematika odpadkov je vse bolj pereča, saj se srečujemo s problemom, kaj narediti z njimi. Primerne prostora zanje zmanjkuje in lahko rečemo, da nam odpadki na nek način odžirajo življenjski prostor. Na srečo pa niso vsi odpadki odpadki. Med njimi je mnogo materialov, ki jih je mogoče ponovno uporabiti, reciklirati ali izrabiti kot vir energije. Tudi njihovo ekološko uničevanje s sežigom je primerno. Večino odpadkov lahko s pridom uporabimo, le ločiti jih moramo od odpadkov, ki gredo na komunalne deponije. Da nas odpadki ne bodo pokopali oziroma da jih bomo lahko zmanjševali in izkoriščali, je bistvenega pomena njihovo ločeno zbiranje.

Z ločenim zbiranjem odpadkov smo se začeli spogledovati že po letu 2000, resneje pa zaradi poostrenih zakonodajnih sprememb k temu pristopili leta 2008. Od takrat nam je količino ločeno zbranih odpadkov uspelo drastično zmanjšati. Ker odvozi odpadkov na deponije za podjetje predstavljajo velik strošek, smo se lotili še zmanjševanja mešanih komunalnih

odpadkov. Zadnji korak na področju ločenega zbiranja odpadkov je bil narejen konec lanskega leta, ko je Kolektor začel s pripravami na ločeno zbiranje biorazgradljivih odpadkov. Kot pravita Tomaž Vidmar in Marjeta Žonta, ki aktivno delata na tem projektu, je zaposlenim na idrijski lokaciji v prvem četrletju letošnjega leta uspelo količino

mešanih komunalnih odpadkov na račun ločeno zbranih biorazgradljivih odpadkov zmanjšati skoraj za polovico. Temu primerno se je zmanjšalo tudi število odvozov. Prihranki so veliki. »Videli smo, da je med mešanimi komunalnimi odpadki veliko biološko razgradljivih odpadkov, zato smo se tega lotili,« pravi Vidmar in dodaja, da »na Kolektorju znamo ločevati, zdaj moramo poskrbeti še, da bomo odpadke še stiskali in s tem poskrbeli za manjše število odvozov. V ta namen je Kolektor kupil dve stiskalnici, s katerima bo opremil nov zbirni center za odpadke.«

Z ločevanjem odpadkov prizanašamo sebi in naravi, zato bodimo pozorni na odpadke in jih ne odlagajmo brez premisleka. Prihranki so veliki, raje jih namenimo za kaj drugega kot za smeti.

BIORAZGRADLJIVI ODPADKI

DA

- ✓ Olupki in ogrizki
- ✓ Robčki
- ✓ Papirnate brisače
- ✓ Kavna usedlina
- ✓ Čajne vrečke

NE

- ✗ Lončki
- ✗ Papir in karton
- ✗ Mastne krpe
- ✗ PVC vrečke
- ✗ Rokavice

MEŠANI KOM. ODPADKI

DA

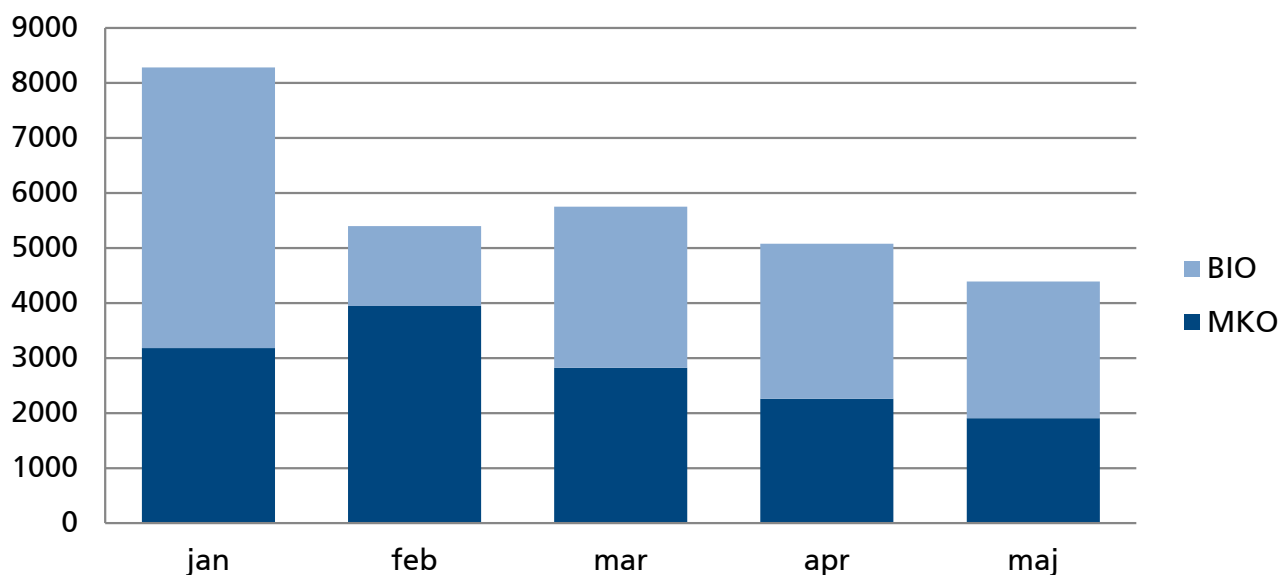
- ✓ Žvečilni gumi
- ✓ Smeti od pometanja
- ✓ Razkužilni robčki
- ✓ Pisala
- ✓ CD in diskete
- ✓ Cigaretni ogorki
- ✓ Obliži
- ✓ Higienški vložki

NE

- ✗ Lončki
- ✗ Rokavice
- ✗ Pločevinke
- ✗ Steklenice
- ✗ Baterije
- ✗ Tetrapaki
- ✗ Robčki

Delež MKO in BIO za obdobje januar-maj 2014

Zmanjševanje bolniškega staleža

Petja Velikonja Vončina

Bolniški stalež predstavlja začasno odsotnost z dela oziroma začasno nezmožnost za delo. Razlogi za bolniški stalež so lahko medicinski (bolezen, poškodba pri delu ali izven dela, nega ali spremstvo družinskega člana) ali nemedicinski (sezonska opravila, šolanje, različni opravki, nezadovoljstvo s plačo ...). Je družbeno dogovorjena oblika socialne varnosti, saj posameznik za čas bolniškega staleža prejema nadomestilo plače.

Dejavniki, ki vplivajo na bolniško odsotnost, so vezani na delavca (medicinski vzroki, nezadovoljstvo delavca, dodatno oziroma dopolnilno delo, obremenjenost delavca ...), na podjetje (neustrezni in nehigijski pogoji dela, nezdravi medsebojni odnosi, slaba organizacija dela, nerazumevanje vodij za probleme delavcev, toleriranje uživanja alkohola in psihoaktivnih snovi idr.), na družbo (največkrat konfliktne situacije in drugi težji problemi v družini) ter nenazadnje na organizacijo in delo zdravstvene službe, ki z dolgotrajno diagnostiko in medicinsko obravnavo bistveno pripomoreta k daljši odsotnosti z dela, kot bi bilo to zaradi procesa zdravljenja nujno potrebno. Obvladovanje bolniškega staleža je pomembno zaradi številnih negativnih posledic tako za zaposlene (nižji dohodek, manjše možnosti napredovanja, nezadovoljstvo v delovnem okolju, izguba delovnih navad in spretnosti idr.) kot tudi za delodajalca, saj ima neposreden vpliv na vse vidike poslovanja družb.

V letu 2014 smo v Kolektor Sikomu v okviru strateške teme učenja in rasti zastavili Projekt zmanjševanja bolniškega staleža. Cilj projekta zmanjševanja bolniškega staleža je vzdrževanje slednjega na ravni 4 %. S projektom dopolnjujemo številne aktivnosti in ukrepe, ki jih že izvajamo na področju varstva zaposlenih, kadrovskega managementa ter varnosti in zdravja pri delu – nagrajevanje zaposlenih, stalno usposabljanje in izobraževanje zaposlenih, izobraževanje vodij, razvijanje kompetenc, ukrepi varstva pri delu, preventivni zdravstveni pregledi, ergonomske prilagoditve delovnih mest, aktivnosti promocije zdravja

»Zdrav Kolektor« za spodbujanje zdravega načina življenja zaposlenih itd. Da je zagotavljanje pozitivnega, spodbudnega in zdravega delovnega okolja nepogrešljivo za obvladovanje pojava bolniške odsotnosti, se v družbi dobro zavedamo, zato smo s Projektom zmanjševanja bolniškega staleža naša dosedanja prizadevanja za obvladovanje staleža dogradili. Aktivnosti, ki smo si jih zastavili, so:

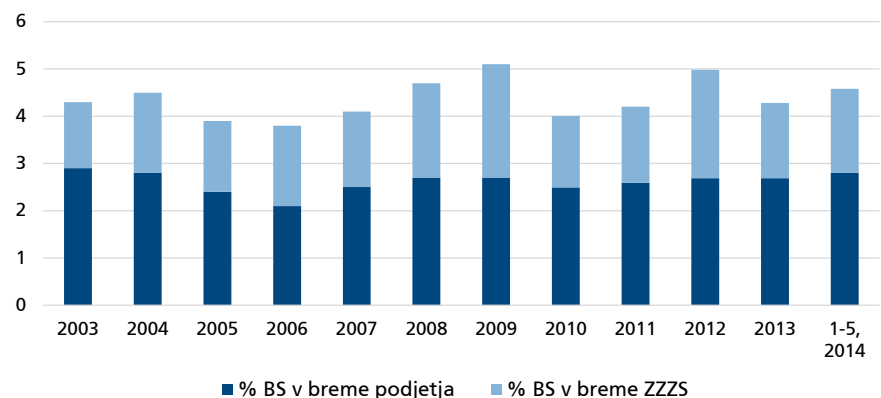
- **Uveljavitev in prepoznavnost politike varnosti in zdravja pri delu**, kjer sta opredeljeni zaveza podjetja in odgovornost zaposlenih za varnost in zdravje pri delu.
- **Enotno spremljanje bolniške odsotnosti** s ciljem enotnega zajema podatkov ter izdelave analiz in poročil.
- **Prenova organizacijskih predpisov, ki vplivajo na bolniško odsotnost**. V mesecu maju smo sprejeli **Pravilnik o ravnanju v času bolniškega staleža**, kjer so opredeljene obveznosti obveščanja delavca o trajanju odsotnosti z dela, obveznost

pridobitve navodil zdravnika za ravnanje v času bolniškega staleža ter možnost delodajalca, da kontrolira in nadzira bolniški stalež v primeru zlorabe slednjega s strani delavca. Na ta način so zapisani postopki jasni vsem zaposlenim, obravnava bolniškega staleža se izvaja dosledno za vse zaposlene, tako da vsi zaposleni natanko vedo, kaj se od njih pričakuje v primeru odsotnosti z dela.

V Pravilniku o prepovedi dela pod vplivom alkohola in psihoaktivnih snovi (PAS) so zapisani odgovornosti, postopki in ukrepi za primer dela pod vplivom alkohola in psihoaktivnih snovi. Delavec, ki pod vplivom psihoaktivnih snovi opravlja delo ali je prisoten na delovnem mestu, je vir slabe kvalitete izdelkov, nizke storilnosti, nesreč z materialno škodo, delovnih nezgod, nesporazumov in preprirov ter drugih vrst motenj, ki negativno vplivajo na medsebojne odnose delavcev in delovni proces v družbi. Tak delavec tudi pogosteje opušča navodila in ukrepe za varno opravljanje dela, s čimer ogroža svoje življenje in zdravje in/ali življenje in zdravje ostalih delavcev in/ali tretjih oseb.

Tudi uživanje nekaterih zdravil (označena z rdečim trikotnikom ▲) lahko vpliva na delavčevo psihofizično zmožnost opravljanja dela in povečuje nevarnost za poškodbo pri delu, zato

KOLEKTOR SIKOM - % BS, po plačniku bol. nadomestila

mora v tem primeru delavec sam po zapisanem postopku obvestiti vodjo o začasnih omejitvah za delo.

Cilj Kolektorja je ohranjanje zdravja zaposlenih in zmožnosti za delo do upokojitve, zato podpiramo proces zdravljenja odvisnosti. Pri tem je poleg družine neprecenljiva podpora delovnega okolja – vodje in sodelavcev.

• **Postavitev sistema obravnave kratkotrajnih bolniških odsotnosti**

Glavna aktivnost je krajši razgovor z zaposlenim takoj po vrnitvi z bolniškega staleža. Namen razgovora je iskanje nemedicinskih razlogov za bolniški stalež.

• **Postavitev sistema obravnave dolgotrajnih bolniških odsotnosti – POKLICNE REHABILITACIJE:**

Cilj poklicne rehabilitacije je čim hitrejšo vračanje na delo in preprečevanje prezgodnje nezmožnosti za delo – invalidnosti. Vsaka dolgotrajnejša bolniška odsotnost namreč povečuje verjetnost za trajno nezmožnost opravljanja dela, delavec izgublja delovne navade, motivacijo za delo, zaradi socialne izključenosti (delavec mora biti v času zdravljenja na domu, razen v izjemnih primerih) pa se ob dolgotrajnem staležu pogosto razvijejo še druge zdravstvene težave.

Delodajalec z različnimi ukrepi, ki sočasne narave, ob prilagoditvi

delovnih pogojev (npr. ergonomske prilagoditve ...), drugačni organizaciji delovnega časa (npr. skrajšan delovni čas, delo samo zjutraj ipd.) omogoča vodeno in nadzorovano ponovno vključevanje v proces dela. Proces poklicne rehabilitacije v podjetju koordinira socialna služba.

• **Postavitev sistema sodelovanja s ključnimi zunanji institucijami, ki obravnavajo bolniško odsotnost (izbrani zdravnik, medicina dela, ZZS, ZZV, ZVD ...)**

Delež bolniškega staleža v breme podjetja je približno 60 %, preostali delež, ki znaša približno 40 %, pa je v breme ZZS. Razmerje je konstantno, čeprav so v posameznih obdobjih beležena odstopanja. V letih 2008, 2009 ter 2012 v času gospodarske negotovosti beležimo tudi do 1 % povišan bolniški stalež, in sicer predvsem v breme ZZS, bolniški stalež v breme podjetja pa je ravno v teh letih najnižji v zadnjih 10 letih. Delež bolniškega staleža po spolu niha, odstopanja pri ženskah beležimo zaradi bolniškega staleža nosečih delavk ter zaradi nege in spremstva družinskih članov.

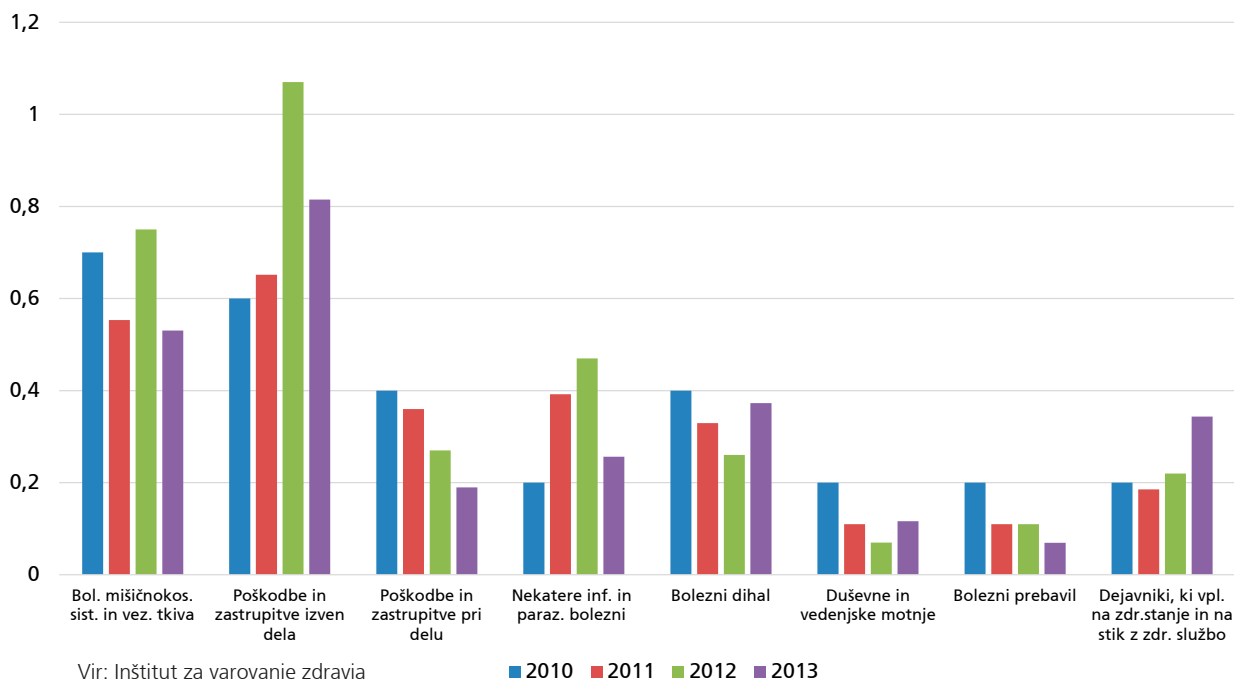
Vsak zaposleni v Kolektor Sikom je bil v letih 2010–2013 bolniško odsoten 14,1 koledarskih dni, kar je manj kot zaposleni v dejavnosti proizvodnje elektromotorjev, generatorjev in

transformatorjev, kjer znaša za isto obdobje bolniški stalež 17,5 dni, oziroma na ravni Slovenije, kjer ta znaša 15 dni.

Od leta 2010 se je povečalo število primerov odsotnosti zaradi bolezni, ki pa bo bile kratkotrajnejše, saj je povprečno trajanje ene odsotnosti z dela z 11,5 dni v letu 2010 padlo na 8 dni v letu 2013. Dejavnost proizvodnje elektromotorjev, generatorjev in transformatorjev je beležila 12,5 dni bolniškega staleža, Slovenija pa 16,9 dni.

Vsa leta so v ospredju odsotnosti zaradi poškodb izven dela. Delež poškodb pri delu smo v letih 2010 do 2013 zmanjšali za 0,2 odstotni točki oziroma za polovico – tu že vidimo rezultate povečanega vlaganja v izboljševanje varnosti in zdravja na delovnih mestih. Visok delež bolniškega staleža pripada boleznim mišično-kostnega sistema in vezivnih tkiv, ki je od leta 2010 do 2013 padel za 0,2 odstotni točki. Verjamemo, da bomo z vpeljevanjem ergonomije v vse vidike proizvodnih procesov trend upadanja v prihodnjih letih ohranili. Pomemben delež staleža zavzemajo bolezni dihal, okrog 0,3 %. Naj omenimo še povečevanje odsotnosti z dela zaradi dejavnikov, ki vplivajo na zdravstveno stanje in na stik z zdravstveno službo, ki se je od leta 2010 skoraj podvojil.

KOLEKTOR SIKOM - % bolniškega staleža po glavnih skupinah bolezni

Pokal za najštevilčnejšo ekipo na roke Kolektorjeve ekipe

Letošnjega Maratona Franja BTC City se je udeležilo več kot 3000 kolesarjev. Med njimi je bilo tudi 128 kolesark in kolesarjev, ki so zastopali barve Kolektorja in mu kot že vrsto let do zdaj prikolesarili pokal za najštevilčnejšo ekipo.

Med 128 kolesarji iz 14 Kolektorjevih podjetij je bilo 118 moških in 10 žensk. 48 kolesarjev je moči merilo na 156-kilometrski, 80 pa na 97-kilometrski progi.

Na veliki Franji so se najbolje odrezali: v kategoriji A Dejan Poljanec, Alen

Štucin in Franci Klun pri moških ter Sara Štucin pri ženskah; v kategoriji B so si prva tri mesta razdelili Robert Blaznik, Dean Bratuš in Miran Gnezda; v kategoriji C so bili najhitrejši Štefan Balažic, Rado Seifert in Hasan Omeradžić pri moških ter Irena Hočevar pri ženskah; v kategoriji

D pa se je najbolje odrezal Miloš Kermavnar.

Na mali Franji pa so se med Kolektorjevimi kolesarji najbolje odrezali: v kategoriji A Klemen Kosmač, Domen Rupnik in Primož Svetlik med moškimi ter Klara Vrhovnik in Tadeja Mrak med ženskami; v kategoriji B so si prva tri mesta razdelili Valter Rupnik, Evgen Seljak in David Česnik pri moških ter Jelka Škvarča, Tadeja Revan in Alenka Ličer pri ženskah; v kategoriji C so bili najhitrejši Rajko Bajt, Stojan Kokošar in Marjan Drmota pri moških ter Jelka Tarič, Alojzija Černalogar in Sonja Štucin pri ženskah; v kategoriji D pa sta se najbolje odrezala Miroslav Mahne in Edvard Poteko.

Posebej velja omeniti Dejana Poljanca (skupno 53. mesto), Alena Štucina (58.), Saro Štucin (57.) in Ireno Hočevar (73.), ki so se v skupni razvrstitvi na veliki Franji uvrstili med prvih sto tekmovalcev.

Maratonu Franja tudi letos v

Na Dnevu Kolektorja se nas je zb

Pravo prijateljstvo je neprecenljivo darilo življenja, ki pa ni samo po sebi umevno. Potrebno ga je negovati, ohranjati in utrjevati. Žal v tem vse hitrejšem tempu življenja na to prepogosto pozabljam ... Dan Kolektorja je idealna priložnost, da se ustavimo in preživimo čudovit dan s sodelavci, njihovimi družinskimi člani, Kolektorjevimi upokojenci in štipendisti. Letos se nas je družilo skoraj 4000.

Zbrane je nagovoril predsednik koncerna Kolektor Stojan Petrič, ki je poudaril pomembno vlogo, ki jo ima Kolektor v kraju, predvsem pa je še enkrat opozoril na zgodbo o uspehu in se zahvalil vsem, ki so jo vsak na svoj način pomagali ustvarjati. Kolektor je namreč v zadnjih 20 letih za 15-krat povečal prihodke, na 473 milijonov evrov v lanskem letu ter za 16-krat svojo vrednost. Po Petričevih besedah je Kolektor danes ocenjen na 180 milijonov evrov, v 90. letih je bila njegova vrednost 11,5 milijona evrov. »V zadnjih nekaj letih smo izplačali

za 71 milijonov evrov dividend in državi plačali več kot 50 milijonov evrov davkov. Kljub temu smo eno najboljših podjetij v Sloveniji,« je še povedal predsednik koncerna in dodal, da je rezultat poslovanja v prvem polletju letošnjega leta za nekaj odstotkov boljši v primerjavi z enakim obdobjem lani. »Smo na dobri poti, da tudi letošnje leto zaključimo z dobrim poslovnim rezultatom. Smo zelo investicijsko aktivni: kupili smo Turboinštitut, gradimo paket malih hidroelektrarn na Bošavi in s tem povečujemo svoje reference na

ralo skoraj 4000

področju elektroenergetike, širimo proizvodne kapacitete v Južni Koreji, do konca leta bo nared proizvodni obrat za proizvodnjo komponent za avtomobilsko industrijo v Srbiji, zaključuje se gradnja proizvodne hale v Mehiki in še bi lahko naštevali. Koncern Kolektor razpolaga s prostimi finančnimi sredstvi za večje akvizicije podjetij, tako doma kot v tujini. Naj zaključim z napovedjo za naslednjih 10 let. Prepričan sem, da bo koncern Kolektor še naprej rasel na osnovi organske rasti kot posledica lastnega razvoja vseh treh

stebrov in prevzemov novih podjetij. Naša naloga je:

- da bomo v naslednjih letih ohranjali oziroma povečevali vrednost premoženja lastnikom,
- da bomo letno izplačevali dividende,
- da bomo ohranjali notranjo likvidnost tako FMR Holdinga kot tudi FOND-a.

Vse to bomo dosegli, če bomo enotni in če bomo v naslednjih desetih letih vodili enako kot do sedaj. Verjamem v zgodbo o uspehu, ki je unikum tako v slovenskem kot svetovnem prostoru, in od vodstva koncerna pričakujem, da bomo tudi v prihodnjih letih poslušali o dobrih poslovnih rezultatih.«

Napovednik dogodkov

11. 9. 2014 Dan znanja
17. 9. 2014 Dan dobaviteljev
26. 10. 2014 Ljubljanski maraton tudi letos s Kolektorjevo ekipo tekačev
2. 12. 2014 Srečanje Kolektorjevih športnikov
4. 12. 2014 Srečanje Kolektorjevih upokojencev
9. 12. 2014 Dedek Mraz za otroke zaposlenih
- 11.12.2014 Srečanje menedžerjev z razglasitvijo Kolektorjevega menedžerja leta

**EVT
SISTEMI** d. o. o.
Ekologija, Varnost, Trgovina

velika izbira zaščitnih očal **bolle**.

11,31 €

Zaščitna očala Bolle Rush

Klasična prozorna zaščitna očala priznane znamke Bolle. Ustrezajo standardu EN 166.

15,54 €

Zaščitna očala Bolle Tracker

Zaščitna očala športnega izgleda, priznane znamke Bolle. Nudijo zaščito proti praskam, proti rosenju, pašček je nastavljen. Znotraj obložene s peno, ustrezajo standardu EN 166.

11,71 €

Zaščitna očala Bolle Solis

Zaščitna očala priznane znamke Bolle. Očala so izjemno prilagodljiva in lahka, ustrezajo standardu EN 166.

Vabljeni vsak delovnik med **7:00 in 15:00**,
Trgovina **EVT**, Arkova 11, Idrija. Telefon: **05 37 74 840**

e-trgovina
<http://trgovina.evt.si>

Idrija je dobila svoj Lions klub

Polona Rupnik

Idrija je po desetletju prizadevanj le dobila Lions klub, ki bo pokrival območje idrijske in cerkljanske občine. Ti dve občini sta namreč še edini predstavljali sivo liso na zemljevidu Lions klubov na območju Severne Primorske. Zveza Lions klubov Slovenije združuje 53 klubov po Sloveniji in ima preko 1400 članov, katerih slogan je Delamo in darujemo – za trenutke sreče. Delovanje Lions klubov, tudi idrijskega, je usmerjeno v pomoč vsem pomoči potrebnim, zlasti pa slepim in slabovidnim. Prav člani Lions klubov so bili tisti, ki so v tridesetih letih prejšnjega stoletja izumili palico za slepe, žepno Braillovo pisavo in ustanovili prvo šolo za pse vodnike. Ti pripomočki so še danes glavna opora slepim v vsakdanjem življenju.

Lions klub Idrija

Lions klub Idrija šteje 25 članov. Za predsednika so ustanovni člani izvolili Stojana Petriča, predsednika koncerna Kolektor. Ta se je v svojem govoru na slavnostni ustanovitvi kluba spomnil misli Seneke: »Tisti, ki stori kaj dobrega, naj molči, tisti, ki mu je bilo kaj dobrega strojenega, pa

naj pripoveduje«. Misli, ki ponazarja delovanje koncerna Kolektor in bo tudi vodilo idrijskega Lions kluba. »Zavedamo se, da ne bo lahko, kajti v teh kriznih časih je težko zbirati sredstva, vemo pa, da je razumevanje in spoštovanje tistih, ki pomoč potrebujejo, vrednota, ki je bila tudi naše vodilo pri izboru ustanovnih članov. Delovanje kluba

Čeprav bo Lions klub Idrija program potrdil jeseni, pa so smernice za lionistično leto, ki traja od 1. 7. do 30. 6. naslednje leto, že načrtane. Prvi projekt je osveščanje mladine v osnovnih šolah o slepoti in slabovidnosti ter drugih oblikah invalidnosti, ki ga bodo izpeljali skupaj z Medobčinskim društvom slepih in slabovidnih Nova Gorica. Drugi projekt pa je njihova vključitev v občinski projekt pametnega mesta. Poudarek Lions kluba Idrija bo predvsem na varnih poteh.

bomo prilagodili našemu lokalnemu okolju. Delo bomo usmerili v pomoč starejšim, slepim in slabovidnim, Zvezi prijateljev mlade, mladim nadarjenim umetnikom,« je povedal prvi predsednik Lions kluba Idrija Stojan Petrič.

Lionizem

Danes ideja lionizma živi v več kot 46 tisoč klubih v 208 državah sveta, v katerih se združuje preko 1,35 milijona članov. Ob tradicionalnih dejavnostih, kot so pomoč pri raznih zdravstvenih težavah, reševanju socialnih neenakosti, težavah mladih in starostnikov, varovanju okolja, boju proti odvisnostim, naravnih katastrofah ter zavzemanju za mir na Zemlji, pa Lionsi širijo svoje delovanje tudi na številna nova področja.

Ustanovne svečanosti so se poleg ustanovnih članov kluba udeležili še guvernerka distrikta LCI 129 Alenka Marter, predstavniki Zveze Lions klubov Slovenije ter Lions klubov Severne Primorske.

Alenka Marter,
guvernerka distrikta LCI 129

»Tako kot vsak Lions klub v svetovnem merilu bo tudi Lions klub Idrija učinkovit, zadovoljen sam s sabo in okolica z njim, če se bo povezal lokalno, če bo vse tiste potrebe, ki jih je videti v domačem okolju, opazil, povzel in izbral tisto področje, ki ga lahko vključi v svoj program. Lionsi namreč delamo prostovoljno tam, kjer smo doma. Lions kljub Idrija je – to se vidi že pri njegovem nastanku – močno povezan z lokalnim okoljem. Prav presenetljiva in odlična je odločitev, da je bila ustanovna svečanost v šolskih prostorih. Mislim, da je to daleč naokrog edinstvena odločitev in to kaže na to, da bo Lions klub Idrija povezan s svojim okoljem v najbolj elementarnem pomenu.«

- PREVOZI OSEB IN SKUPIN

- PREVOZI BLAGA

- HITRA DOSTAVA POŠILJK (Ljubljana in okolica)

- ORGANIZACIJA PREVOZOV

- RENT-A-CAR

RCT TRANS

Partizanska 8, 5280 Idrija
rctrans@amis.net
www.rctrans.si

☎ 041 648 393

☎ 051 316 999

Mednarodna mladinska izmenjava na Ledinskem Razpotju

Anja Fortuna

Vse se je začelo leta 2012, ko so se na seminarju v Malagi v Španiji Aleš iz Slovenije, Anton iz Avstrije, David iz Španije in Sini s Finske dogovorili, da bodo organizirali niz mednarodnih mladinskih izmenjav. Celoten projekt se je imenoval Gather 2 Gether (Združimo se), organizatorji posamezne izmenjave pa so izbrali svoje ime, ki je najbolje predstavljalo temo, ki so jo na izmenjavi obravnavali. Prva izmenjava je potekala v Avstriji leta 2012, finska in španska izmenjava sta potekali v letu 2013, letos pa je v Sloveniji potekala še zadnja mednarodna mladinska izmenjava iz projekta Gather 2 Gether. Organizatorji slovenske izmenjave, ki smo jo poimenovali In Harmony with nature in harmony with nation (V sožitju z naravo in ljudmi), smo bili Aleš Plut kot vodja projekta ter Anja Fortuna, Tjaša Gerbic, Mateja Kočevar, Maja Gostič, Zala Vegnuti in Jožica Zajc. Projekt je bil sofinanciran s strani programa Mladi v akciji.

Izmenjava je potekala v Kmečkem hramu Fortuna na Ledinskem Razpotju med 27. aprilom in 4. majem. Sodelovalo je 25 mladih iz Slovenije, Španije, Finske in sosednje Avstrije. Z naslovom In harmony with nature in harmony with nation smo mladim želeli predstaviti različne probleme na področju gospodarstva s poudarkom na samooskrbi in razvoju podeželja.

Medsebojno spoznavanje

Nedelja je bila namenjena spoznavanju, drugi dan pa smo že začeli s predstavitvami naših tem. V ponedeljek smo predstavili, kaj bomo v tem tednu počeli, kakšna so pravila ter kje so naši prostori. Popoldne smo imeli predstavitev dveh tem, in sicer vtisi narave in razvoj podeželja. Zvečer smo imeli mednarodni večer, kjer smo se predstavniki vsake posamezne države

predstavili s svojimi kulinaričnimi posebnostmi. Na mednarodni večer smo povabili tudi mlade skakalke in skakalce iz Smučarsko skakalnega kluba Vizore, naslednji dan pa so nas člani SSK Vizore povabili na jutranjo telovadbo in ogled treninga smučarskih skokov v nordijski center v Žireh. Nad skoki so bili najbolj navdušeni Španci in čeprav sta Finska in Avstrija kar močni skakalni velesili, so bili nad predstavitvijo treninga neverjetno navdušeni tudi Finci in Avstrijci. Veliko jih skakalnice sploh še ni videlo v živo. Po ogledu treninga smo šli na izlet v Ljubljano. Za ekipe smo pripravil igro iskanje zaklada. Na zemljevidu slovenske prestolnice smo jim narisali točke znamenitosti, sami pa so jih morali poiskati ter se pred temi znamenitostmi slikati. Največje doživetje na izletu v Ljubljano pa je bilo sajenje drevesa. Vsaka država je namreč posadila drevo, ki simbolično

Vtisi Avstrijke Elisabeth

»Slovenska izmenjava je bila moja prva izmenjava v sklopu projekta Gather 2 Gether, zato je bila še toliko bolj zanimiva. Po vsem tem času imam še vedno neverjetno lepe spomine na Slovenijo. Res je bilo odlično. Rada spoznavam nove ljudi iz drugih držav. Zanima me, kako živijo in kakšne so njihove tradicije. Izmenjava je bila zelo dobro organizirana. Najbolj zanimiv mi je bil izlet v Ljubljano in sajenje drevesa pa tudi ogled treninga smučarskih skokov je bil izjemno zanimiv. Zelo mi je bil všeč ta teden v Sloveniji in upam ... ne, verjamem, da se bom sem še vrnila. Slostria (Slovenija + Avstrija) za vedno!«

Predstavitve slovenske narodne noše

Sajenje drevesa v Ljubljani

predstavlja temo naše izmenjave in vez med vsemi udeleženci.

30. april je bil namenjen predstavitvi praznovanja prvega maja v različnih državah, zvečer pa smo se udeležili kresovanja na Ledinskem Razpotju. Na tem mestu bi se radi zahvalili članom Društva podeželske mladine Vrsnik-Ledine, ki so organizirali kresovanje, na katerem nas je zabavala skupina To smo mi prijatelji, in tako omogočili, da smo udeležencem kar se da najbolje prikazali praznovanje prvega maja v Sloveniji.

Poleg tega, da smo nekatera predavanja in delavnice izvajali člani slovenske ekipe, so temo, ki jim je bila dodeljena že prej, v obliki delavnic predstavile še ostale ekipe. Govorili smo o preživetju v naravi, trženju izdelkov ter samozaposlovanju v podeželskih regijah.

V Žireh smo si ogledali vse razstave, ki so bile odprte v sklopu klekljarskih dnevov.

Naše udeležence smo peljali tudi v Idrijo, kjer smo si ogledali Antonijev rov ter se sprehodili po mestnem jedru. Nad idrijskim rudnikom so bili udeleženci izjemno navdušeni. Z Ledinskega Razpotja smo se sprehodili do Ledin, kjer smo si ogledali etnološko zbirko na turistični kmetiji Pr' Jureč.

Organizacija je bila velik zalogaj

Organizacija takega projekta terja ogromno časa, saj je potrebno vse usklajevati z zahtevami razpisne dokumentacije in z ostalimi partnerji pri projektu. Najtežje pri tem usklajevanju je bilo to, da prihajamo z različnih koncev Evrope ter da imamo precej različne poglede na delo. Zaradi oddaljenosti je večina dogovarjanj in priprav potekala preko elektronske pošte, vodje ekip iz vseh sodelujočih držav pa so se nekaj mesecev pred projektom dobili na pripravljalnem vikendu.

Teden je bil za vse precej naporen, a tudi izjemno zanimiv in lep. Organizatorji smo se iz te izkušnje ogromno naučili in vsi upamo, da še kdaj dobimo priložnost za organizacijo takega ali podobnega projekta.

Nenazadnje bi se rada zahvalila vsem, ki so pripomogli k temu, da je bila ta izmenjava uspešno zaključena, predvsem pa svoji ekipi in Društvu podeželske mladine Vrsnik-Ledine za vso pomoč in podporo ter družini Fortuna iz Kmečkega hrama Fortuna za pomoč, prostore in odlično hrano.

V Antonijevem rovu

Skupinska fotografija

Silvestrovo na otoku blaženih

Drvo zmajeve krvi

Ludvik Kumar

Začelo se je kot običajno:

»Ali boš za novoletne praznike prost?«

»Bom, zaenkrat ne vidim razloga, da ne bi bil.«

»A bi kam šla?«

»Ja, kam bo treba. Imaš kakšno idejo?« **Nepotrebno vprašanje, saj mi je bilo takoj jasno, da je plan poti že skoraj pripravljen.**

»A greva na Sokotro?«

»Sokotro?« **nisem mogel skriti začudenja. Tisti moment niti približno nisem vedel, na katerem koncu globusa naj jo pričnem iskati, a stric Google je hitro postregel s kopico podatkov.**

Sokotra je skupno ime za arhipelag štirih otokov, med katerimi je največji Sokotra (3626 km²), ostali trije so bistveno manjši. Arhipelag leži 200 km vzhodno od Afriškega roga (Somalije) in 380 km južno od Jemna, kamor politično spada. Otok je celinskega izvora. Pred približno 6 milijoni let se je odcepil od prakontinenta, imenovanega Gondwana. Je podolgovat in meri 130 km v dolžino in 45 km v širino. Večji del je 300 do 800 m visoka planota, ki jo reže 5 globokih dolin. Najvišja gora Hagggar je visoka 1540 m. Ob morju je tudi nekaj ravnice. Povprečna letna temperatura je 28 °C. Najtopleje je v maju in septembru. Poleti zaradi

močnih vetrov ni visokih temperatur. Letno otok zajameta dva monsuna – zimski, ki pride s SV in prinese več padavin in zmerne vetrove, in poletni, ki pride z JZ in prinese predvsem zelo močne vetrove in manj padavin. Na otoku živi med 40 000 in 50 000 ljudi – približno štirikrat več kot v občini Idrija, a na več kot 12-krat večji površini. V notranjosti živijo ljudje predvsem od živinoreje, ob obali pa od ribolova. Posebnosti Sokotre so edinstveni flora in favna, ki ju je izoblikovala geografska izolacija, njena kameninska in površinska pestrost in neenakomerna razporeditev padavin. Tu živi veliko endemičnih živali, niso

pa to živalske vrste, ki bi povprečnega turista posebno privlačile. Povsem drugače je z rastlinami. Do danes je znana prisotnost preko 900 različnih rastlinskih vrst, od tega je 600 nenavadnih in redkih, okoli 320 pa je endemičnih.

Po ogledu nekaj fotografij sem se s predlogom sprijaznil. V glavnem zato, ker sam nisem imel pripravljenega boljšega. Poleg tega pa mi je flora nekako podzavestno všeč in mi je neobičajno rastlinje polepšalo že prenekatero potovanje. Vsekakor pa je bila misel na mir na oddaljenem otoku in malo toplote sredi zime

Kaktus

zadosten razlog za trdno odločitev, ki je niso omajale niti težave z organizacijo potovanja. Nazadnje je iz množice variant z za naju ustreznim terminom ostala edina možnost, da vzameva individualno vodstvo, kar je bilo za naju povsem nova izkušnja.

Pot do tja ni bila niti malo prijetna. Zjutraj polet v Carigrad, tam praktično celodnevno potikanje po letališču, zvečer let v Sano – glavno mesto Jemna na višini okoli 2500 m. Dremanje na hladu in trdih stolih čakalnice, po kateri so se sprehajali številni do zob oboroženi možje. Zjutraj adrenalinsko vkrcavanje na letalo za let proti Sokotri. Končno smo sredi dopoldneva pristali v Hadibu. V letališki zgradbi, ki je še najbolj podobna avtobusni postaji v Idriji, se je trla množica ljudi in prvi cilj je bil najti vodiča. Končno sem le uzrl suhljatega fanta, ki je v rokah držal napis z najinim priimkom. Šele ob pozdravu sem se zares zavedel, da nameravava teden preživeti v tesnem stiku s povsem neznanu osebo, za katero nisem bil povsem prepričan, ali se bomo sploh lahko sporazumevali. Ob prihodu na parkirišče pa je sledilo še presenečenje. Ugotovil sem, da naju bosta spremljala kar dva – vodič in šofer. Prvo, na kar sem pomislil, je bilo, da bi lahko ceno potovanja še nekoliko stisnil, saj je bilo za moja merila povsem nesmiselno, da sta kar dva ves teden zaposlena z najinimi počitnicami. Čeprav neprespan, zaskrbljen in nekoliko siten sem poskušal razmišljati pozitivno. Konec koncev sva se na pot odpravila zaradi avanture in vse je kazalo, da to tudi bo, in to dokaj neobičajna.

Sledil je prvi stik z naravo Sokotre in razpoloženje se je hitro popravilo. Že ob prvem postanku ob večjem rastišču dreves steklenic sem vodiču izjavil: »Če grem takoj jutri domov, je bilo vredno priti sem.« Bili smo v povsem drugem svetu, kot bi prišel na obisk k Alici v Čudežno deželo. Cvetočee drevo steklenica, drevo kumara, drevo zmajevje krvi, drevo miru pa razgibana pokrajina, polna raznobarnih, od erozije razbrazdanih kamenin, kristalno čisti topli tolmeni in bleščeče bele peščene sipine so stvari, ki so se za vedno vtisnile v spomin. V petih dneh smo otok prepotovali dvakrat po dolgem in dvakrat počez. Prepešačili smo par dolin, se vozili po rečnih strugah, peščenih sipinah in po za nas, običajne voznike, povsem neprevoznih, od vode razritih klancih. Asfalta je bilo po kilometrih manj kot 50 %. Vodič in šofer sta pot prilagajala

glede na vreme in najine želje.

Neprespana noč v Sani je bila dobra priprava na spanje na tanki blazini v šotoru ob robu bele peščene sipine tik ob oceanu. Prvo jutro je ostalo še posebno v spominu po ribičih. Ko sva se zbudila, je bilo v našem malem, daleč naokoli edinem taboru kar nekaj ljudi, za katere mi ni bilo jasno, od kod so se vzeli, saj več kilometrov naokoli ni bilo nobenega naselja. Ko mi je vodič pojasnil, da so to ribiči, mi je bilo vse še manj jasno. Toda ko so se na žvižg z obale možje urno dvignili pokonci, stekli do morja in v vodo pričeli metati trnke, je postalo jasno,

Egipčanski jastreb

Obala pri Dihambriju

kaj se dogaja. Razburkano morje jim je onemogočalo ribolov v čolnih, zato so jato rib čakali kar ob obali in jih z nje lovili tako, da je nekdo z višje ležečega terena opazoval in usmerjal ostale, kamor so se ribe gibale. Ujete, približno 5 kg težke ribe so zvelkli na kopno in takoj tekli naprej za nov ulov. Kasneje smo s ceste lahko opazovali tudi jutranje opravilo žensk. V rokah so stresale platenke, v katerih je bilo malo peska, in s tem privabljale drobnico z okoliških pobočij na jutranjo molžo. Ko sva se neko popoldne sama po

Cvet drevesa steklenice

Drevo steklenica

Poljska kuhinja

Pastirji

brezpotju med skalovjem in rastiščem dreves steklenic povzpela od obale visoko v pobočje proti planoti, je postalo jasno, da na videz zapuščena nerodovitna pokrajina sploh ni prazna. Sledi koz so bile povsod. Pasle so se posamično, razpršene med skalami in redkim drevjem. Videvali smo jih po celem otoku, tudi v najbolj pustih in oddaljenih predelih osrednje planote. Ljudi smo na podeželju čez dan le redko srečevali, še največ je bilo šolarjev, ki so prihajali ali odhajali od pouka.

diskretno umaknila raziskovat okolico. Hitro je zavladdalo sproščeno, lahko bi rekel celo prijateljsko vzdušje.

Sokotranščina je semitskega izvora in je eden od ostankov originalnih južnoarabskih jezikov, ki so jih govorili v času, ko so cvetela velika arabska kraljestva. Najin vodič je sodeloval pri ruskem projektu znanstvene obdelave sokotranščine, zato je bil že dvakrat v Moskvi, naslednje potovanje pa je načrtoval za letošnje poletje. Midva kot nepoznavalca seveda nisva mogla

dolgo. Spomnili so me na dolge zimske večere iz mojega otroštva, ko je vsa družina ob svetilki ličkala koruzo. Domačini so imeli svojo debato, vodič pa nama je poskušal diskretno prevajati, o čem teče pogovor. Tako sva imela izredno priložnost spoznati nekaj več o njihovem življenju in razmišljanju. Izvedela sva, da deset otrok in več v družini ni nič posebnega. Eden od šoferjev jih je z eno ženo imel 16. Dobila sva občutek, da so žene tiste, ki upravljajo družine, ki so čvrsto vpete v vaše skupnosti. Izrečenih je

Otroci

Martin Krpan s Sokotre

Vodič nad kanjonom Dirhur

Z vodičem smo v njegovi arabski in najini slovenski angleščini našli ravno dovolj skupnih izrazov, da smo se lahko sporazumevali. Tudi šofer, ki je sicer poznal le par angleških besed, je hitro ujel par izrazov iz najinega medsebojnega razgovora, tako da smo se potem z nekaj besedami, mimiko in kretnjami zmenili vse najnujnejše. Svoje delo sta opravljala zelo predano in nama stregla, kolikor je bilo le mogoče. Tudi midva sva se trudila, da bi bila čim manj problematična turista, nisva zahtevala nemogočih stvari in se vedno ob njunih rednih molitvah

opaziti razlike med sokotranščino in klasično arabščino, toda razložil nama je, da so razlike tolikšne, da je moral spremljati mamo v bolnišnico kot prevajalec, saj se samo arabsko govoreči zdravnik z njo, ki govori samo sokotranščino, ni mogel sporazumevati. Spoznal sem, da je najin vodič nedvomna avtoriteta med redkimi vodiči in šoferji turistov, ki smo jih srečevali na poti. Ob večerih so prihajali v naš tabor, včasih po nasvete, včasih samo za sprostitev. Sedeli smo ob baterijski svetilki ali kar v temi. Takih večerov nisem bil deležen že

bilo veliko šal, a praktično nobenega pritoževanja ali moledovanja. Nihče ni enkrat samkrat vprašal za »bakšiš«. Nikoli nisva videla pri možeh niti enega kosa orožja. Ti ljudje še premalo poznajo zunanji moderni svet, da bi se tako kot mi pehali za materialnimi dobrinami. Na otoku je premalo dobrin, da bi si jih prisvajali in so si še vedno pripravljeni vse deliti med seboj. Zaradi izoliranosti otoka ni neokrjnena samo narava, tudi ljudje so nepokvarjeni. So kot odrasli otroci, srečni s tem, kar imajo.

Drevo steklenica in zadaj mira

Ribolov

Šolarji na poti od pouka

Ko sva na silvestrovo, večer pred odhodom na celino, namesto v šotoru spala v kolibi iz trsja, se je po glavi motala množica vtisov. Ne samo o naravi Sokotre, nepričakovano še več o njenih ljudeh. Če ime otoka res prihaja iz sanskrtske besede »Dvipa Sukhadara« (otok sreče, blaženosti), potem je izbrano zelo posrečeno. Vprašanje je samo, koliko časa mu bo še ustrezalo. Vsak še tako dobronamerni turist namreč odnese delček blaženosti s seboj in na otoku pusti delček problemov modernega sveta.

Kopanje v rečnem tolmunu

Rajhenburg – Brestanica

Grad Rajhenburg

Marija Trušnovec

Pametni naš veliki opismenjevalec Primus bi dejal: nikdir dom. A pojdemo po vrsti. Skozi domala biblično zimsko apokalipso smo se izvlekli do prijazno osončene spodnjėsavske dežele. Ne moreš ga zgrešiti – gradu osamelca, ki bode z obrabnima stolpoma na vse štiri strani v nebo.

Stoji na živi skali visoko nad Savo, ponekod še vidnih starih temeljih s 4,5 metra debelimi stenami, z mostovžem pred vhomom ter velikim vrtom in nekdanjo pristavo. Grad je v pisnih virih izpričan iz leta 1741, domnevno pa že od prej, ko ga je dal nadzidati salzburški grof Konrad. Po vzpostavljanju zemljiških gospostev pa se v 14. stol. že omenjajo vitezi Rajhenburški, »najpomembnejša plemiška rodbina poznega srednjega veka z ozemlja nekdanje dežele Štajerske kot tudi današnje Slovenije«. Zaradi imenitne strateške lege je imel velik pomen predvsem v obrabne namene (izboklina na stolpu!). Kasneje so se menjavali kot lastniki sorodniki Rajhenburških (ena veja je odšla v Brežice), baroni, grofje Attems, saj se je pomembnost štela po posestvu.

Grad je sredi 19. stol. kupil brat G. Giraud in ga namenil svojim iz Francije pregnanim sobratom menihom trapistom; imenovali so ga kar samostan. Ti so živeli asketsko, ves čas z mislimi pri bogu. Dogovarjali so se znakovno, spali so največ štiri ure v svojih celicah s premajhnimi posteljami; hrana vegetarijanska brez rib in jajc, razen sira. Sprejemali so 12-letne fante: v belem oblačilu so se odločili za duhovnike, v rjavem pa za fizične delavce. Uvedli so obrtniška dela, vinogradništvo, poljedelstvo, živinorejo, čebelarstvo, izdelavo sira, čokolade in likerjev, telefon, hidroelektrarno, tiskarno. Napredni, vredni posnemanja! Že med 2. sv. vojno so jih večinoma izgnali Nemci, po vojni pa je bil red ukinjen. Biser večdesetletne sodobne rekonstrukcije gradu je romanska kapela iz 12. stol. s kockastim frizom, dvojnim korom – zgoraj za imenitneže, spodaj za plebs. Poleg večnamenskih soban in prituklin nas osupne tudi lesena arhitekturno dodelana stropna konstrukcija v stolpu.

A koliko groze so videle stene gradu! 1941. so ga zasedli Nemci in spremenili v zapore. Nameravali so uničiti slovenski narod in tu uredili

Bazilika Lurške Marije

preselitveno taborišče. Do pomladi leta 1942 so iz Posavja in Posotelja izgnali okoli 45.000 ljudi in naselili Kočevarje. Ločevali so otroke od mater, vse pa kot živino s transporti pošiljali v tujino. »Kogledam ukradene otroke, ki so danes stari, v tej starosti vidim lepoto. To je moje spoznanje na koncu filma – v teh obrazih vidim iste otroke, ki so jih pred 70 leti ukradli njihovim staršem in jim za vedno spremenili življenje.« (Banditenkinder – Slovenskemu narodu ukradeni otroci / Maja Weiss – režiserka) Tudi povojni tamkajšnji zapori so tragične zgodbe, inferno vsakršnih hudobij. V eni od samic je trpela Angela Vode (Skriti spomin).

Po prvem delu vodenja smo

prisostvovali javni predstavitvi izčrpane, zelo strokovno obdelane v vseh pogledih Kronike gradu. Zelo natančno genealoško predavanje Rajhenburških pa nas je še seznanilo o neslutnih podrobnostih te rodbine. Obenem smo bili javno predstavljeni kot dobrodošli gostje iz našega muzeja. S takimi dogodki, občasnimi razstavami, dvoranama za javne prireditve in poroke se trudijo vračati stvarjem in človeškemu življenju smisel, da ne bi neprestano nekaj uhajalo ali pa bi celo kaj negirali ali zamolčali. Kako že pravijo: »Čas obstaja, da se vse ne bi zgodilo naenkrat, prostor obstaja, da se vse ne bi zgodilo samo tebi.«

To pa velja tudi za mladi muzej v bližnjem Krškem, kjer širijo oddelke in dodajajo nove. Med najpomembnejše in najstarejše zidane stavbe v mestu spada t. i. Mencingerjeva hiša – zdaj muzejska. Tu je 40 let deloval advokat, pisatelj in politik, mladoslovenec Janez Mencinger, po rodu Bohinjec (1838–1912). S svojimi deli se je proslavil kot satirik, »borec proti duhovnemu in estetskemu dogmatizmu«. Govori o »usodi in prevzgoji pesimističnega izobraženca, zgodovinskem diletantstvu ter splošni kulturni in politični zlaganosti«. Zveni znano!? Na sodoben estetski način je prikazan razvoj dveh meščanskih hiš, zdaj čudovito združenih v eno. Predstavljena sta dva bivalna prostora in sušilnica sadja. Pred pisateljem je bil lastnik domačije pesnik Anastasius Grün (A. Auersperg), Prešernov prijatelj. Na novo je ugotovljeno, da je tu malo časa z družino bival in umrl (tudi pokopan) veliki polihistor, kartograf, zbiratelj, založnik in še in še ... človek, ki je želel vedeti vse. J. V. Valvasor (1641–1693), pisec Slave vojvodine Kranjske, član angleške kraljeve akademije. Pred 360 leti je ustanovil prvi grafični zavod s tiskarno in grafično delavnico na Bogenšperku. Razstavljeni so mnogi njegovi drobni pripomočki, faksimile in slovenski prevod velikega dela. Vedno znova vreden občudovanja. Mestna knjižnica nosi njegovo ime. Velika osebnost že sam po sebi! Kdor že sam nima velikega obzorja, mu ga tudi svet ne more še razširiti.

V osrednji stavbi Mestnega muzeja se spominjajo še tu rojenega A. Bohoriča (1520–1591), prvega slovničarja, zaslužnega, da se je slovenščina ohranila. V svoji šoli je poleg nemščine in latinščine uvajal tudi slovenščino; rojaka J. Dalmatina, prvega prevajalca Biblije; Vladimirja Štovička, medaljerja

in arhitekta; Josipine Hočvar iz Radovljice (1824–1911), velike dobrotnice in podpornice šolstva, ki je z možem pomočjo upravljala pošto, osemrazredno šolo, velik vinograd, trgovino, restavracijo, kupila je cerkvene orgle, vse v splošno dobro in razvoj. Tu sta se rodila Alfonz Gspan, literarni zgodovinar, in Vera Albreht,

učencem, ki so še marsikje uporabljali črne tablice in kreda. Pisal je priročnike za kmetijstvo, gospodarstvo, pedagogiko, metodiko poučevanja. Posebno ga je zanimala zgodovina domačih krajev, domoznanstvo Krškega, ustanovil je centralno posojilnico v Krškem. Posojilništvo, gospodarstvo, kritično objavljane so

pesnica. Napredna je bila družina glasbenikov Kaplan. Pečat je dajalo kraju tudi bogato lectarstvo. V stari sodniji so sodili Veroniki Deseniški.

Začudenim obstali pred bogato razpredenim družinskim drevesom in razstavnim oddelkom Ivana Lapajneteta. »Rodil se je na Vojskem 1840. leta. Bil je prosvetni delavec, pedagoški pisec, gospodarstvenik, sposoben organizator in prosvetitelj. Osnovno šolo je obiskoval v Idriji, realko v Gorici. Zaradi smrti staršev in svoje bolezni se je preusmeril in postal učitelj na glavnih šolah, tudi na rudniški šoli v Idriji, napredoval je v nadučitelja in nadzornika po raznih šolah domovine, nazadnje kot ravnatelj meščanske šole v Krškem. V Idriji je v letih 1884–1888 osnoval prvo javno slovensko knjižnico, dal pobudo za ustanovitev društva Šola, ki je preskrbovalo slovenske šole z učili, kasneje se je to preselilo v Ljubljano. Namesto nemških poročil je 1870. izšel prvič v slovenščini članek o zgodovini idrijskega rudnika. Prikazoval je tedanje primitivno stanje slovenskega narodnega šolstva. Štiri leta je izhajal trikrat mesečno njegov Slovenski učitelj. Prevedel in spisal je nešteto šolskih učbenikov. Na lastne stroške je izdal šolske zvezke z zemljevidom v slovenščini na platnicah in jih delil

bili njegova preokupacija. Potegoval se je za pravice učiteljstva. V krški meščanski šoli je bilo sprva vpisanih le 44 učencev. Šola se je razvijala, širila, pridružili so se mu še drugi učitelji. 1906. je bil prisilno upokojen. Njegovo delo je podpirala tudi žena Julija in njegovih pet otrok, kar se je ohranjalo še nadaljnje rodove. Vsestransko delo ga umešča med najpomembnejše učitelje 19. stol. Umrl je leta 1931 v Krškem. Ima spominsko ploščo na nekdanji meščanski šoli. Otvoritve sta se udeležila kot posebna gosta Božidar in Miljenko Lapaine iz Zagreba in prapravnuk.« (Po Slovenskem biografskem leksikonu) V današnjem krutem globalizacijskem svetu izgleda s svojim altruističnim delovanjem pravi eksot, a vreden podrobnejše preučitve, zlasti v domačih logih. Nenazadnje ima daljne sorodnike tudi v Idriji: rodbine Peter in Pavel Lapajne / Maruška Kos Gosler.

Ekskurzijo je skrbno organiziral Klub Cerkno – Muzejsko društvo Idrija – Breda Mazejeva. Vrnili smo se v poledenelo, ranjeno domače okolje. A moder popotnik nikdar ne podcenjuje prelesti narave. (C. Goldoni) Bili smo pravi peripatetiki: sprehajali smo se, veliko slišali, videli, se seznanili, se vključevali. Pot je končana, potovanje se lahko spet začne!

Idrijski žlikrof – pomemben del razpoznavnosti hotela Jožef

Marko Jenšterle

Dobro leto je minilo, odkar smo se v hotelu odločili pristopiti k projektu certificirane izdelave te naše lokalne specialitete.

Izkazalo se je, da je to najboljši način predstavitve hotela ter destinacije kot take. Idrijski žlikrof je vsekakor lokalna posebnost, s katero celoten marketing dobi pridih svojevrstnosti, pa naj bo to v poslovnih krogih, kot je bila poslovna konferenca časnika Finance v Portorožu, ali pa

predstavitve hotela ter njegove ponudbe v središču Ljubljane. Tudi Praznik idrijskih žlikrofov, ki sicer šele pridobiva na veljavi, ni šel mimo nas. V iskanju možnosti, kako to lokalno specialiteto še bolj približati gostu, smo v letošnjem letu razvili način, s pomočjo katerega lahko ponudimo žlikrofe tudi za s seboj. Običajno so žlikrofi za nakup zamrznjeni, kar pa predstavlja določeno oviro pri odločitvi za nakup, zato danes s prilagojenim načinom priprave

gostom ponujamo sveže idrijske žlikrofe z omejenim rokom trajanja. To je za seboj potegnilo tudi izdelavo primerne embalaže, ki pa je bila tudi svojevrsten izziv. Rezultat projekta je unikatna, lično izdelana škatla za idrijske žlikrofe.

Tokrat smo za vas pripravili naš recept za idrijske žlikrofe z bakalco, ki je najboljša spremljevalka naših žlikrofov.

IDRIJSKI ŽLIKROFI

TESTO

2 jajci

žlica olja

voda

500 g moke tipa 400

Voda, olje in jajca morajo tehtati 240 g. Vse skupaj damo v posodo ter vmešamo moko in zgnetemo testo.

NADEV

75 g čebule

60 g masti

75 g ocvirkov

50 g hamburške slanine

2 žlici drobnjaka

1 žlica soli

1 žlica majarona

ščepec popra

800 g krompirja

BAKALCA (8 porcij)

500 g jagnječjega mesa

300 g čebule

300 g korenja (naribanega)

1 strok česna

olje

sol, poper, lovorjev list, timijan, šetraj

belo vino

20 g masla

20 g moke

jušna osnova iz jagnječjih kosti ali goveja juha

Na maščobi prepražimo čebulo in polovico naribanega korenja. Dodamo česen. Ko zadiši, dodamo še na kocke narezano meso. Ko se nekoliko prepraži, zalijemo z belim vinom in jušno osnovo. Pokrijemo in dušimo na zmernem ognju. Po 20 minutah dodamo začimbe: lovor, timijan, šetraj, sol in poper. Zmanjšamo ogenj in dušimo še toliko časa, da se meso zmešča in omaka zgosti. Masleno kroglico naredimo tako, da pregnetemo na kocke narezano maslo in moko. Naribamo jo v omako, zaradi česar se bo ta lepo zgostila in povezala. Lahko pa namesto kocke uporabimo podmet.

Žlikrofe kuhamo v slanem kropu, dokler ne priplavajo na površje. Iz vode jih pobereemo s penovko ter jih damo v omako. Serviramo na krožniku, okrašene z vejico drobnjaka ali timijana.

Dober tek.

POLETNE TENIŠKE POČITNICE V IDRIJI

25.8.-29.8.2014

Teniški klub Kolektor organizira mini teniške počitnice za **predšolske otroke (5-6 let)** ter za **otroke od 1. do 3. razreda (7-9 let)**.

CELODNEVNI PROGRAM:

8:00 – 16:00 | cena: 130 EUR

Vsebina programa:

- angleščina za otroke po metodi Helen Doron (2x45 min/dan)
- tenis (2x 45 min/dan)
- 2x malica in kosilo
- 60 min pravljice, igre in sproščanja, Mejca, obisk tabornikov
- 45 min ustvarjanih uric
- 1x obisk konjušnice Sever (in pohod do Mejce)

POLDNEVNI PROGRAM:

8:00 – 12:00 | cena: 70 EUR

Vsebina programa:

- angleščina za otroke po metodi Helen Doron (1x45 min/dan)
- tenis (1x 45 min/dan)
- 1x malica in kosilo
- 60 min ustvarjanih uric, pohodov, pravljič, igre in sproščanja

*Rok za prijavo: do 15. avgusta 2014
(do zapolnitve mest)

Prijave in dodatne informacije na:

- 041 475 325 (Nataša) ali na
- info@tkkolektor.

*Veselimo se
zaključka
počitnic
z vami!!!*

TK KOLEKTOR VPISUJE V

TENIŠKI VRTEC

(otroci 5-6 let)

Vadba bo potekala ob torkih in četrtek od 17.00 do 18.00.

Prva vadba 2.9.2014.

TENIŠKO ŠOLO

(1.-9. razred)

Vadba bo potekala ob torkih in četrtek od 17.00 - 18.00.

Prva vadba 2.9.2014.

TENIŠKO REKREACIJO

(1.-9. razred)

Vadba bo potekala ob sredah in petkih od 16.30 do 18.00.

Prva vadba 3.9.2014.

Prijave na: info@tkkolektor.si

Za več informacij pokličite glavnega trenerja v klubu:
Sergej Ocepek 041 611 370

Vpis v teniške programe poteka še cel september.
Vse vadbe se bodo odvijale na teniških igriščih v Mejci.

www.tkkolektor.si

Veselimo se zaključka počitnic z vami!!!

Zaključek teniškega vrta in teniške šole s podelitvijo diplom v Mejci.

Nova poletna sezona prinaša kar nekaj novosti v Krajinški park Zgornja Idrija

Maja Vojska

Pred začetkom nove kopalne sezone v Beli, kjer poišče osvežitev in priložnost za rekreacijo vsako leto več domačinov in turistov, je direktorica občinske uprave Mojca Remškar Planinc sporočila, da bo območje Lajšta prihodnje leto dobilo čistilno napravo. Pomembna novost bo tudi šotorišče, ki ga bodo po idejnem načrtu arhitektke Barbare Oblak začeli urediti ob odbojarskem igrišču.

Kot poudarjajo, pa šotorišče ne predstavlja zametka kampa, ampak se ga bo le uredilo, da bo primerno za postavitve šotorov z minimalnimi in sonaravnimi posegi v prostor, poleg tega pa se bo postavilo še servisni prostor za šotorišče (sanitarije in umivalnico). Predvideni so tudi obnova in ureditev odbojarskega

igrišča ter povečanje prostora za parkirišča.

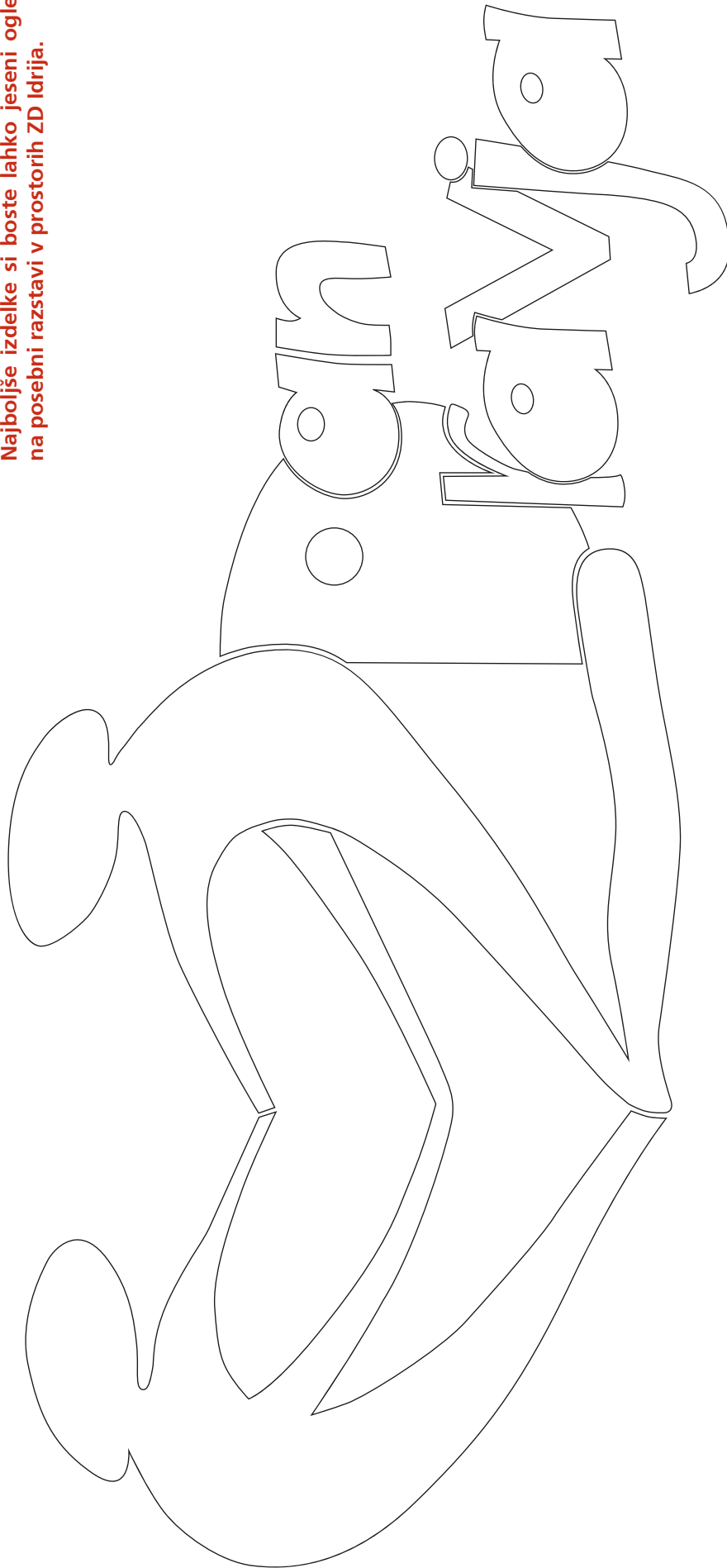
Pozabiti pa ne smemo niti na pomembno novost, to je sedem popolnoma prenovljenih visečih mostov od Lajšta do Likarice. Občina Idrija je kot projektni partner čezmejnega sodelovanja v projektu

CAMIS izvajala pilotno aktivnost obnove tradicionalnih visečih brvi na območju Krajinskega parka Zgornja Idrija. Namen obnove visečih mostov je ohranjanje tradicije prehodov čez reko Idrijco. Ti danes predstavljajo pomemben del rekreacijske infrastrukture Krajinskega parka Zgornja Idrija.

Razveseljiva je tudi novica za vse lastnike štirinožcev, ki radi namakajo tačke v hladni vodi, saj bo novost letošnje kopalne sezone tudi pasja plaža, kjer bodo lahko psi nemoteno plavali, ne da bi pri tem motili ostale obiskovalce.

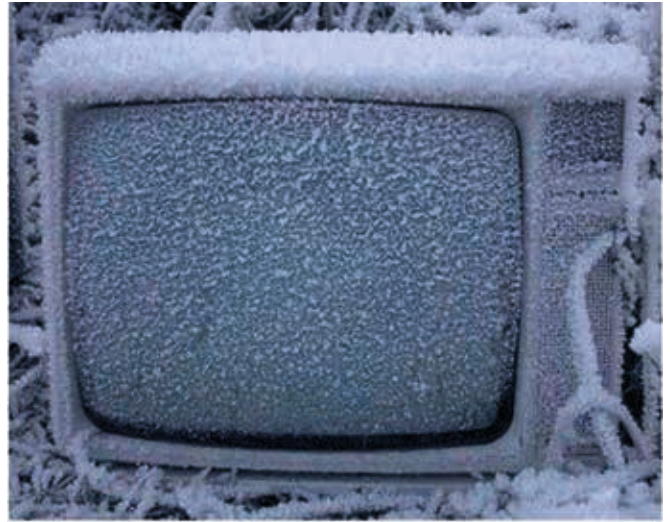
Na Dnevu zdravja so razglasili zmagovalca natečaja, na katerem so iskali logotip te tradicionalne lokalne prireditve na temo zdravja. Med skorajda 100 predlogi, ki so prispeli z osnovnih šol Idrija, Cerklje in Črni Vrh nad Idrijo, je po mnenju tričlanske komisije najboljšega narisal Miha Koblar, učenec 8. razreda OŠ Cerklje. Njegov izdelek vam tokrat ponujamo v barvanje. Najboljše izdelke si boste lahko jeseni ogledali na posebni razstavi v prostorih ZD Idrija.

Pobarvaj me!

Zid objokovanja

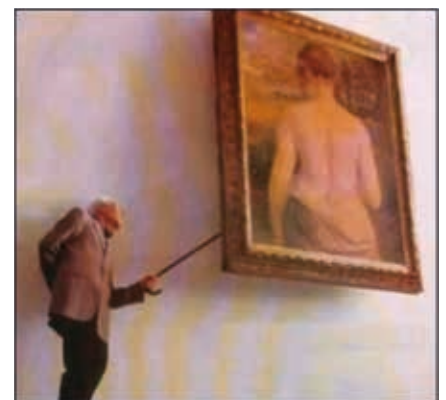
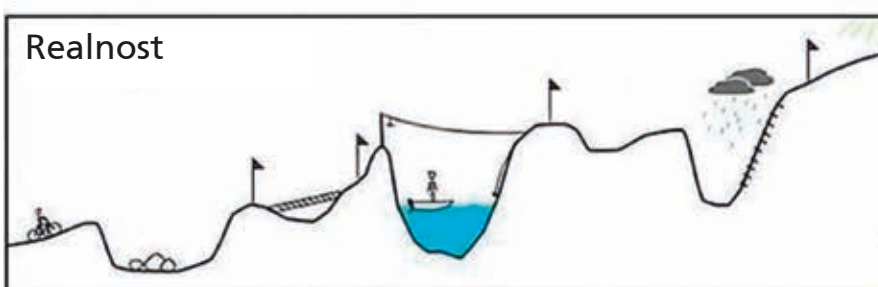

Prodajem LED TV, kao nov

Gratis antena, riblja kost

Cerkljanska turistična info točka

Upanje

umre zadnje

B BRUS TRANSPORT

**„Edine prave meje,
so meje naše vizije“**

BRUS d. o. o., Godovič 154, 5275 Godovič, Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201
E-mail: info@brus.si, URL: www.brus.si